

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Anna Kimmelová

**Postavení Anglie v kontextu regionálního
uspořádání Velké Británie**

Diplomová práce

Praha 2014

Autor práce: **Bc. Anna Kimelová**

Vedoucí práce: **PhDr. Zuzana Kasáková, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2014**

Bibliografický záznam

KIMELOVÁ, Anna. *Postavení Anglie v kontextu regionálního uspořádání Velké Británie*. Praha, 2014. 94 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Katedra západoevropských studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Zuzana Kasáková, Ph.D.

Abstrakt

Diplomová práce „Postavení Anglie v kontextu regionálního uspořádání Velké Británie“ se v časovém období let 1997 až 2004 věnuje problematice vytvoření regionální úrovně vládnutí v osmi regionech, které jsou součástí Anglie. Tato politika byla vládou New Labour prosazována jako odpověď na požadavky na demokratizaci a odpovědnost vládnutí v regionech a na požadavky na zlepšení výkonnosti jejich ekonomik. Cílem práce je odpovědět na otázku, proč není posílení regionálního vládnutí v regionech a vytvoření volených regionálních shromáždění obyvateli regionů podporováno a bylo odmítnuto v referendu pořádaném v roce 2004 v regionu North East. Výzkum je proveden s využitím teorie nového regionalismu a koncepce konstrukce regionu. Jsou stanovena kritéria, na jejichž základě je analyzována situace v anglických regionech ve zvoleném časovém rámci. Prvním kritériem je teritoriální rámec anglických regionů, druhým kritériem je jejich institucionální rámec a posledním kritériem je regionální identita. Z provedené analýzy vyplývá, že anglické regiony nejsou institucionalizovány jako svébytné jednotky a není v nich dostatečně rozšířena politizovaná regionální identita obyvatel, což jsou nezbytné podmínky pro rozvoj regionalismu.

Abstract

The diploma thesis “The position of England in the context of the regional organization of Great Britain“ deals with the issue of establishing a regional level of governance in the eight regions of England in the period between 1997 and 2004. This policy was promoted by the New Labour government as an answer to demands for

democratisation and responsibility of governance in the regions as well as an answer to demands for improvements in economic performance of the regions. The aim of the thesis is to respond to the question of why the public in the regions does not support plans for strengthening of the regional level of governance and for establishing elected regional assemblies in the regions and why this policy was rejected in the referendum held in 2004 in the region North East. The research was carried out using the theory of new regionalism and the concept of construction of regions. Specific criteria are set and are used as a basis for analysis of the situation in the English regions in the selected time period. The first criterion is the territorial framework of the English regions, the second criterion is the institutional framework and the last criterion is the regional identity. It clearly emerges from the analysis that the English regions are not institutionalised as distinctive units and the regional identity of its inhabitants is not sufficiently politicised, which are necessary conditions for development of regionalism.

Klíčová slova

regionalismus, nový regionalismus, Velká Británie, Anglie, devoluce, region, volená shromáždění

Keywords

regionalism, new regionalism, Great Britain, England, devolution, region, elected assemblies

Rozsah práce: 229 503 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 2. 1. 2014

Anna Kimelová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala PhDr. Zuzaně Kasákové, Ph.D. za odborné vedení a za cenné rady při psaní diplomové práce.

TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno: Anna Kimelová, Západoevropská studia
E-mail: duliduly@seznam.cz
Semestr: LS
Akademický rok: 2011/2012
Název práce: Postavení Anglie v kontextu regionálního uspořádání Velké Británie
Předpokládaný termín ukončení (semestr, školní rok): LS 2012/2013
Vedoucí diplomového semináře: Prof. PhDr. Lenka Rovná, CSc.
Vedoucí práce: PhDr. Zuzana Kasáková, Ph.D.
V čem se oproti původnímu zadání změnil cíl práce? Cíl práce byl oproti původnímu zadání specifikován na zodpovězení otázky, proč vlády New Labour nedovedly regionalizaci Anglie na stejnou úroveň, jako tomu je v případě Skotska, Walesu nebo Severního Irsku. Problematika postavení Anglie v rámci Velké Británie bude analyzována s pomocí teorií regionalismu a regionální identity. Práce se zaměří na identifikaci faktorů, které ovlivňovaly postup regionalizace Anglie z hlediska centrální vlády a vládní Labouristické strany i z hlediska jednotlivých anglických regionů a jejich obyvatel.
Jaké změny nastaly v časovém, teritoriálním a věcném vymezení tématu? V časovém vymezení práce nedošlo ke změně. Práce se bude zabývat obdobím, kdy ve Velké Británii vládla New Labour, tedy lety 1997 až 2010. Vedle tohoto základního časového vymezení bude mít práce také částečný přesah do minulosti z důvodu nutnosti uvést problematiku postavení Anglie do širšího kontextu. Teritoriálně se práce zaměřuje na Velkou Británii a úžeji poté na Anglii a její regiony. Změny věcného vymezení práce souvisí se specifikací výzkumné otázky. Práce bude odpovídat na otázku, proč se vládám Tonyho Blaira a Gordona Browna nepodařilo postoupit v procesu regionalizace Anglie podle jejich původních záměrů a regionální uspořádání země tak má i nadále výrazně asymetrický charakter. Práce se proto bude zabývat teoriemi regionalismu a regionální identity a na jejich základě bude identifikovat nejdůležitější momenty, které tuto skutečnost zapříčinily. Bude analyzovat postoj britské vlády a členů Labouristické strany, kteří v dané problematice hráli důležitou roli. Dále se bude věnovat příčinám neúspěchů jednotlivých vládních iniciativ, jako byla například regionální referenda. V neposlední řadě bude kladen důraz i na konkrétní situaci v anglických regionech, na jejich postoj, na postoj jejich obyvatel a na rozdíly v postoji k anglické regionalizaci mezi jednotlivými regiony.
Jak se proměnila struktura práce (vyjádřete stručným obsahem)? Uvedení problematiky postavení Anglie ve Velké Británii do kontextu - historické kořeny snah o proměnu postavení Anglie v 19. i 20. století, situace na počátku vlády New Labour, proces devoluce, vliv devoluce na postavení Anglie Rozbor teorií regionalismu Analýza příčin neúspěchu regionalizace Anglie na základě teorie regionalismu Vládní politika vůči anglickým regionům a plány na regionalizaci Anglie, proměny regionální správy a jejich důsledky, iniciativy na regionalizaci Anglie a jejich výsledky

**Charakteristika anglických regionů a jejich postoje k regionalizaci - identifikace vzájemných odlišností a vlivu devoluce na regiony; role regionální identity místních obyvatel a jejího politického vyjádření, příčiny podpory a odmítání regionalizace v regionech.
Závěrečná analýza nejdůležitějších událostí a faktorů, které zapříčinily neúspěch plánů New Labour na regionalizaci Anglie.**

Jakým vývojem prošla metodologická koncepce práce?

Práce bude jednopřípadovou studií a případem bude postavení Anglie ve Velké Británii.

Takto byla metodologická koncepce nastavena i v projektu. Práce bude zakotvena v teoriích regionalismu a regionální identity a na jejich základě bude analyzovat postavení Anglie ve Velké Británii a příčiny neúspěchu snah o zásadnější změnu tohoto postavení.

Které nové prameny a sekundární literatura byly zpracovány a jak tato skutečnost ovlivnila celek práce?

Bogdanor, Vernon, Devolution in the United Kingdom (New York, Oxford University Press, 1999).

Bond, Ross, Jeffery, Charlie, Rosie, Michael, „The importance of being English: national identity and nationalism in post-devolution England“, Nations and Nationalism 16, č. 3 (2010): 462-468, <http://search.ebscohost.com/>.

Bradbury, Jonathan, Mitchell, James, „Devolution: Between Governance and Territorial Politics“, Parliamentary Affairs 58, č. 2 (2005): 287-302, <http://www.oxfordjournals.org/>.

Bryant, Christopher, „English Identities and Interests and the Governance of Britain“, Parliamentary Affairs 62, č. 2 (2010): 250-265, <http://search.ebscohost.com/>.

Elock, Howard, „A Surfeit of Strategies? Governing and Governance in the North-East of England“, Public Policy and Administration 16, č. 59 (2001): 59-74, <http://ppa.sagepub.com/>.

Fitjar, Rune Dahl, The rise of regionalism : causes of regional mobilisation in Western Europe (New York: Routledge, 2009).

Hazell, Robert, The state of the nations 2003 : the 3rd year of devolution in UK (Charlottesville: Imprint Academic, 2003).

Hazell, Robert, The state and the nations : the first year of devolution in the United Kingdom (Thoverton; Bowling Green, OH: Imprint Academic, c2000).

Jeffery, Charlie, „Devolution in the United Kingdom: Problems of a Piecemeal Approach to Constitutional Change“, Publius: The Journal of Federalism 39, č. 2 (2009): 289-313, <http://search.ebscohost.com/>.

Keating, Michael, McEwen, Nicola, Devolution and public policy : a comparative perspective (London: Routledge, 2006).

Keating, Michael , Minority Nationalism and the Changing International Order (Oxford ; New York: Oxford University Press, 2001).

Knock, Katy, „The North East Referendum: Lessons Learnt?“, Parliamentary Affairs 59, č. 4 (2006): 682- 693, <http://www.oxfordjournals.org/>.

Loughlin, John, Hendriks, Frank, Lindström, Anders, The Oxford handbook of local and regional democracy in Europe (New York: Oxford University Press, 2011).

Pearce, Graham, Ayres, Sarah, „Emerging Patterns of Governance in the English Regions: The Role of Regional Assemblies“, Regional Studies 41, č. 5 (2007): 699-712, <http://search.ebscohost.com/>.

Rallings, Colin, Thrasher, Michael, „‘Just Another Expensive Talking Shop’: Public Attitudes and the 2004 Regional Assembly Referendum in the North East of England“, ; Regional Studies 40, č. 8 (2006): 927-936, <http://search.ebscohost.com/>.

Říchová, Blanka, „Anglie v devoluční politice New Labour“, Politologická Revue 16, č. 2 (2010): 3-29, <http://search.ebscohost.com/>.

Sandford, Mark, „English regionalism through the looking glass: perspectives on the English Question from the North-East and Cornwall“, National Identities 8, č. 1 (2006): 77-93, <http://search.ebscohost.com/>.

Schrijver, Frans, Regionalism after regionalisation: Spain, France and the United Kingdom

(Amsterdam: Amsterdam University Press, c2006).

Söderbaum, Fredrik, Shaw Timothy M., Theories of new regionalism: a Palgrave reader (Houndmills: Palgrave Macmillan, 2003).

Tomaney, John, „New Labour and the English question“, Political Quarterly 70. č. 1 (1999): 75-82, <http://search.ebscohost.com/>.

Tomaney, John, „The Evolution of Regionalism in England“, Regional Studies 36, č. 7 (2002): 721-731, <http://www.tandfonline.com/>.

Tomaney, John, Ward, Neil, „England and the 'new regionalism'“, Regional Studies 34, č. 5 (2000): 471-78, <http://search.ebscohost.com/>.

Trench, Alan, Has devolution made a difference? : the state of the nations 2004 (Exeter: Imprint Academic, c2004).

Trench, Alan, The dynamics of devolution: the state of the nations 2005 (Charlottesville: Imprint Academic, 2005).

Trench, Alan, The State of the Nations 2001: the second year of devolution in the United Kingdom (Thorverton: Imprint Academic, c2001).

Zpracování nové literatury práci ovlivnilo především v detailnějším poznání vymezeného tématu, možnostech struktury a celkové koncepce práce a rozsahu a dostupnosti sekundárních a primárních zdrojů. Dále byly blíže zkoumány možnosti teoretického ukotvení práce.

Charakterizujte základní proměny práce v době od zadání projektu do odevzdání tezí a pokuste se vyhodnotit, jaký pokrok na práci jste během semestru zaznamenali (v bodech): Práce spočívala především v práci s literaturou zabývající se devolucí, správou anglických regionů za vlády New Labour a také neúspěšným referendem v regionu North-East v roce 2004.

Na základě seznámení s tématem došlo ke stanovení výzkumné otázky s ohledem na charakter problematiky, na význam výzkumné otázky i na dostupnost zdrojů pro její zodpovězení.

Mezi základní proměny patří posun studovaných materiálů od zaměření na problematiku zvláštnosti postavení Anglie v celobritském kontextu a na politické a ústavní důsledky tohoto postavení ke konkrétní situaci v jednotlivých regionech s důrazem na identifikaci hlavních faktorů ovlivňujících postoj regionu k postavení Anglie a zapříčiňujících neúspěch plánů na její regionalizaci.

Původní koncepce práce kladla větší důraz na identitu obyvatel Anglie. V tomto došlo ke změně. Práce bude i nadále tento faktor zohledňovat, avšak bude se také více zaměřovat na politiku centrální vlády a na charakteristiku jednotlivých regionů.

Podpis studenta a datum:

Schváleno:	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí diplomového semináře		

Obsah

ÚVOD	3
1 VÝZKUMNÝ RÁMEC	15
1.1 Nový regionalismus	15
1.2 Nový regionalismus ze substátního pohledu	17
1.2.1 Regionalizace regionálních hnutí.....	20
1.2.2 Konstrukce regionů.....	22
1.2.3 Regionální identita.....	27
1.3 Kritéria výzkumu	29
2 TERITORIÁLNÍ RÁMEC ANGLICKÝCH REGIONŮ	32
2.1 Teritoriální vymezení anglických regionů	32
2.2 Územní a ekonomická soudržnost anglických regionů	37
2.3 Další faktory ovlivňující postavení regionů v substátním systému Anglie	41
2.3.1 Teritoriálně dané ekonomické rozdíly mezi anglickými regiony	41
2.3.2 Alternativní modely substátního systému Anglie.....	43
3 INSTITUCIONÁLNÍ CHARAKTER ANGLICKÝCH REGIONŮ.....	47
3.1 Hlavní instituce působící v anglických regionech	47
3.1.1 Vládní regionální úřady	47
3.1.2 Regionální rozvojové agentury	49
3.1.3 Regionální komory	52
3.2 Návrh na vytvoření volených regionálních shromáždění	54
3.3 Další aktéři na regionální úrovni	57
3.3.1 Regionální fóra a partnerství.....	57
3.3.2 Regionální podnikatelské skupiny	58
3.3.3 Regionální organizace odborů	59
4 REGIONÁLNÍ IDENTITA V ANGLICKÝCH REGIONECH.....	63

4.1	Anglické regiony z celkového pohledu	63
4.2	Regionální identita v regionu North East	66
4.3	Aktivity regionálních elit jako nositelů identity	70
4.4	Charakter teritoriální identity obyvatel anglických regionů	75
	ZÁVĚR	79
	SUMMARY	82
	POUŽITÁ LITERATURA	84

ÚVOD

Problematika postavení Anglie v kontextu regionálního uspořádání Velké Británie je téma, které se výrazně dotýká ústavního uspořádání Velké Británie a otázek spojených s decentralizací státní moci v Británii a s demokratizací vládnutí v Anglii. Ve své současné podobě je postavení Anglie odlišné od postavení jiných částí Británie, protože Anglie není reprezentovaná vlastním parlamentem ani shromážděním¹ a po procesu devoluce, který započal během vlády New Labour², tak postrádá volenou politickou instituci na celoanglické úrovni i na úrovni anglických regionů.

Otázka postavení Anglie v rámci Velké Británie má dvě základní roviny, jak je charakterizují přední britští odborníci na danou problematiku v publikaci *The English Question*. Na jedné straně se tato otázka týká postavení Anglie jako historického regionu v rámci Velké Británie, záležitostí spojených s její politickou reprezentací v britském ústavním systému a požadavků na její uznání jako politické jednotky v kontextu devoluční politiky New Labour. Na druhé straně se otázka zaměřuje na problematiku regionů v Anglii. V této souvislosti je v práci diskutováno především vytvoření regionální úrovně vládnutí a regionalismus v jednotlivých anglických regionech.³

Postavení Anglie v Británii úzce souvisí s procesem devoluce⁴, který započal během vlády New Labour. Přední britský odborník na ústavní systém Bogdanor tvrdí, že Anglie je v legislativě spojené s devolucí velmi málo zmiňovaná, ale přesto je klíčem k jejímu úspěchu.⁵ Ta se totiž v současné podobě dotýká pouze 15 % britské populace, zatímco obyvatelé žijící v Anglii dosud přímou součástí tohoto procesu nejsou. Hazell,

---

¹ Výjimku představuje Londýn, který je reprezentován správním orgánem Velkého Londýna.

² New Labour je označení pro britskou Labouristickou stranu v době, kdy byli jejími lídry Tony Blair a Gordon Brown.

³ Robert Hazell, *The English Question* (Manchester: Manchester University Press, 2006): 1–4.

⁴ Devoluce je forma přenosu politických pravomocí z centra na nižší stupně vládnutí. Bogdanor spojuje pojem devoluce výhradně se situací ve Velké Británii a označuje jí za proces přenosu moci z nadřízených na podřízené politické autority. Deacon pojem vymezuje jako přenos politické moci z centra na místní nebo regionální orgány, na základě kterého tyto vykonávají některé vládní funkce, avšak suverenita zůstává v rukou centrální vlády. Dále také rozlišuje tři typy devoluce. Prvním typem je exekutivní devoluce, v rámci které je přenesena moc činit rozhodnutí. Jako příklad uvádí správní orgán Velkého Londýna a velšské shromáždění. Druhým typem je legislativní devoluce, která obsahuje přenos pravomoci tvořit zákony a je reprezentována Skotským parlamentem. Třetí typ nazývá Deacon administrativní devoluce a popisuje ho jako přenos pravomoci vykonávat specifické funkce. Tento typ přenosu byl využíván v případech ministerstev pro Skotsko, Wales a Severní Irsko a zahrnuje i anglické regionální vládní úřady. Vernon Bogdanor, *Devolution in the United Kingdom* (Oxford: Oxford University Press, 1999): 2; Russel Deacon, *Devolution in Britain today* (Manchester: Manchester University Press, 2006): 11.

⁵ Bogdanor, *Devolution in the United Kingdom*, 264, 265.

zabývající se rovněž britským ústavním systémem, označuje Anglii dokonce za mezeru v devolučním uspořádání země.⁶ Problematika postavení Anglie v Británii však nesouvisí pouze s devolučním projektem realizovaným vládou New Labour, ale sahá až do období konce 19. století. V té době tvořily její kontext úsilí Irska o prosazení autonomní vlády a s tím související úvahy o možnosti rozšířit samosprávu i do jiných částí Británie (tzv. *Home Rule All Round*). V případě Anglie se však tato možnost ukázala vzhledem k její velikosti velmi problematická, protože by vedla k nevyváženému vztahu s centrem a ke konkurenci mezi britskými a anglickými institucemi.⁷ Již v té době bylo také zřejmé, že případná irská samospráva bude mít zásadní vliv nejen na suverenitu britského parlamentu, ale také na způsob, jakým bude po převedení části legislativních pravomocí na samosprávné shromáždění projednávat parlament legislativu týkající se výhradně Anglie.⁸ Tato záležitost je relevantní i dnes, kdy v důsledku devoluce ve Walesu, Skotsku a v Severním Irsku vznikla ústavní a politická nerovnováha daná asymetričností devolučního uspořádání v jinak unitárním státu.⁹ Mezi odbornou veřejností i politiky je tato problematika nazývána *West-Lothian Question*¹⁰.

V souvislosti s touto rovinou anglické otázky¹¹ jsou v odborné literatuře i na politické scéně diskutována témata týkající se možných řešení asymetrického uspořádání Británie. Mezi nejčastěji zmiňovaná řešení patří vytvoření samostatného anglického parlamentu, stanovení mechanismů umožňujících hlasovat o anglických

---

⁶ Robert Hazell, „Introduction: what is the English Question?“ in *The English Question*, ed. Hazell, 1–2.

⁷ Blanka Říchová, „Anglie v devoluční politice New Labour“, *Politologická revue* 16, č. 2 (2010): 6,7, search.ebscohost.com.

⁸ James Mitchell, *Devolution in the United Kingdom* (Manchester: Manchester University Press, 2009): 96, <http://site.ebrary.com/id/10623365?ppg=13>.

⁹ Velká Británie bývá v současné odborné literatuře označována za unijní stát, avšak na tomto označení se neshodují všichni odborníci. V mnohých publikacích, především dřívějšího data vydání, je charakterizována jako stát unitární. Takto se na Velkou Británii dívala i Kilbrandonova komise. V roce 1982 naopak publikovali Rokkan a Urwin myšlenku, že v rámci jejich typologie států je Británie unijním státem. Jiný pohled n Británii zastává Mitchell, který jí označuje za stát několika unijí. Michael O’Neill, *Devolution and British Politics* (Harlow: Pearson Education Limited, 2004): 1; James Mitchell, *Devolution in the United Kingdom*, 4–7; Bogdanor, *Devolution in the United Kingdom*, 228.

¹⁰ Problematika byla takto pojmenována v souvislosti s poslancem westminsterského parlamentu za skotský obvod West Lothian Tamem Daleyllem, který v sedmdesátých letech 20. století během diskuzí o devoluci vznesl otázku, zda je odůvodnitelné, aby po uskutečnění devoluce poslanci za skotské volební obvody měli právo rozhodovat o anglických záležitostech, vzhledem k tomu, že angličtí poslanci toto právo ztratí. Bogdanor, *Devolution in the United Kingdom*, 227, 228.

¹¹ Anglická otázka, neboli *English Question*, je spojení využívané odbornou veřejností pro označení souboru témat spojených s postavením Anglie v rámci Velké Británie, vládnutím Anglii a s anglickým regionalismem.

záležitostech pouze poslancům britského parlamentu zvoleným v anglických obvodech (tzv. *English votes on English laws*), nebo případně vyhlášení nezávislosti Anglie.¹²

Druhá rovina anglické otázky se týká osmi regionů¹³, které jsou součástí Anglie. Souvisí s požadavky na zlepšení jejich správy a posílení její odpovědnosti, s požadavky na řešení rozdílů v ekonomické výkonnosti regionů, s tendencí k decentralizaci státní správy a s regionalismem v anglických regionech. Mezi řešení, která jsou v této souvislosti diskutována, patří uskutečnění administrativní decentralizace, vytvoření městských regionů, zavedení přímo volených starostů a ustavení volených regionálních shromáždění.¹⁴ Právě řešení formou ustavení volených shromáždění bylo v období vlády New Labour velmi prosazované a předkládaná práce se na problematiku regionalismu v anglických regionech dívá z tohoto pohledu.

K rozdělení Anglie na regiony došlo před druhou světovou válkou a krátce po ní za účelem přesunutí části funkcí centrální vlády na úřady organizované na regionálním základu. Cílem bylo zlepšit efektivitu státní správy především v souvislosti s budováním státu blahobytu a tím přispět k celkovému ekonomickému rozvoji země. V šedesátých letech 20. století byly vytvořeny Regionální rady pro ekonomické plánování (*Regional Economic Planning Councils*) a došlo i k rozvoji regionální agendy v kulturní oblasti, když byly ustaveny regionální umělecké rady a BBC byla reorganizována na regionálním základu.¹⁵

Problematika anglických regionů se dostala do popředí zájmu poté především na konci šedesátých let a v sedmdesátých letech spolu s debatou o skotské a velšské devoluci, kdy bylo projednáváno i téma decentralizace státní moci směrem ke shromážděním v regionech Anglie. Kilbrandonova komise (*Royal Commission on the Constitution*) ustavená v roce 1969 za účelem projednání návrhů na devoluci shledala ve své zprávě z roku 1973, že je v Anglii zřejmý požadavek obyvatel na přesun části pravomocí z centra a podpořila vznik regionálních vlád bez legislativních pravomocí. Na konkrétních opatřeních však mezi členy komise nebyla nalezena shoda.

---

¹² Hazell, „Introduction: what is the English Question?“, 1–14.

¹³ Mezi regiony patří North East, North West, Yorkshire and The Humber, West Midlands, East Midlands, East of England, South East, South West. (Pro označení anglických regionů, stejně tak jako dalších územních celků, budou v práci využívány původní anglické názvy, protože české překlady nejsou široce zavedené. pozn. autorky) „Regions (Former GORs)“, *Office for National Statistics*, <http://www.ons.gov.uk/ons/guide-method/geography/beginner-s-guide/administrative/england/regions--former-gors-/index.html> (2. 11. 2013).

¹⁴ Hazell, „Introduction: what is the English Question?“, 1, 3.

¹⁵ Michael O’Neill, „Unfinished business: the ‚significant others‘“ in *Devolution and British Politics*, ed. O’Neill, 334.

Zatímco většina prosazovala pro regionální rady koordinační a poradenské funkce, dva členové komise upřednostňovali přesun exekutivních pravomocí. To bylo většinou odmítnuto, protože by to vedlo k narušení role britského parlamentu a ztížilo koordinaci celostátní politiky.¹⁶ Devoluční legislativa, kterou předložila vláda Harolda Wilsona, však nakonec řešení situace anglických regionů neobsahovala. To mělo za následek nejen upozadění otázky anglických regionů, ale ovlivnilo to silně i záležitost skotské samosprávy, protože angličtí poslanci, především ti ze severoanglických obvodů, prosadili dodatky k zákonům o skotské a velšské samosprávě, z nichž nejvýznamější byl tzv. Cunninghamův dodatek.¹⁷ Období osmdesátých let bylo charakterizováno nezájmem obyvatel o problematiku anglických regionů. Ani hlavní politické strany se věcí nezabývaly a vláda Konzervativní strany přinesla naprosté upozadění otázek regionalismu a decentralizace.¹⁸

Opětovně se regiony Anglie dostaly do popředí zájmu až v devadesátých letech spolu s debatou o skotské a velšské devoluci. Jako příklad této změny je možné uvést zřízení deseti vládních regionálních úřadů (*Government Offices for the Regions, GOs*) Konzervativní stranou v roce 1994. Ty měly zastupovat jednotlivá vládní ministerstva na regionální úrovni a představovaly tak řešení otázky anglických regionů formou dekoncentrace, což je forma decentralizace zahrnující pouze přesun plnění části administrativních úkolů na nižší úroveň vlády bez předání odpovídajících rozhodovacích pravomocí.¹⁹ Výsledkem činnosti vládních regionálních kanceláří tedy nebylo rozvinutí demokratického vládnutí na regionálním základě, ale spíše posílení přítomnosti centrální vlády v regionech.²⁰ Je ovšem také důležité zmínit, že vedlejším důsledkem zřízení vládních regionálních úřadů bylo zviditelnění do té doby nepřítelných hranic anglických regionů.²¹

---

¹⁶ Mitchell, *Devolution in the United Kingdom*, 197, 198.

¹⁷ Jedná se o dodatek, na základě kterého musel být návrh schválen v referendu čtyřiceti procenty registrovaných voličů. John Mawson, „The English Regional Debate: Towards Regional Governance or Government?“ in *British Regionalism and Devolution: The Challenges of State Reform and European Integration*, eds. Jonathan Bradbury, John Mawson (London: Jessica Kingsley, 1997), 182, 183.

¹⁸ Ibidem, 184.

¹⁹ John Loughlin, B. Guy Peters, „State Traditions, Administrative Reform and Regionalization“ in *The Political Economy of Regionalism*, eds. Michael Keating, John Loughlin (London - Portland, OR.: Fank Cass, 1997): 58.

²⁰ Murry Steward, „The Shifting Institutional Framework of the English Regions: The role of Conservative Policy“ in *British Regionalism and Devolution: The Challenges of State Reform and European Integration*, eds. Bradbury, Mawson, 138, 149.

²¹ Říchová, „Anglie v devoluční politice New Labour“, 13.

O regionalismus v anglických regionech projevovala větší zájem i Labouristická strana a v početných stranických dokumentech a volebních programech²² vyzdvihovala nutnost řešit demokratický deficit ve vládnutí v anglických regionech a zefektivnit přístup k financím Evropské unie adresovaným regionům. Navrhovaný postup měl být založen na stanovení jednotlivých fází, kterými budou regiony procházet na cestě k vytvoření volené regionální vlády. Nejprve mělo dojít k ustavení nepřímo volených regionálních komor teritoriálně vycházejících z vládních regionálních úřadů, které měly být následně ve vhodný okamžik nahrazeny volenými orgány.²³ Tento přístup byl odůvodňován nutností získat souhlas obyvatel s vytvořením nových institucí. Podpora regionálních shromáždění se však mezi jednotlivými regiony výrazně lišila a strana tak chtěla umožnit regionům zvolit si vlastní tempo postupu.²⁴

New Labour stanula v roce 1997 v čele vlády Velké Británie s rozsáhlým programem ústavních změn, jejichž součástí bylo i vyřešení problematiky regionů Anglie. Již ve volebním programu²⁵ slíbila strana vytvoření přímo volených regionálních shromáždění v regionech, které o to budou usilovat. Bezprostředně po volbách byla však tato agenda upozaděna a vláda se rozhodla přistoupit nejprve k otázce anglických regionů formou administrativní devoluce a ustavila regionální rozvojové agentury (*Regional Development agencies*, RDAs). Vedle toho byl zřízen i správní orgán Velkého Londýna (*Greater London Authority*, GLA), který je naopak příkladem exekutivní devoluce. Otázka zřízení volených shromáždění se dostala do popředí až v roce 2002, kdy byla představena Bílá kniha *Your region, your choice: revitalising the English regions*.²⁶ Podoba volených shromáždění navrhovaná v Bílé knize odpovídala dekoncentraci moci z centra směrem k anglickým regionům a představovala tak jiný přístup než legislativní a exekutivní devoluce ve Skotsku a Walesu.²⁷

---

²² Labour Party, *Labour Party Manifesto: It's time to get Britain working again* (1992), <http://www.politicsresources.net/area/uk/man/lab92.htm> (1. 12. 2013).

²³ Mawson, „The English Regional Debate: Towards Regional Governance or Government?“, 184, 185, 194.

²⁴ Jack Straw, „Labour and the regions of England“ (Projev přednesený pro The Regional Studies Association Guest Lecture, 28. 9. 1995) cit. dle Mawson, „The English Regional Debate: Towards Regional Governance or Government?“, 193–195.

²⁵ Labour Party, *new Labour because Britain deserves better* (1997), <http://www.labour-party.org.uk/manifestos/1997/1997-labour-manifesto.shtml> (22. 10. 2013).

²⁶ Department for Transport, Local Government and the Regions/ Cabinet Office, *Your region, your choice: revitalising the English regions* (2002), http://dera.ioe.ac.uk/10161/1/Your_region_your_choice_-_revitalising_the_English_regions.pdf (7. 11. 2013); Jonathan Bradbury, James Mitchell, „Devolution: Between Governance and Territorial Politics“, *Parliamentary Affairs* 58, č. 2 (2005): 299, <http://www.oxfordjournals.org/>.

²⁷ Ríchová, „Anglie v devoluční politice New Labour“, 5.

Vláda New Labour plánovala postupovat při ustavování shromáždění postupně v horizontu několika let a vše podmínit souhlasem obyvatel vyjádřeným v referendech. První referenda byla naplánována na rok 2004. Regiony, ve kterých se měla konat, byly vybrány na základě průzkumů veřejného mínění organizovaných vládou v průběhu roku 2002.²⁸ Ze tří vybraných regionů (North East, Yorkshire and The Humber a North West), ve kterých byla shledána dostatečná podpora voleným shromážděním, se však referendum konalo pouze v regionu North East, kde byl vládní návrh odmítnut.²⁹

Obyvatelé regionu, který je všeobecně považován za region s velmi silnou regionální identitou v porovnání s ostatními anglickými regiony a který vynikal silou regionálních hnutí, tedy v referendu vytvoření voleného shromáždění odmítli. Neúspěch snahy o vytvoření regionální úrovně vládnutí v anglických regionech kvůli nedostatku veřejné podpory této politiky vedl k tomu, že tato agenda přestala být v centru pozornosti čelních představitelů britské politiky.³⁰

Vymezení tématu a struktura práce

Diplomová práce se věnuje problematice anglických regionů a otázce ustavení regionální úrovně vládnutí v nich. Časově se práce soustředí na období vlády New Labour a blíže se zabývá děním v regionech v rozmezí let 1997 až 2004. Toto časové rozpětí je dáno na jedné straně ustavením vlády Labouristické strany v čele s Tony Blairem a počátkem realizace vládních plánů na změnu vládnutí v anglických regionech a na druhé straně referendem o ustavení voleného shromáždění v regionu North East. Toto referendum, ve kterém se obyvatelé regionu vyslovili proti zřízení shromáždění, znamenalo faktický konec plánů New Labour na řešení problematiky vládnutí v anglických regionech formou volených shromáždění v regionech, ve kterých obyvatelé vysloví souhlas se zřízením této instituce.

Volba tématu práce byla dána několika skutečnostmi. Nejprve je důležité vyzdvihnout, že přestože v současné době existuje řada odborných publikací věnujících se problematice anglické otázky, celkově je toto téma v rámci literatury o britské

---

²⁸ Charlie Jeffery, „The English Regions Debate: What do the English Want?“, *Devolution Briefing No. 3* (2003): 1–4, http://www.devolution.ac.uk/pdfdata/english_%20regions_debate_briefing_3.pdf (17. 5. 2012).

²⁹ The Electoral Commission, *The 2004 North East regional assembly and local government referendums* (2005), http://www.electoralcommission.org.uk/_data/assets/pdf_file/0008/76994/NErefullreport.pdf (22. 10. 2013).

³⁰ John Fenwick, Janice McMillan, Howard Elcock, „Local Government and the Problem of English Governance“ *Local Government Studies* 35, č. 1 (2009): 7, <http://www.tandfonline.com/>.

devoluci méně zpracované než případy Skotska, Walesu a Severního Irska. Toto tvrzení platí pro britské i české akademické prostředí. Autorka proto považuje za přínosné věnovat se problematice vládnutí v anglických regionech, která s anglickou otázkou úzce souvisí. Druhým důvodem pro výběr tématu práce byla skutečnost, že vyřešení otázky postavení Anglie v rámci regionálního uspořádání Velké Británie je odborníky považováno za zásadní pro úspěch devoluce a pro její dlouhodobé přijetí v Anglii. Současná asymetrická podoba devoluce nastavená vládami New Labour, v rámci které Anglie nemá vlastní shromáždění ani jinou formu samosprávy, může v budoucnosti vést k požadavkům obyvatel Anglie na změnu podoby devolučního uspořádání. Již v průběhu let 1997 až 2004 byla diskutována možná řešení postavení Anglie v Británii a tato práce se zaměřuje na variantu, která byla v daném období nejvíce prosazovaná, tedy na řešení formou ustavení volených shromáždění ve vybraných regionech Anglie. V neposlední řadě byla pro volbu tématu práce významná skutečnost, že témata decentralizace a regionalismu v zemích západní Evropy patří v současné době mezi velmi zásadní témata jak v akademickém prostředí, tak na politické scéně a studie zabývající se případy konkrétních regionů přispívají k pochopení tohoto fenoménu.

První kapitola diplomové práce se věnuje teoretickému ukotvení práce a jsou v ní stanovena kritéria, na základě kterých je poté v následujících kapitolách problematika anglických regionů analyzována. Kapitola pojednává o teorii nového regionalismu, ze které práce vychází. Nejprve jsou představeny tři proudy této teorie: proud vycházející z disciplíny mezinárodních vztahů, z ekonomie a především proud věnující se regionům jako aktérům na substátní úrovni. Poslednímu zmiňovanému proudu v rámci teorie nového regionalismu je věnována zvláštní pozornost, protože tvoří teoretický základ práce. Důvodem pro to je především skutečnost, že je to v současné době přední teorie využívaná k analýze substátního vládnutí v Evropě a poskytuje vhodný základ pro stanovení kritérií pro analýzu regionalismu v anglických regionech. Tato teorie zasazuje regiony do kontextu globalizace a vychází z předpokladu, že regiony v tomto kontextu nabývají na významu a stávají se důležitým prostorem pro střetávání ekonomických i společenských zájmů. Vedle teorie nového regionalismu jsou v úvodní kapitole představeny také pojmy region, regionalismus a regionální identita, které jsou pro analýzu anglických regionů zásadní. V úvodní kapitole jsou dále objasněny i koncepty konstrukce neboli institucionalizace regionů jako svébytných a soudržných jednotek, které jsou využity pro stanovení kritérií analýzy.

Po teoretickém úvodu následují tři kapitoly, které tematicky vychází ze stanovených kritérií. Úvodním kritériem je teritoriální rámec anglických regionů. V kapitole práce věnované teritoriálnímu charakteru regionů je analyzováno jejich teritoriální vymezení, způsob, jakým bylo toto vymezení stanoveno, hlediska, která byla při jeho určování uvažována, i jeho přijetí veřejností a stálost a ukotvenost hranic regionů. Tato kritéria tvoří jeden ze základních pilířů konstrukce regionů. Dále je v případě jednotlivých regionů hodnocena jejich územní soudržnost, která je pro jejich institucionalizaci také zásadní. Důležitou roli v tomto procesu hrají ovšem i další faktory. Prvním je poloha regionu v rámci Anglie a s tím související výkonnost jeho ekonomiky, která ovlivňuje míru institucionalizace regionu. Druhým faktorem je celkové přijetí regionů jako způsobu organizace substátního prostoru Anglie obyvateli i politiky.

Následující třetí kapitola práce pojednává o institucionálním charakteru regionů, což je rovněž významné kritérium v konstrukci regionů. V této kapitole jsou postupně hodnoceny nejvýznamnější instituce administrativního charakteru, které v období daném časovým vymezením práce působily v anglických regionech. Cílem této kapitoly je zhodnotit způsob vymezení i fungování těchto institucí a zodpovědět otázku, zda charakter těchto institucí umožňoval posílení svébytnosti regionů, vytváření specifického regionálního referenčního rámce a zda přispíval k formulaci a ke sledování regionálních témat. V této části kapitoly je také věnována pozornost návrhu New Labour na podobu volených shromáždění pro anglické regiony a jeho případným dopadům na institucionální charakter regionů. Ve třetí kapitole jsou rovněž zmíněny neformální instituce tvořené na základě iniciativy regionálních aktérů a je hodnoceno, do jaké míry tyto aktéři spolupracovali na regionálním základě, vytvářeli mezi sebou síť kontaktů a podporovali tak posilování regionální úrovně vládnutí.

Posledním sledovaným kritériem analyzovaným ve čtvrté kapitole je regionální identita v anglických regionech. Ta je považována za základní faktor v institucionalizaci regionů a zároveň za faktor, který v mnohém stojí na výše zmíněných předpokladech konstrukce regionů. Regionální identita obyvatel je zkoumána na základě analýzy dostupných průzkumů veřejného mínění. Současně je hodnocena i míra politizace regionální identity obyvatel především v souvislosti s jejich podporou posílení regionální úrovně vládnutí a s návrhem na vytvoření volených shromáždění. Bližší pozornost je věnována regionu North East, který byl jako region s nejvýraznější identitou vybrán pro konání referenda o zřízení shromáždění. Důležitou součástí

problematiky regionální identity jsou i aktivity nositelů této identity z řad regionálních elit a úspěšnost jejich snah o posílení regionálního vládnutí. V neposlední řadě je analyzována identifikace obyvatel s dalšími teritoriálními identitami, konkrétně s identitou anglickou a britskou, které představují konkurenci pro regionální identitu a ovlivňují i politické preference obyvatel.

Cílem předkládané práce je na základě teorie nového regionalismu a z něho vycházející koncepce konstrukce regionu jako svébytného prostoru analyzovat příčiny odmítání vytvoření regionální úrovně vládnutí v anglických regionech ze strany jejich obyvatel. Hypotéza práce vychází ze stanovených kritérií a z předpokladu, že teritoriální ani institucionální charakter anglických regionů neumožňují obyvatelům rozvinutí silné regionální identity, která rovněž čelí konkurenci ze strany dalších teritoriálních identit a anglické regiony tak nejsou institucionalizovány jako svébytná jednotka prosazující posílení regionální úrovně vládnutí.

Rozbor literatury

Použitou literaturu je možné rozdělit na dvě části. První skupina zdrojů je využita ke zpracování teoretické části práce a věnuje se především teorii nového regionalismu, decentralizaci a regionalismu v západní Evropě, procesu institucionalizace a konstrukce regionů a regionální identitě. Z českých publikací je v práci k vymezení nového regionalismu využita kniha *Evropa regionů* editovaná Ladislavem Cabadou, kniha *Regionalismus a multilateralismus: Základy nového světového obchodního řádu?* editovaná Evou Cihelkovou a kniha *Úloha politických aktérů v procesu decentralizace* autorů Vlastimila Fialy a Blanky Říchové.

Pro teoretickou část jsou však stěžejní práce zahraničních autorů. Mezi nimi je důležité zmínit Fredrika Söderbauma a Björna Hettneho, kteří patří mezi čelní teoretiky nového regionalismu z pohledu mezinárodních vztahů. Substátní proud nového regionalismu ve využití literatuře představují především publikace Michaela Keatinga, který se dlouhodobě věnuje jak substátnímu regionalismu na teoretické úrovni, tak problematice regionalismu ve Velké Británii. Z jeho teoretických studií jsou v práci využity především knihy *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change* a *The Political Economy of Regionalism*, kterou editoval spolu s dalším britským odborníkem na substátní vládnutí Johnem Loughlinem. Problematika regionalismu a regionálních hnutí je také přehledně zpracována v knihách

Regionalism After Regionalisation: Spain, France and the United Kingdom Franse Schrijvera a *The rise of regionalism: causes of regional mobilisation in Western Europe* Rune Dahla Fitjara. Možné faktory bránící rozvoji regionalismu analyzuje ve svém článku *Regionalism and regionalisation in Britain and North America* Howard Elcock. Tématu konstrukce regionů se vedle Michaela Keatinga věnuje v mnoha odborných člancích také přední finský geograf Anssi Paasi. V diplomové práci jsou využity především články *The resurgence of the 'Region' and 'Regional Identity': theoretical perspectives and empirical observations on regional dynamics in Europe* a *Region and place: regional identity in question*, který je užitečný zejména v souvislosti s otázkou regionální identity podobně jako článek autorů Sveina Frisvolly a Johana F. Rye *Elite discourses of regional identity in a new regionalism development scheme: The case of the 'Mountain Region' in Norway*.

Druhá část použité literatury se soustředí konkrétně na případ Velké Británie a anglických regionů. Pro potřeby uvedení tématu do kontextu jsou využity práce předních britských odborníků na devoluci. Jsou to především publikace *Devolution in the United Kingdom* Vernona Bogdanora, *Devolution in Britain today* Russela Deacona a *Devolution in the United Kingdom* Jamese Mitchella. Přínosný je také článek české politoložky Blanky Říchové *Anglie v devoluční politice New Labour*, který zasazuje problematiku anglických regionů do kontextu plánů New Labour na dekoncentraci. Důležité je také vyzdvihnout sborník *The English Question* editovaný Robertem Hazellem, ve kterém se přední britští odborníci věnují problematice anglické otázky včetně jejího řešení formou posílení vládnutí v regionech.

Pro účely analýzy prvního kritéria, tedy teritoriálního rámce anglických regionů, je využita doktorská práce Paula Deacona *Regionalisation and the English Regions*, která je zdrojem map dřívějších variant organizace anglických regionů a velmi detailně se proměňám tohoto vymezení věnuje. Současné vymezení regionů je zpracováno mimo jiné na základě Bílé knihy *Your region, your choice: revitalising the English regions* z roku 2002. Dále jsou využity publikace zabývající se konkrétními regiony. Za všechny je vhodné zmínit studii Marka Sandforda, odborníka z výzkumného ústavu *The Constitution Unit* zabývajícího se problematikou britského ústavního systému, zhotovenou pro ústavodárná shromáždění hrabství Cornwall a regionu South West *The Cornish Question: Devolution in the South-West Region*. Podobně přínosný je i Sandfordův článek *English regionalism through the looking glass: perspectives on the English Question from the North-East and Cornwall* srovnávající regionalismus

v Cornwallu a North East. Regionu North East se rovněž věnuje Christopher N. Lanigan v článku *Supporters and Opponents of Regional Government in North East England*. Problematika ekonomických rozdílů mezi jižními a severními regiony je přehledně zpracována v článku Kevina Morgana *Devolution and Development: Territorial Justice and the North-South Divide*. Alternativní modely substátního uspořádání Anglie jsou uvedeny na základě článků *Local Government and the Problem of English Governance* autorů Johna Fenwicka, Janice McMillanové a Howarda Elcocka a *Regional spaces, spaces of regionalism: territory, insurgent politics and the English question* autorů Martina Jonese, Gordona MacLeoda. Dále jsou v této kapitole využity dokumenty parlamentních výborů a národního statistického úřadu.

Rozbor problematiky institucionálního prostředí v anglických regionech vychází především z dokumentů, na základě kterých byly regionální instituce ustaveny. Nejdůležitější je pro analýzu zákon o regionálních rozvojových agenturách (*Regional Development Agencies Act 1998*), kterým byly ustaveny RDAs. Důležité jsou také dokumenty spojené s návrhem na volená regionální shromáždění. Vedle Bílé knihy z roku 2002 to je i návrh zákona o regionálních shromážděních (*Draft Regional Assemblies Bill*). V práci jsou analyzovány také vládní dokumenty zabývající se fungováním regionálních institucí, mimo jiné dokument *Evaluation of the Role and Impact of Regional Assemblies* publikovaný ministerstvem pro obce a místní správu. Využity jsou také studie zpracované pro nevládní organizace, jako je studie *Regional agencies and area-based regeneration* od autorů Briana Robsona, Jamie Pecka a Adama Houldena nebo vyjádření regionálních aktérů poskytnutá parlamentnímu Výboru pro spravedlnost. V rámci sekundární literatury použité pro rozbor institucionálního prostředí anglických regionů je vhodné upozornit na dva okruhy zdrojů. Prvním z nich jsou knihy z publikační řady ústavu *The Constitution Unit* nesoucí název *The State of the Nations* editované Alanem Trenchem nebo Robertem Hazellem, které se každoročně v letech 2000 až 2005 věnovaly anglickým regionům a jejich institucionálním proměnám. Druhý okruh zdrojů je tvořen pracemi autorů Grahama Pearce a Sarah Ayresové, kteří v rámci dvou výzkumných programů (*Emerging patterns of governance in the English regions* a *English Regionalism: Rhetoric or Substance? Evaluating Decision Making Procedures for Regional Funding Allocations*) zpracovali řadu studií o anglických regionech. Pro předkládanou diplomovou práci jsou stěžejní především články *Governance in the English Regions:*

The Role of the Regional Development Agencies a Institutional change and the challenge of policy coordination in the English regions.

Poznatky o identitě obyvatel Anglie a jejích regionů je možné čerpat z průzkumů veřejného mínění. Je ovšem třeba uvést, že počet průzkumů, které se zabývají specificky identitou a postoji obyvatel regionů vymezených na základě GOs a RDAs, je v porovnání s průzkumy zaměřenými na Anglii jako celek poměrně omezený. Přesto je možné z nich vyvodit řadu poznatků relevantních pro analýzu identity obyvatel anglických regionů. V práci jsou využity především průzkumy uskutečněné agenturou Ipsos MORI, které se zabývají postojem obyvatel k regionům, ve kterých žijí, a jejich názory na změnu vládnutí v Anglii a v regionech Anglie. Pro zjištění trendů v postojích obyvatel jsou užitečné údaje publikované v rámci *British Social Attitudes*, které shrnují výsledky z několika po sobě jdoucích let. Bližší pohled na identitu v regionu North East a v hrabství Cornwall poskytuje článek autorek Joanie Willettové a Arianny Giovanniniové *The Uneven Path of UK Devolution: Top-Down vs. Bottom-Up Regionalism in England – Cornwall and the North-East Compared*. Publikace editovaná Markem Sandfordem *The Northern veto* přináší vedle detailního rozboru příčin neúspěchu referenda v regionu North East v roce 2004 i podrobnou analýzu aktivit elitních kampaní a ústavodárných shromáždění v jednotlivých regionech v době předcházející konání referenda. Tyto informace jsou velmi cenné i s ohledem na skutečnost, že vzhledem k neúspěchu snah o zavedení volených shromáždění v regionech většina regionálních aktivistů ukončila svojí činnost a informace o nich a dokumenty, které vydaly, již nejsou běžně dostupné. Pro srovnání regionální, anglické a britské identity v Anglii a pro rozbor jejich vlivu na politické preference obyvatel jsou využity práce *English Identities and Interests and the Governance of Britain* a *Devolution, equity and the English question* Christophera G. A. Bryanta.

1 VÝZKUMNÝ RÁMEC

1.1 Nový regionalismus

Jedním z nejvýraznějších rysů mezinárodního uspořádání existujícího po studené válce je růst tzv. nového regionalismu. Od osmdesátých let 20. století je možné pozorovat velký rozmach regionalismu a regionalistických projektů po celém světě, z nichž nejvýraznější je projekt Evropské unie. Akademici se tomuto fenoménu věnují jak na teoretické, tak empirické úrovni.³¹ V současné době můžeme rozlišit několik teoretických přístupů k problematice regionů a regionalismu. Podle Schmitta-Egnera bývá v politologii a v mezinárodních vztazích rozlišován zejména starý a nový regionalismus a vedle těchto dvou také postmoderní regionalismus, transnacionální regionalismus a mezinárodní regionalismus.³² V rámci těchto teorií je v současné době za nejrozšířenější a nejpropracovanější teorii považována teorie nového regionalismu, která je stěžejní i pro tuto práci.³³

Pojem nový regionalismus začal být používán v devadesátých letech 20. století pro zdůraznění jeho odlišnosti od starého regionalismu. Nový regionalismus se podle Söderbauma neomezuje pouze na formální mezistátní organizace a instituce, jako tomu bylo v případě starého regionalismu, ale je charakteristický svojí vícerozměrností, komplexností a proměnlivostí a také zapojením nejrůznějších státních i nestátních aktérů, kteří jsou často propojeni neformálními svazky. Na druhé straně pojem starý regionalismus odkazuje k integračním iniciativám objevujícím se po druhé světové válce v západní Evropě.³⁴ Hettne spojuje starý regionalismus s federalistickými přístupy, které chápaly stát více jako problém, než jako řešení. Starý regionalismus také nebral do úvahy globální kontext a soustředil se především na regionální integraci jako na proces posilující spolupráci v ekonomických záležitostech. Podle Hettneho byl starý regionalismus fenoménem studené války a s jejím koncem byl překonán. Nový regionalismus zaměřený na státy odmítl a usiluje o analýzu i z jiných než státních

---

³¹ Anssi Paasi, „The resurgence of the ‘Region’ and ‘Regional Identity’: theoretical perspectives and empirical observations on regional dynamics in Europe“, *Review of International Studies* 35 (2009): 126, <http://journals.cambridge.org/RIS>.

³² dle Ladislav Cabada, „Úvodem. Možnosti a limity výzkumu evropského regionalismu“ in *Evropa regionů*, ed. Ladislav Cabada et al. (Plzeň: Aleš Čeněk, 2009): 6.

³³ *Ibidem*, 6.

³⁴ Fredrik Söderbaum, „Introduction: Theories of New Regionalism“ in *Theories of New Regionalism: A Palgrave Reader*, eds. Fredrik Söderbaum, Timothy M. Shaw (Houndmills: Palgrave Macmillan, 2003): 1.

perspektivy. Rozhodující roli v tomto případě hrají proces globalizace a multipolární světové uspořádání, do jejichž kontextu nový regionalismus problematiku regionů zařazuje.³⁵

V rámci nového regionalismu můžeme sledovat tři proudy, které se odlišují jak tím, z jaké disciplíny společenských věd vychází, tak tím, jak prostorově chápou regiony. První proud vychází z mezinárodních vztahů, druhý proud sleduje ekonomické aspekty světového regionalismu a třetí proud se soustředí na regiony jako na substanciální aktéry. Proud vycházející z teorií mezinárodních vztahů definuje předmět svého zájmu, region, jako určitý počet států, které sdílí geografické rysy a vyznačují se vysokou mírou vzájemné závislosti. Státy tohoto regionu mají společná etnická, jazyková, kulturní, společenská a historická pouta. Blíže mohou být definovány také vzájemnou ekonomickou závislostí a provázaností obchodu, blízkostí politického režimu nebo politické ideologie, a také existencí formálních regionálních institucí, které stanovují jeho soudržnost. V neposlední řadě je důležité zdůraznit, že podle nového regionalismu se definice a vymezení regionů mnohdy liší v závislosti na konkrétním problému nebo otázce, které jsou analyzovány. Tento proud nového regionalismu se věnuje také odlišení procesů regionalismu a regionalizace z pohledu mezinárodních vztahů. Hettne je odlišuje následovně. Regionalismus považuje za tendenci organizovat svět a ekonomické, politické a sociální vazby na regionálním základě. V tomto procesu podle něho mohou hrát roli jak státy, tak nestátní aktéři. Regionalizace je na druhé straně procesem, během kterého dochází spontánně nebo plánovaně k formování regionů.³⁶

Druhý proud nového regionalismu se věnuje ekonomickým aspektům a analyzuje je v souvislosti s transformací světové ekonomiky v rámci procesu globalizace a změn souvisejících se zánikem bipolárního uspořádání světa, což umožnilo uplatňování liberalizačních postupů v ekonomice v globálním měřítku.³⁷ Tento proud nového regionalismu definuje regionalismus jako obchodní nebo hospodářskou politiku státu, která vede k liberalizaci vztahů mezi dvěma a více zeměmi a přispívá tak k jejich těsnějším vazbám a vzájemné integraci především

---

³⁵ Björn Hettne, „Beyond the ‘New’ Regionalism“, *New Political Economy* 10, č. 4 (2005): 545–547, 549, <http://www.tandfonline.com/>,

³⁶ *Ibidem*“, 544, 545.

³⁷ Björn Hettne, „The New Regionalism Revisited“ in *Theories of New Regionalism: A Palgrave Reader*, eds. Söderbaum, Shaw, 25.

prostřednictvím smluvních vazeb, které umožňují omezenému množství smluvních partnerů vzájemný přístup na národní trhy.³⁸

Třetí proud se naopak soustředí na regiony definované jako aktéry mezi lokální a národní úrovní. Základem tohoto proudu je myšlenka znovuoobjevení regionu jako jednotky pro ekonomickou analýzu a územního celku, který se nejlépe hodí pro střetávání politických, sociálních a ekonomických procesů v době globalizace.³⁹ V předkládané práci je jako teoretický rámec využíván tento proud nového regionalismu.

1.2 Nový regionalismus ze substátního pohledu

Zatímco mezinárodní vztahy a ekonomie pohlíží na regionalismus především z globálního pohledu a zaměřují se na mezinárodní regionální spolupráci, třetí proud nového regionalismu pracuje s regiony jako s aktéry na substátní úrovni. I pro tento proud je však charakteristické, že nový regionalismus zahrnuje do kontextu procesu globalizace. Ten s sebou nese větší propojenost území i obyvatel, vysokou mobilitu kapitálu ve světě, technické změny umožňujících zmenšení světových vzdáleností a růst nadnárodních korporací investujících globálně. Jednotlivé substátní regiony a oblasti se na tyto nové podmínky adaptují a využívají možnosti, které jim přináší. Rostoucí propojení mezi místní úrovní a úrovní globální vede ke zvyšování soutěže mezi regiony. To přináší nové možnosti pro aktivní regiony, které se novým podmínkám dokáží dobře přizpůsobit a v konkurenčním prostředí dokáží přilákat investice a nové technologie.⁴⁰ Důraz na propojení globální a regionální úrovně je v literatuře někdy souhrnně nazýván jako proces *glocalization*, ve kterém je za klíčovou jednotku ekonomického rozvoje považován právě substátní region. Příkladem mohou být regiony Silicon Valley ve Spojených státech nebo Randstad v Nizozemsku.⁴¹

---

³⁸ Eva Cihelková a kol., *Regionalismus a multilateralismus: Základy nového světového obchodního řádu?* (Praha: C. H. Beck, 2010), 2–3.

³⁹ John Tomaney, Neil Ward, „England and the 'new regionalism'“, *Regional Studies* 34, č. 5 (2000): 471, search.proquest.com/.

⁴⁰ Frans Schrijver, *Regionalism After Regionalisation: Spain, France and the United Kingdom* (Amsterdam: Amsterdam University Press, 2006): 25, 26, <http://site.ebrary.com/lib/cuni/home.action>; Michael Keating, „Territorial Politics in Europe. A Zero-Sum Game?: The New regionalism. Territorial Competition and Political Restructuring in Western Europe“, *EUI Working Papers* 98/39, č. 39 (Robert Schuman Centre/ European University Institute): 5, 6.

⁴¹ John Loughlin, „Introduction: The Transformation of the Democratic State in Western Europe“ in *Subnational democracy in the European Union: Challenges and Opportunities*, ed. John Loughlin (Oxford: Oxford University Press, 2001): 23.

Podle nového regionalismu již nejsou státy schopné hrát roli prostředníka mezi regiony a globální úrovní, jako tomu bylo v minulosti, a vliv globální úrovně tak působí na regiony přímo. Dochází tak ke vzniku napětí mezi globální logikou, jejímž cílem je soustředit se na výnosné oblasti, a místní logikou, která usiluje o připoutání kapitálu ke svému území.⁴² Lokální a regionální faktory jsou pro ekonomický rozvoj a inovace velmi důležité, protože spoluvytvářejí podmínky pro získávání investic. Toho využívají lokální a regionální správy a vytvářejí vlastní rozvojové a investiční strategie a prezentují investorům specifické kvality regionu, jako je pracovní síla nebo životní prostředí.⁴³ To ovlivňuje vnitřní politiku v regionech a může to ovlivňovat i politickou soutěž v situaci, kdy je region politiky prezentován jako soudržný aktér usilující o hospodářský rozvoj.⁴⁴

Regiony jsou v rámci substátního proudu nového regionalismu definovány jako prostor mezi místní a národní úrovní. Právě vymezení regionu jako prostoru je zásadní a vychází z původního významu latinského slova *regio*, které na jedné straně znamená směr, linii nebo hraniční linii a na druhé straně oblast, sousedství, krajinu nebo zemi. Region jako prostor je charakterizován pevnými nebo elastickými hranicemi a jistou formou jednoty a od jiných míst se odlišuje specifickými charakteristikami.⁴⁵ Zatímco v přírodních vědách je pojem region vymežován vlastnostmi zemského povrchu nebo politickými hranicemi, ve společenských vědách byl tradičně chápán jako výsledek historických procesů, kdy se jednotlivé části území v určitém okamžiku zformovaly v administrativní jednotky uvnitř politického systému.⁴⁶ Z konstruktivistického úhlu pohledu pak neexistují přirozené regiony a definice regionu se mění s ohledem na konkrétní problém nebo výzkumnou otázku.⁴⁷

Regiony je možné definovat také na základě kulturních kritérií, na základě jazyka, dialektu nebo způsobů společenské komunikace. Je také možné je vymežit s ohledem na identitu sdílenou jejich obyvateli nebo politiky. Tato identita nemusí být přítomná ve všech regionech a může mít různé důsledky pro politiku regionu od

---

⁴² Michael Keating, *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change* (Cheltenham: Elgar, 1998): 74.

⁴³ Michael Keating, „The Political Economy of Regionalism“ in *The Political Economy of Regionalism*, eds. Keating, Loughlin, 25; Keating, *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*, 74.

⁴⁴ Keating, „Territorial Politics in Europe. A Zero-Sum Game? : The New regionalism. Territorial Competition and Political Restructuring in Western Europe“, 5, 6.

⁴⁵ Schrijver, *Regionalism After Regionalisation: Spain, France and the United Kingdom*, 21.

⁴⁶ Cabada, „Úvodem. Možnosti a limity výzkumu evropského regionalismu“, 10.

⁴⁷ Hettne, „Beyond the ‘New’ Regionalism“, 544.

vytvoření regionálních nátlakových skupin až po formulaci požadavků směřujících k autonomii nebo samostatnosti. Region je možné definovat i funkčně, jako politický nebo společenský prostor. Na region je v tomto případě nahlíženo jako na institucionální systém ve formě regionální vlády nebo soustavy administrativních institucí působících v rámci regionu. Může tak s pomocí vlastních procesů a vzájemných vztahů vytvořit svébytnou občanskou společnost a stát se samostatným aktérem, které je schopný formulovat a sledovat své cíle a zájmy na státní a globální úrovni.⁴⁸

Keating a Loughlin regiony rozdělují do čtyř skupin: na regiony ekonomické, historicko-etnické, administrativní a politické. Ekonomické regiony jsou určovány například svým městským nebo zemědělským charakterem, mírou industrializace nebo sektorovým zaměřením průmyslu. Dále mohou být jejich hranice také vytyčeny státem pro účely jeho rozvojové politiky. Historické nebo etnické regiony jsou dány přítomností lidí sdílejících společnou historii, kulturu a jazyk, které jsou odlišné od těch, které sdílí většinová společnost v zemi. Tyto kulturně odlišné menšiny usilují o vytvoření specifického modelu regionálního rozvoje, který bude vycházet z jejich kulturních zvyklostí a bude respektovat jejich zvláštnosti. Administrativní regiony jsou definované pro účely uplatňování státních nebo evropských politik nebo pro statistické potřeby. Politické regiony se od administrativních liší existencí demokraticky volených shromáždění, které vybírají exekutivu spravující daný region. Takto definované regiony se velmi odlišují v závislosti na pravomocech, které jsou jim svěřeny.⁴⁹

Mnohé regiony se vyvinuly v posledních letech ve specifickou politickou arénu, kde dochází k formulování zásadních témat, kde probíhá diskuze o politických rozhodnutích a kde jsou rozdělovány finanční prostředky. To vše je podporováno tendencí k decentralizaci v rámci politických a sociálních hnutí a také snahou zaujímat čistě teritoriální úhel pohledu na politické záležitosti.⁵⁰ Keating tvrdí, že území zůstává i v rámci nového regionalismu určující pro odvozování politické legitimacy a je jednou z mála alternativ k trhu jako základnímu principu legitimizace v dnešním světě. Nesouhlasí však na druhé straně s tím, že regiony zaujaly pozice dříve rezervované

---

⁴⁸ Keating, *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*, 9, 79.

⁴⁹ Keating, Loughlin, „Introduction“, 2–4.

⁵⁰ Keating, *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*, 78.

státům, protože pouze zřídka usilují o nahrazení státu a převzetí jeho funkcí, avšak svou existencí jeho fungování zásadně ovlivňují.⁵¹

Změněné chování regionů dané procesem globalizace vede k navýšení významu regionální identity, místní solidarity a procesů založených na regionálních charakteristikách. V neposlední řadě můžeme v mnohých případech hovořit o vzniku specifického teritoriálního referenčního rámce, ve kterém dochází k formulaci a debatování politických témat a kde jsou uskutečňována rozhodnutí a přerozdělovány zdroje.⁵² Úloha regionů v globalizovaném prostředí tak nabývá na významu tím, že se stávají důležitým prostorem pro uplatňování státní politiky, pro politickou mobilizaci i pro ekonomickou politiku.⁵³

1.2.1 Regionalizace regionálních hnutí

Problematika regionalismu a regionalizace se v posledních desetiletích dostává stále více do popředí a jejich analýza tvoří jeden ze základů nového regionalismu. V tomto ohledu je důležité především zdůraznit, že mezi těmito dvěma pojmy existují zásadní konceptuální odlišnosti. Hlavní odlišnost spočívá v tom, že regionalizace je proces, v rámci kterého vláda definuje politiku, která je poté v regionu uplatňována. Jedná se tedy o proces směřující shora z centra směrem k regionu, do kterého patří většina národních a evropských politik vůči regionům. Na druhé straně regionalismus je možné označit za ideologii nebo politické hnutí, jehož cílem je zvýšení kontroly obyvatel regionu nad regionálními záležitostmi především s pomocí ustavení místní vlády. V tomto případě se jedná o proces vedoucí z regionu směrem k centru a usilující o decentralizaci. Tyto procesy neprobíhají vždy ve vzájemné shodě a mohou být i ve vzájemném konfliktu⁵⁴, což vyvolává otázku, do jaké míry může regionalizace vyvolat efekt regionalismu.⁵⁵

Regionalismus vzniká podle Schrijvera z napětí mezi teritoriálně koncentrovanou skupinou obyvatel a státem. Obecně může být definován jako politické nebo kulturní hnutí, které usiluje o politizaci specifické situace regionu s cílem ochránit nebo podpořit jeho zájmy.⁵⁶ Regionální identita a pocit náležitosti ke konkrétnímu

---

⁵¹ Keating, Loughlin, „Introduction“, 11.

⁵² Keating, *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*, 74, 78.

⁵³ Keating, Loughlin, „Introduction“, 11.

⁵⁴ *Ibidem*, 4–5.

⁵⁵ Schrijver, *Regionalism After Regionalisation: Spain, France and the United Kingdom*, 21–65.

⁵⁶ *Ibidem*, 21.

regionu se ne vždy promění v konkrétní politické jednání. Zásadní podmínkou, která musí být splněna, abychom mohli hovořit o politizaci regionální identity je skutečnost, že tato identita musí přímo ovlivňovat rozhodování jednotlivců týkající se politických záležitostí. Konkrétně se může jednat například o vliv na rozhodování ve volbách. Toto hledisko může sloužit jako jedna z možných definic regionalismu, tedy politizace regionální identity. Na obecné úrovni je možné říci, že zatímco regionální identita může i nemusí být otázkou volby, regionalismus je jednoznačně výsledkem volby.⁵⁷

Podle Rokkana a Urwina se regionalisté vyznačují tím, že svůj pohled na politické záležitosti podřizují své regionální identitě. V rámci toho usilují o podporu zájmů, které obyvatelé daného regionu jako skupina sdílí. V této souvislosti hovoří o dvou tématech a to o prosazování ekonomického rozvoje regionu a o ochraně kulturní identity regionu, která je ohrožována prosazováním jiné dominantnější kultury.⁵⁸ Keating zmiňuje obecně čtyři okruhy požadavků zastánců regionalismu, a to kulturní otázky, autonomii, sociální priority a rozdílné ekonomické preference.⁵⁹ Myšlenka společných zájmů obyvatel regionu vede zastávce regionalismu k závěru, že podpora těchto zájmů bude nejlépe zajištěna na regionální úrovni a proto požadují větší míru politické autonomie a posílení regionální úrovně vlády v rámci státního uspořádání.⁶⁰

Keating definuje tři typy regionálních hnutí podle jejich požadavků a představ o budoucím vývoji regionu. První typ nazývá defenzivní regionalismus, který je spojen s obranou tradičních sektorů ekonomiky a snaží se zabránit změnám. Tento typ je možné nalézt především v zemědělských oblastech a v oblastech spojených s upadajícími průmyslovými odvětvími. Druhý typ, integrující regionalismus, usiluje o modernizaci regionu s cílem znovu ho zapojit do národní ekonomiky, ale neklade si za cíl udržet si svojí regionální odlišnost. Třetí typ je autonomistický regionalismus a má za cíl vytvoření vlastní odlišné cesty k modernizaci na základě kombinace podpory autonomie, regionální kultury a ekonomické modernizace. Tento typ je častý především v oblastech s historicky silnými národními požadavky. Tyto tři typy regionalismů byly rozšířené především do osmdesátých let 20. století. V té době došlo v souvislosti se

---

⁵⁷ Rune Dahl Fitjar, *The rise of regionalism: causes of regional mobilisation in Western Europe* (New York: Routledge, 2009): 5.

⁵⁸ Stein Rokkan, Derek W. Urwin, „Introduction: Centres and Peripheries in Western Europe“ in *The politics of territorial identity: studies in European regionalism*, eds. Stein Rokkan, Derek W. Urwin (London: Sage, 1982): 1–17.

⁵⁹ Keating, „The Political Economy of Regionalism“, 23.

⁶⁰ Fitjar, *The rise of regionalism: causes of regional mobilisation in Western Europe*, 5.

změnou mezinárodního kontextu k rozvoji nového typu charakterizovaného důrazem na ekonomický růst v konkurenčním prostředí, který nazývá nový regionalismus.⁶¹

Podle Fitjara je regionalismus založen na racionální kalkulaci výhod mobilizace na regionálním základu a v této mobilizaci hrají důležitou roli ekonomické podmínky v regionu. Ty ovlivňují to, jestli se lidé v regionu rozhodnou politicky mobilizovat a ovlivňují také míru regionalismu. Ta proto může mít různou úroveň v čase v závislosti na konkrétní ekonomické situaci regionu. Zásadní je také zaměření regionalismu na způsob rozdělování státních finančních prostředků mezi regiony a ne mezi jednotlivými skupinami obyvatel na základě socioekonomických charakteristik.⁶² Přestože je význam ekonomických faktorů regionalismu nesporný, není možné je oddělovat od dalších cílů sledovaných regionálními aktéry. Mezi ty patří společenské začlenění, kulturní rozvoj, ochrana regionální identity nebo problematika životního prostředí.⁶³ V neposlední řadě je také důležité zdůraznit požadavek demokratizace a zvýšení politické participace obyvatel regionů. Charakter regionálního hnutí tak nabývá nejrůznějších podob v závislosti na jeho konkrétních cílech.⁶⁴

V souvislosti s rozvojem regionalismu se v odborné literatuře objevují i hypotézy o tom, jaké faktory mohou rozvoji regionalismu bránit. Mezi ty patří například rozdílnost ekonomických preferencí mezi jednotlivými oblastmi v regionu. Příkladem mohou být protichůdné potřeby zemědělských a městských oblastí. Vliv může mít i sociální a politické rozdělení regionu, které vytváří napětí v regionu včetně rozdílných stranických preferencí. Také spory mezi představiteli místní správy, například o investiční projekty, představují překážku pro regionalismus. V neposlední řadě je zásadní také historicky daná rivalita mezi částmi regionu nebo velkými městy. V zásadě je tedy možné říci, že nedostatek regionální soudržnosti způsobený nejrůznějšími faktory vytváří zhoršené podmínky pro rozvoj regionalismu.⁶⁵

1.2.2 Konstrukce regionů

V rámci teorie nového regionalismu je možné sledovat koncepce, které popisují a analyzují prvky, na základě kterých jsou regiony konstruovány jako svébytné

---

⁶¹ Keating, „The Political Economy of Regionalism“, 24.

⁶² Fitjar, *The rise of regionalism: causes of regional mobilisation in Western Europe*, 5, 12.

⁶³ Keating, „The Political Economy of Regionalism“, 31.

⁶⁴ Blanka Říchová, Vlastimil Fiala, „Decentralizační trendy v současné západní Evropě“, in *Úloha politických aktérů v procesu decentralizace*, eds. Vlastimil Fiala, Blanka Říchová et al. (Olomouc, Praha: Moneta FM, 2002): 18.

⁶⁵ Howard Elcock, „Regionalism and regionalisation in Britain and North America“, *British Journal of Politics and International Relations* 5, č. 1 (2003): 87,88, onlinelibrary.wiley.com.

a soudržné jednotky. Mezi takové prvky podle Keatinga patří geografie regionu, ekonomická soudržnost, kulturní identita, instituce, identita obyvatel a mobilizace na teritoriálním základu. Pokud jsou tyto prvky v regionu přítomné, rozvine se zde silný regionalismus. V jiném případě je postavení regionu zpochybňováno a nedochází ke vzniku regionalismu.⁶⁶

Paasi uvádí, že je nutné na regiony pohlížet jako na sociální konstrukty, které jsou vytvářeny skrz širší společenské praktiky a jsou závislé na společenských zvyklostech, procesech a diskurzech, které mohou mít svůj původ uvnitř regionů i mimo ně. Regiony jsou tak nepřetržitě vytvářeny a přetvářeny. Toto vytváření regionů je možné analyzovat v rámci teorie institucionalizace regionů, ve které stanovuje Paasi čtyři podmínky jejich institucionalizace. Jedná se nejprve o ustanovení teritoriální formy regionu, zadruhé o stanovení symbolické formy regionu, zatřetí o vytvoření jeho institucionální formy a v neposlední řadě o akceptaci postavení regionu.⁶⁷ Z této teorie vyplývá, že region se přibližuje stavu, kdy je plně institucionalizován jako prostorová jednotka tím, že postupně splňuje tyto podmínky.⁶⁸

Proces konstrukce regionu vede podle Väyryнена k naplnění regionálního rámce obsahem. Ten může být tvořen vzájemnou ekonomickou závislostí, institucionálními vazbami, politickou důvěrou a kulturní sounáležitostí. K popsání situace, kdy má již region vlastní svébytný charakter, je možné podle něho využít koncept regionotvornosti (*regioness*).⁶⁹ Cabada uvádí, že právě tento hierarchický koncept je pro nový regionalismus zásadní. Definuje jej jako tendenci aktérů a procesů uvnitř dané jednotky utvářet jí jako specifický region.⁷⁰

Teritoriální rozměr regionů je jedním ze základních stavebních kamenů jeho konstrukce. Je dán buď historickým vývojem, jako je tomu v případě regionů ustavených v minulosti, nebo je stanoven na základě zhodnocení nejrůznějších faktorů.⁷¹ Vedle topografických daností je určen také tím, jaké funkce mají hranice

---

⁶⁶ Keating, *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*, 10.

⁶⁷ Paasi, „The resurgence of the ‘Region’ and ‘Regional Identity’: theoretical perspectives and empirical observations on regional dynamics in Europe“, 132, 133.

⁶⁸ Nina Gunnerud Berg, Britt Dale, Hans Kjetil Lyngår, *Mennesker, steder og regionale endringer* (Trondheim: Tapir Akademisk, 2004), cit. dle Svein Frisvoll, Johan F. Rye, „Elite discourses of regional identity in a new regionalism development scheme: The case of the ‘Mountain Region’ in Norway“, *Norsk Geografisk Tidsskrift* 63, č. 3 (2009): 180, <http://www.tandfonline.com/>.

⁶⁹ Raimo Väyrynen, „Regionalism: Old and New“, *International Studies Review* 5 (2003): 39, search.ebscohost.com.

⁷⁰ Cabada, „Úvodem. Možnosti a limity výzkumu evropského regionalismu“, 8.

⁷¹ Paasi, „The resurgence of the ‘Region’ and ‘Regional Identity’: theoretical perspectives and empirical observations on regional dynamics in Europe“, 134.

regionu plnit a mírou politické mobilizace, která je skrz ně naplňována. Vytčení hranic regionů je tedy důležitým politickým tématem, protože může ovlivnit charakter jeho společnosti i rovnováhu politických sil v regionu. Některé regiony zahrnují rozsáhlé oblasti, zatímco jiné jsou vytvořeny na základě menší historické oblasti nebo jsou pouze částí zbylou po vytvoření sousedního regionu.⁷²

S tímto rozměrem konstrukce regionu úzce souvisí i jeho symbolická forma, jak jí definuje Paasi. Ten klade zvláštní důraz na pojmenování regionu, což je často sporný a jedinečný proces spojující v sobě kulturní, historické a politické zájmy. Názvy regionů mohou být spojeny s jejich krajinnými charakteristikami a mohou také symbolizovat společnou minulost a sloužit pro odlišení jedné skupiny obyvatel od druhé a jsou tak důležitou součástí kolektivní regionální identity.⁷³

Institucionální charakter regionu tvoří další z důležitých faktorů jeho konstrukce. Mezi takové instituce patří jak neformální zvyklosti specifické pro daný region, tak formální společenské nebo politické instituce.⁷⁴ Region má důležitou funkci prostředníka mezi státní a lokální úrovní. Dále má na starosti strategické plánování, velké infrastrukturní projekty a směřování investic. Regiony aktivně prosazují moderní správu reagující na současné tržní podmínky. Důležité je také odlišení základní zprostředkovatelské role, kdy region slouží jako prostor pro vyjednávání a střetávání mezi místními a centrálními zájmy a funkční integrace, kdy jsou ustaveny silnější regionální orgány, které mají pravomoc nejen moderovat zájmy regionálních aktérů, ale především definovat cíle a problémy a navrhnout jejich řešení. Tato úloha má již politický charakter a není možné jí svěřit do rukou orgánům sestaveným ze zástupců místních správ nebo místních zájmů.⁷⁵ V souvislosti s institucionální formou regionu je vhodné využít koncept institucionální hustoty (*institutional thickness*). Ten zohledňuje nejen samotnou existenci institucí, jako jsou firmy, finanční instituce, obchodní komory, místní správa, inovačních centra a vzdělávací instituce, ale především intenzitu jejich vzájemného střetávání a vytváření sítě kontaktů mezi nimi v rámci regionu i mimo něj.⁷⁶

---

⁷² Keating, *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*, 79, 80.

⁷³ Paasi, „The resurgence of the ‘Region’ and ‘Regional Identity’: theoretical perspectives and empirical observations on regional dynamics in Europe“, 135.

⁷⁴ Ibidem, 135.

⁷⁵ Keating, *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*, 81–83.

⁷⁶ Gordon MacLeod, „‘Institutional thickness’ and industrial governance in Lowland Scotland“, *Area* 29, č. 4 (1997), 300–301, search.ebscohost.com.

Paasi ve své stupnici konstrukce regionu zmiňuje jako zásadní ustavení a širokou akceptaci regionu jako součásti regionálního systému a společenského povědomí. Na substátní úrovni je toto ustavení často dáno získáním administrativního statutu. K tomu může dojít současně se zrušením jiné regionální nebo místní jednotky.⁷⁷ Frisvoll a Rye tvrdí, že pro konstrukci regionu je zásadní úspěšná a především dlouhodobá identifikace obyvatel s daným regionem a jeho institucemi. Upozorňují, že v rámci nového regionalismu jsou neekonomické faktory mnohdy opomenuté, avšak hrají zásadní roli.⁷⁸

Regiony jsou vedle teritoriálního a institucionálního charakteru definovány i společenskými a politickými faktory. Mezi těmi můžeme uvést kulturu, historii, identitu a tradice. Regionální kultura byla v minulosti považována za zpátečnickou a provinciální a v rámci modernizace byla prosazována jednotná národní kultura. V posledních letech však dochází v tomto směru ke změnám. Menšinové jazyky jsou opět prosazovány a získávají v mnohých zemích zvláštní statut. Také regionální historie a zaměření na její interpretaci jsou stále rozšířenější. V některých případech jsou konkrétní historické události využity k vytvoření pomyslného spojení mezi současností regionu a jeho minulostí. Rozšíření regionální verze historie, která může být odlišná od dominantní národní interpretace, je poté následně využito pro sjednocování regionu a pro formulování vize společné budoucnosti.⁷⁹ V tomto případě je důležité uvést, že zásadnější než pravdivá verze historických událostí, je způsob, jakým jsou vyprávěny a interpretovány.⁸⁰

Regionální identita je jedním z nejdůležitějších faktorů v konstrukci regionu. Můžeme jí charakterizovat jako existenci zvláštních norem, hodnot a chování, kterými se vyznačují obyvatelé daného regionu, a kterými se liší od obyvatel jiných regionů v rámci jednoho státu a také jako identifikaci s daným regionem. Důležitou roli v konstrukci regionu na základě regionální identity hrají místní elity, jako jsou politici, úředníci a obchodníci. Ti jsou v tomto procesu často aktivnější než zbytek obyvatel

---

⁷⁷ Paasi, „The resurgence of the ‘Region’ and ‘Regional Identity’: theoretical perspectives and empirical observations on regional dynamics in Europe“, 136.

⁷⁸ Frisvoll, Rye, „Elite discourses of regional identity in a new regionalism development scheme: The case of the ‘Mountain Region’ in Norway, 189.

⁷⁹ Keating, *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*, 83–84.

⁸⁰ Michael Keating, „From functional to political regionalism: England in comparative perspective“, 150, in *The English Question*, ed. Hazell.

a mají moc a možnosti dění v regionu ovlivnit a přispět k upevnění regionálního referenčního rámce.⁸¹

Jedním ze způsobů, jak posoudit míru regionalizace politiky je také identifikovat existenci regionálních politických stran nebo regionálních odnoží celostátních stran. Dalším hlediskem může být skutečnost, zda se regionální odlišnost promítá do volebních preferencí. Ty jsou často ovlivněny názorem obyvatel na ekonomickou situaci jejich regionu.⁸²

Důležitou součástí konstrukce regionů je v neposlední řadě jeho společenský a ekonomický život a to, zda se odehrává na regionálním základě. Restrukturalizace ekonomického a politického systému způsobuje změny v orientaci zájmových skupin a společenských organizací, které se tradičně formovaly na národním základě. Globalizace, evropská integrace a volný obchod vedly ke snížení závislosti velkých obchodních společností na konkrétních oblastech, zatímco malé firmy se více orientují na místní trh a konkrétní region. Také odbory se stále více mobilizují na teritoriálním základě vlivem oslabující třídní příslušnosti a dopadů restrukturalizace na konkrétní regiony. Významné osobnosti regionálního průmyslu, obchodu a zaměstnaneckých skupin usilují o navýšení svého vlivu skrz pozice v institucích vytvořených na regionálním základě. Posilují tak propojení mezi ekonomikou regionu a politikou i diskuzi o formování regionu jako takovou. Ostatní součásti občanské společnosti, jako jsou nejrůznější kulturní, sportovní a náboženské organizace, se také formují na regionálním základě a přispívají k vytváření regionu jako společenského prostoru, který je schopen sledovat společné cíle. V tom hrají roli i lokální a regionální média, která formulují témata z regionální perspektivy.⁸³

Výše zmíněné faktory konstrukce regionu slouží odborníkům na regiony a regionalismus k posouzení, do jaké míry je konkrétní region prostorem, kde dochází k agregaci zájmů, k vyjednávání a k dosahování kompromisů. Tímto způsobem je také možné analyzovat, zda je v regionu identita politickými a společenskými aktéry instrumentalizována ke sledování společných zájmů. Pokud jsou tyto faktory přítomné

---

⁸¹ Frisvoll, Rye, „Elite discourses of regional identity in a new regionalism development scheme: The case of the ‘Mountain Region’ in Norway“, 179.

⁸² Keating, *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*, 95, 97, 98.

⁸³ *Ibidem*, 101–104.

ve větší míře, dochází k silnému zakořenění regionalismu, který se stává pevným rámcem pro politická rozhodnutí.⁸⁴

1.2.3 Regionální identita

Otázka regionální identity je pro téma regionalismu a pro stanovení kritérií výzkumu této práce zásadní. Současně je to také pojem široce diskutovaný politickými geografiy a odborníky na regiony kvůli jeho úzké souvislosti s problematikou regionalismu, nacionalismu a občanství.⁸⁵

Nejprve je užitečné z analytického hlediska odlišit dva významy pojmu regionální identita, jak je definuje Paasi. Na jedné straně je to identita regionu vyjadřující jeho přírodní, kulturní a společenské charakteristiky⁸⁶, které jsou využívány ve vědním a politickém diskurzu, v kulturním aktivismu, regionálním marketingu a vládnutí nebo politickými a náboženskými organizacemi. Slouží k odlišení daného regionu od jiných regionů. Na straně druhé stojí regionální identita jako identifikace lidí s institucionálními zvyklostmi, diskurzy a symbolikou, které jsou součástí procesu institucionalizace regionu, tedy procesu, během kterého regiony nabývají svojí existenci.⁸⁷

Regionální identitu je možné chápat také ve smyslu pocitu sounáležitosti s pomyslným společenstvím, jak jí představuje Anderson. Jednou z charakteristik takové komunity je skutečnost, že vzájemné vztahy mezi jejími členy a jejich pocit sounáležitosti nejsou založeny na jejich osobní komunikaci, ale na mentálních obrazech vzájemné sounáležitosti, které všichni sdílí. Anderson se soustředil především na národní státy, avšak koncept je možné aplikovat i na regiony s tím, že v jejich případě představa o regionu, kterou jejich obyvatelé sdílí, nemusí nutně obsahovat myšlenku regionu jako suverénního státu. Podle Andersona je regionální identita otázkou volby.

---

⁸⁴ Keating, „From functional to political regionalism: England in comparative perspective“, 151.

⁸⁵ Anssi Paasi, „Region and place: regional identity in question“, *Progress in Human Geography* 27, č. 4 (2003): 476, search.ebscohost.com.

⁸⁶ Může se jednat o charakter krajiny, dialekt, místní kuchyni nebo specifické názvy míst. Anssi Paasi, „Regional Planning and the Mobilization of ‘Regional Identity’: From Bounded Spaces to Relational Complexity“ *Regional Studies* 47, č. 8 (2013): 1207, search.ebscohost.com.

⁸⁷ Paasi, „Region and place: regional identity in question“, 478; Anssi Paasi, „Bounded spaces in the mobile world: Deconstructing ‘regional identity’“ *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie* 93, č. 2 (2002): 140, search.ebscohost.com.

Jednotlivec si může zvolit, zda chce být součástí daného národa, regionu nebo jiného myšleného společenství.⁸⁸

Regionální identita je jednou z mnoha teritoriálních identit, kterými mohou lidé sami sebe definovat. V odborné literatuře byla tradičně zpracovávána především národní identita, avšak v nedávné době došlo i k rozvoji konceptu tzv. *multiple identities*, především v návaznosti na práci Morena z roku 1986, ve které zkoumal skotský a katalánský nacionalismus.⁸⁹ Tento koncept vychází ze skutečnosti, že obyvatelé nemají pouze jednu identitu, ale mají jich několik, které si vzájemně konkurují a doplňují se. Může se jednat o identitu místní, regionální, národní i nadnárodní.⁹⁰

Někteří autoři uvádí, že rozšíření regionální identity, tedy pocitu identifikace s konkrétním prostorem, souvisí s procesem globalizace a je tedy reakcí nejen na faktory dané místně, ale také na faktory nadnárodní. Ty vedou obyvatele k hledání nových bodů pro orientaci a kořenů a nepřímo tak s sebou nesou zvýšený zájem o region.⁹¹

Zásadní otázka, kterou je nutné si v souvislosti s regionální identitou klást, zní, jak dochází k regionalizaci politických názorů obyvatel daného regionu. Paasi v tomto směru označuje za zásadní roli institucí, které se podílí na utváření regionu. Mezi ty patří ekonomika, vládnutí, jazyk, média a literatura.⁹² Keating analyzuje vztah regionální identity a politického jednání na základě tří faktorů. Nejprve si musí být obyvatelé vědomi existence svého regionu, jeho zeměpisného vymezení a jeho charakteristik. Tím si zároveň uvědomují i skutečnost, že okolo nich existují i další regiony, které mohou být v mnohém odlišné. Druhý faktor souvisí s emocemi, které obyvatelé vůči regionu pociťují a s tím, do jaké míry tvoří tyto emoce rámec pro společnou identitu a vzájemnou solidaritu. Třetí faktor určuje, zda je region využíván jako základ mobilizace a kolektivní akce s cílem dosažení společných politických, společenských a ekonomických cílů. K vytvoření kolektivní regionální identity dochází

---

⁸⁸ Benedict Anderson, *Imagined communities: reflections on the origin and spread of nationalism* (London; New York: Verso, 2006). cit. dle Fitjar, *The rise of regionalism: causes of regional mobilisation in Western Europe*, 4.

⁸⁹ Luis F. Moreno, *Decentralisation in Britain and Spain The cases of Scotland and Catalonia* (Edinburgh: University of Edinburgh, 1986), cit. dle Fitjar, *The rise of regionalism: causes of regional mobilisation in Western Europe*, 5.

⁹⁰ *Ibidem*, 5.

⁹¹ Birgit Meyer, Peter Geschiere, 'Introduction', in *Globalization and Identity*, eds. Birgit Meyer, Peter Geschiere (Oxford: Blackwell, 1999): 1–15, cit. dle Paasi, „The resurgence of the ‘Region’ and ‘Regional Identity’: theoretical perspectives and empirical observations on regional dynamics in Europe“, 138.

⁹² Paasi, „Region and place: regional identity in question“, 477.

nepřímým kontaktem mezi obyvateli skrz média, politiku a jiné společenské instituce a je tedy výsledkem sociální mobilizace a politické aktivity regionálních elit.⁹³

Politizaci regionální identity je podle Keatinga možné charakterizovat také jako využití identity pro posuzování politických záležitostí, jako jsou volby nebo referenda. Dalším stupněm politizace identity je poté požadavek na regionální autonomii, avšak ten nemusí nositelé regionální identity nutně vyjadřovat. Mezi existencí regionální identity a její politizací je tedy přímá souvislost. Regiony se mohou stát referenčním rámcem pro politická rozhodnutí pouze, pokud dochází k regionalizaci politických témat a pokud společenské instituce prezentují politická témata v regionálním rámci.⁹⁴

Rozvoj substátní regionální identity závisí podle Fitjara na specifických charakteristikách regionů. Fitjar toto tvrzení odvozuje ze skutečnosti, že přestože je rozšiřování regionálních identit v západní Evropě v posledních desetiletích velmi četné, existují mezi regiony Evropy zásadní odlišnosti v míře rozvoje regionální identity. Ta je podle něho častěji rozvinutá v regionech, které mají svůj regionální jazyk odlišný od většinového národního jazyka, neleží v blízkosti hlavního města země, jsou ekonomicky rozvinuté a vyznačují se odlišným stranickým systémem a volebními preferencemi než ostatní části země. V takto charakterizovaných regionech mají obyvatelé silnou motivaci pro politickou a ekonomickou decentralizaci, která je zde zdůvodňována existencí regionální identity.⁹⁵

1.3 Kritéria výzkumu

Na základě teorie nového regionalismu a koncepcí konstrukce regionu byly stanoveny tři okruhy kritérií, které jsou pro analýzu regionalismu regionů v Anglii zásadní. Jedná se o teritoriální rámec a charakter regionů, dále o jejich institucionální charakter a o regionální identitu anglických regionů.

Při analýze teritoriálního rámce anglických regionů je hodnoceno jejich územní vymezení, způsob, jakým bylo stanoveno, a míra jeho přijetí v regionech. Dále je věnována pozornost nejvýraznějším rysům jednotlivých regionů, které jsou pro rozvoj regionalismu zásadní. Je to poloha regionu v rámci Anglie, pro kterou je určující vzdálenost regionu od Londýna nebo případně od hranic se Skotskem, vůči kterému se

---

⁹³ Keating, *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*, 85–88.

⁹⁴ Keating, *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change*, 85–88, 94.

⁹⁵ Rune Dahl Fitjar, „Explaining variation in sub-state regional identities in Western Europe“, *European Journal of Political Research* 49, č. 4 (2010): 540–541, <http://onlinelibrary.wiley.com/>.

zvláště severní regiony výrazně vymezují. Dalším kritériem je ekonomická situace regionu sama o sobě a v porovnání s ostatními regiony. Důležitým hlediskem je také územní soudržnost regionů, která může být narušená v případech, kdy se v regionu nachází současně průmyslové a zemědělské oblasti, městské aglomerace a venkovské oblasti, několik vzájemně si konkurujících měst nebo pokud je součástí regionu oblast se silnou historicky danou identitou. Pozornost je věnována také akceptaci postavení regionů v rámci substátního uspořádání Velké Británie.

Druhým kritériem výzkumu je institucionální rámec anglických regionů. V rámci tohoto kritéria jsou analyzovány regionální instituce, jejich vývoj, pravomoci a míra, do jaké se jim daří formulovat a prosazovat specifické zájmy regionu. Mezi takto hodnocenými institucemi jsou jak instituce administrativního charakteru, tak společenské a ekonomické instituce působící v regionech. Při analýze tohoto kritéria jsou využity koncepty institucionální hustoty a vytváření regionálních sítí kontaktů. Pozornost je také věnována návrhu New Labour na ustavení volených shromáždění ve vybraných regionech a důsledkům, které by z tohoto návrhu pro regiony vyplývaly. Institucionální prostředí v regionech je analyzováno s ohledem na to, do jaké míry poskytuje prostor pro rozvoj regionálního referenčního rámce a pro formulaci specifických regionálních témat.

Třetí kritérium, regionální identita, vychází z hodnocení míry identifikace obyvatel s anglickými regiony a zkoumá politizaci regionální identity, tedy souvislost mezi identitou obyvatel a jejich politickými preferencemi. Toho je dosaženo na základě analýzy průzkumů veřejného mínění obyvatel. Zvláštní pozornost je věnována regionální identitě v regionu North East, který je mezi anglickými regiony považován za region s nejsilněji zakotvenou identitou, a příčinám její slabé politizace. Důležitou úlohu v šíření identity hrají i regionální elity, jejichž aktivity spojené se snahou o prosazení volených regionálních shromáždění jsou také zhodnoceny.

Na základě těchto kritérií je analyzována konkrétní situace v anglických regionech v době vlády New Labour, s hlavním důrazem na roky 1997 až 2004. Plány na regionalizaci Anglie, které tato vláda předložila, nebyly obyvateli Anglie široce přijaty a k vytvoření regionálního stupně vládnutí tak nedošlo. Cílem práce je na základě teorie regionalismu a koncepcí konstrukce regionu ukázat, že významnou příčinou tohoto neúspěchu byla skutečnost, že anglické regiony nejsou dostatečně institucionalizovány, neodpovídají mnohým faktorům konstrukce regionů a převážně postrádají regionální identitu.

Diplomová práce má charakter jednopřípadové studie a zkoumá případ dekoncentrace směrem k anglickým regionům. Pro tyto účely je jako metoda využita synchronní analýza anglických regionů v období let 1997 až 2004. Tato analýza je strukturována s využitím stanovených kritérií. Ta jsou využita pro analýzu regionů jednotlivě i z celkového pohledu a také pro jejich vzájemné srovnání. Výzkumná práce je založena na analýze statistických dat, vládních dokumentů určujících teritoriální vymezení regionů a charakter regionálních institucí, dokumentů ministerstev a parlamentních výborů věnujících se problematice anglických regionů a stanovisek regionálních aktérů a aktivistů k dané problematice.

2 TERITORIÁLNÍ RÁMEC ANGLICKÝCH REGIONŮ

Způsob vymezení anglických regionů je zásadním faktorem v konstrukci regionů a ovlivňuje identifikaci obyvatel s nimi. Analýza teritoriálního rámce regionů vychází nejprve z proměn jejich vymezení v čase, na čemž je ilustrována neustálenost hranic a problematičnost výběru hlavních kritérií pro jejich stanovení. Dále je na základě rozboru geografického vymezení a vnitřní ekonomické situace regionů analyzována vnitřní soudržnost jednotlivých regionů, která má značný vliv na jejich institucionalizaci. Pozornost je věnována také postavení regionů v rámci substátního systému Anglie, což je důležité hledisko pro jejich přijetí obyvateli. Toto postavení je v jednotlivých regionech vnímáno odlišně a je významně ovlivněno rozdíly ve výkonu ekonomik jednotlivých regionů. Značný vliv na akceptaci regionů má také podpora alternativních způsobů organizace substátního prostoru Anglie.

2.1 Teritoriální vymezení anglických regionů

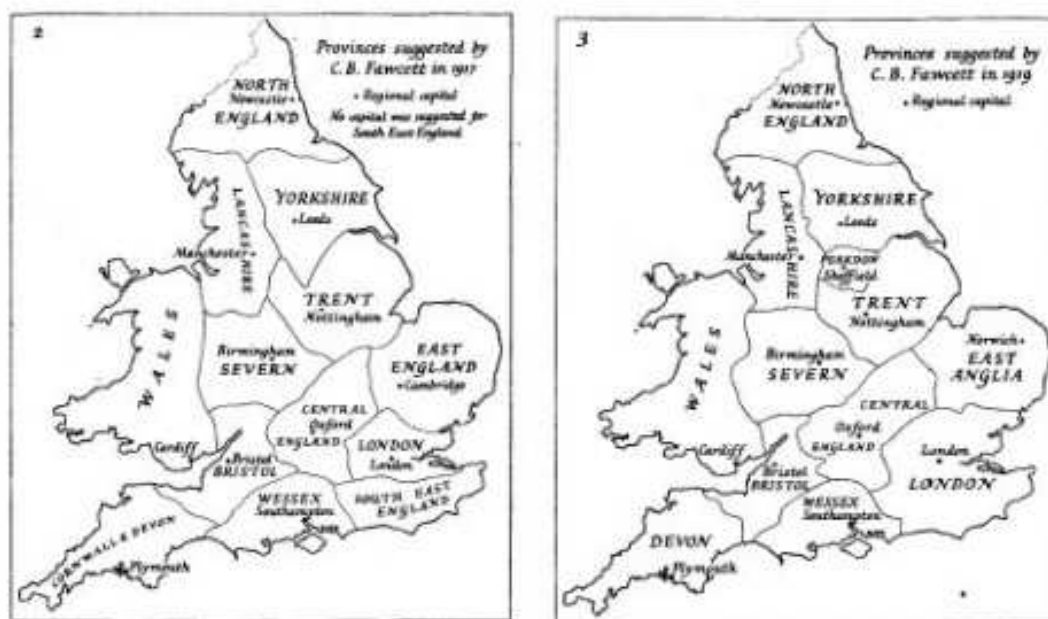
Při diskuzích o možném substátním uspořádání Velké Británie již od konce 19. století vyvstávala otázka, jak vyřešit problematiku Anglie, kterou vzhledem k její velikosti není možné pojmout jako samostatnou jednotku v možném federálním uspořádání země, protože by toto uspořádání bylo nutně nevyvážené. Řešení, které se nabízelo, bylo rozdělit Anglii na regiony. Již Gladstone v průběhu své midlothianské kampaně poznamenal, že by bylo vhodné, aby vedle Irska, Skotska a Walesu měly také části Anglie možnost spravovat své místní záležitosti samostatně.⁹⁶ V následujícím období byla však tato možnost zvažována pouze okrajově. Mezi osobnosti, které se k této myšlence vyjádřily, patřil i Churchill, který v roce 1912 zmínil možnost vytvořit v Británii deset až dvanáct regionálních parlamentů.⁹⁷ Dále to byl také Fawcett, významný britský geograf, který ve své knize *Provinces of England* vydané v roce 1919 odmítl návrh na vytvoření jednoho anglického parlamentu, což bylo navrženo na konferenci o devoluci téhož roku (*Speaker's Conference on Devolution*), a naopak vytvořil mapu dvanácti provincií Anglie formovaných na základě geografických

---

⁹⁶ Paul Deacon, „Regionalisation and the English Regions“ (Doktorská práce, University of Bath, 2008), 38, http://opus.bath.ac.uk/17242/1/Regionalisation_and_the_English_Regions_-_Paul_Deacon_-_2008.pdf (4. 11. 2013).

⁹⁷ Navrhoval například vznik regionálních parlamentů pro Irsko, Wales, Skotsko, Lancashire, Yorkshire, Midlands a Londýn. Gary K. Peatling, „Home Rule for England, English Nationalism, and Edwardian Debates about Constitutional Reform“, *Albion: A Quarterly Journal Concerned with British Studies* 35, č. 1 (2003): 77, 78, www.jstor.org/.

předpokladů a identity obyvatel.⁹⁸ Fawcettovo rozdělení však symbolizuje problematičnost hranic anglických regionů, protože již on přišel s dvěma možnými vymezeními, které se lišily ve vtyčení hranic regionu South East (v první verzi představené Fawcettem neobsahoval region South East oblast Londýna) a regionu Yorkshire (v první verzi zahrnoval oblast Sheffieldu, zatímco ve druhé verzi byl Sheffield samostatný).⁹⁹

Obr. 1 Varianty vymezení regionů v Anglii navržené Fawcettem.¹⁰⁰

Dalším mezníkem ve stanovení hranic anglických regionů bylo vymezení deseti regionů pro civilní obranu (*Civil Defense Regions*) před druhou světovou válkou. Mezi takto definované regiony patřily regiony Northern, North Eastern, North Midland, Eastern, Southern, South Western, West Midland, North Western, South Eastern a Londýn.¹⁰¹ Významnou roli sehrálo i stanovení regionů pro ekonomické plánování a standardních statistických regionů. Ty hrály důležitou roli až do roku 1994 a od hranic GOs, používaných po roce 1994, se částečně lišily. Například na severu Anglie bylo hrabství Cumbria původně součástí regionu Northern a po roce 1994 bylo začleněno do regionu North West.¹⁰²

⁹⁸ John Tomaney, „The idea of English regionalism“ in *The English Question*, ed. Hazell, 160.

⁹⁹ Deacon, „Regionalisation and the English Regions“, 40, 42.

¹⁰⁰ Ibidem, 42.

¹⁰¹ Ibidem, 44.

¹⁰² Fenwick, McMillan, Elcock, „Local Government and the Problem of English Governance“, 12.

Obr. 2 Vymezení standardní regionů po roce 1974 a vymezení regionů pro GOs po roce 1994 (Merseyside se později stalo součástí regionu North West).¹⁰³

Hlavním kritériem pro stanovení hranic regionů v devadesátých letech 20. století byla potřeba propojit ekonomické faktory se stávající podobou lokální správy a v některých případech sladit regionální a místní rovinu prostřednictvím reorganizace lokální správy vytvořením její jednotné podoby na celém území Anglie.¹⁰⁴ Kulturní identita i historické hledisko byly při tvorbě regionů s výjimkou regionu North East do značné míry opomenuty.¹⁰⁵ Také New Labour na konci devadesátých let při stanovování hranic regionů pro potřeby RDAs vycházela z podoby stanovené v roce 1994 a nadále tak při ustavení hranic upřednostňovala ekonomická a správní kritéria. Došlo pouze k dílčím změnám ve vytyčení hranic a počet regionů byl ustaven na osm: North East, North West, Yorkshire and The Humber, West Midlands, East Midlands, East of

¹⁰³ Andy Pike, John Tomaney, „The state of uneven development: the governance of economic development in England in the post-devolution UK“, *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society* 17. č. 3 (2009): 21, <http://www.tandfonline.com/>.

¹⁰⁴ Říchová, „Anglie v devoluční politice New Labour“, 9.

¹⁰⁵ Bernard Deacon, "Under Construction: Culture and Regional Formation in South-West England", *European Urban and Regional Studies* 11, č. 2013 (2004): 216, www.sagepublications.com.

England, South East a South West. K těmto regionů byl v roce 2000 přiřazen Londýn jako samostatná jednotka.¹⁰⁶

Teritoriální vymezení anglických regionů bylo v následujícím období v centru zájmu politiků v souvislosti s plány New Labour na ustavení volených regionálních shromáždění. Představitelé New Labour se rozhodli, že při stanovení regionálních hranic pro potřeby shromáždění budou využita již existující vymezení hranic daná GOs a RDAs. V Bílé knize to vláda zdůvodnila tím, že jsou tyto hranice dnes nejvíce akceptované a široce používané. Podle vlády také vyznačují adekvátně velké regiony pro fungování regionálních shromáždění a pro umožnění zaujetí strategického úhlu pohledu při posuzování lokálních a celostátních zájmů. Vláda tak odmítla případné požadavky menších územních celků, které by s odvoláním na identitu sdílenou jejich obyvateli mohly požadovat vlastní regionální shromáždění. Případnou debatu o konkrétním stanovení hranic vláda nepovažovala za přínosnou, protože by nevedla ke shodě na více přijímaných a lépe uskutečnitelných hranicích. Přesto nevyloučila možnou obměnu hranic v budoucnosti.¹⁰⁷

V souvislosti s anglickými regiony bývá často zmiňována skutečnost, že v Anglii neexistují přirozené regiony. Tato skutečnost je dávana do protikladu ke Skotsku nebo Walesu, které jsou považovány za přirozeně vymezené regiony, protože se vyznačují svébytnou společenskou a politickou strukturou a jejich hranice je možné jednoznačně stanovit.¹⁰⁸ V případě anglických regionů však hranice příliš jednoznačné nejsou, což je patrné i z výše uvedených proměn jejich vymezení v průběhu 20. století. Obecně je možné konstatovat, že vytyčování anglických regionů nebyla ve druhé polovině 20. století věnována větší pozornost veřejnosti, protože nehrály v britské politice důležitou roli. Soulad regionálních hranic a regionálních identit tak byl převážně náhodný a nebyl výsledkem jejich cíleného vytyčování.¹⁰⁹ Hranice severních anglických regionů tak částečně odpovídají hranicím identit, zatímco regiony ve střední a jižní části země jsou povětšinou uměle vytvořené konstrukty.¹¹⁰

---

¹⁰⁶ Říchová, „Anglie v devoluční politice New Labour“, 14.

¹⁰⁷ Department for Transport, Local Government and the Regions/ Cabinet Office, *Your region, your choice: revitalising the English regions*, 49.

¹⁰⁸ Christopher N. Lanigan, „Supporters and Opponents of Regional Government in North East England“, *Public Policy and Administration* 11, č. 66 (1996): 67, www.sagepublications.com.

¹⁰⁹ Mark Sandford, „The Cornish Question: Devolution in the South-West Region“, *The Constitution Unit* (2002): 12, 13, <http://www.ucl.ac.uk/spp/publications/unit-publications/94.pdf> (7. 11. 2013).

¹¹⁰ Mark Sandford, „English regionalism through the looking glass: perspectives on the English Question from the North-East and Cornwall“, *National Identities* 8, č. 1 (2006): 79, search.ebscohost.com.

Obr. 3 Vymezení regionů pro RDAs a pro volená regionální shromáždění.¹¹¹

Skutečnost, že anglické regiony nevycházejí z přirozených regionů existujících na anglickém území, je ilustrována názvy, které jsou pro ně již od druhé světové války používány. Při detailním pohledu na regiony je zřejmé, že jejich pojmenování nevyhází z historicky zavedených názvů. Příkladem opuštění tradičního pojmenování je název Wessex, který označoval oblast původního anglo-saského království rozkládajícího se mezi současnou hranicí regionů South West a South East a hranicí Cornwallu. Současné pojmenování těchto regionů však původní název neobsahuje, přestože je pojem Wessex široce používán nejrůznějšími společenskými, obchodními a sportovními organizacemi.¹¹² Pojmenování anglických regionů ve většině případů tak vychází pouze z jejich polohy v rámci Anglie a nemá širší souvislosti. Jeffery je dokonce označil za

¹¹¹ Department for Transport, Local Government and the Regions/ Cabinet Office, *Your region, your choice: revitalising the English regions*, 8.

¹¹² Sandford, „The Cornish Question: Devolution in the South-West Region“, 36.

body na kompasu, které nesouvisí se společenskou identifikací obyvatel.¹¹³ Pro institucionalizaci regionů a jejich široké přijetí veřejností jsou však jejich názvy velmi důležité.¹¹⁴

2.2 Územní a ekonomická soudržnost anglických regionů

Region North East je mezi anglickými regiony nejčastěji zmiňován jako výjimka z tvrzení o nepřírozených hranicích anglických regionů, protože si udržel svoje tradiční hranice definované zřetelně pohořím Pennines a skotskými hranicemi, méně zřetelně poté na jihu údolím Tees.¹¹⁵ Ovšem i v případě tohoto regionu bylo do nedávné doby vymezení stanoveno jinak, protože zahrnoval v rámci standardních statistických regionů i hrabství Cumbria.¹¹⁶ Region North East mezi ostatními anglickými regiony vyniká soudržností sociálních, ekonomických a politických struktur ovlivněných historickou dominancí těžkého průmyslu a snižováním jeho významu pro ekonomiku regionu od sedmdesátých let 20. století.¹¹⁷ I zde je ovšem možné pozorovat rozdílné zájmy mezi obyvateli zemědělských oblastí Northumberland, North-West Durham a the North York Moors a městských oblastí Newcastle, Sunderland a Middlesbrough i rivalitu mezi městy Newcastle a Sunderland. Díky přetvoření regionálních hranic a přidružení hrabství Cumbria k regionu North West však došlo ke zmírnění vnitřních rozdílů.¹¹⁸

Region South West, největší anglický region, je v literatuře naopak často zmiňován jako region, který postrádá soudržnost a jehož hranice jsou zpochybňovány a neodpovídají potřebám pro ekonomické plánování. Z těchto důvodů je považován za nejvíce nesourodý z anglických regionů.¹¹⁹ Vymezení regionu South West je velmi silně kritizováno v nejzápadnější části v hrabství Cornwall, které je součástí regionu South West i přes nespornou existenci zvláštní cornwallské identity. Při zařazování Cornwallu do regionálního systému Anglie však bylo upřednostněno administrativně správní hledisko a Cornwall se tak nestal samostatným regionem.¹²⁰ Vymezení regionu South

---

¹¹³ Charlie Jeffery, „Devolution and Local Government“, *Publius: The Journal of Federalism* 36, č. 1 (2006): 65, <http://www.oxfordjournals.org/>.

¹¹⁴ Paasi, „The resurgence of the ‘Region’ and ‘Regional Identity’: theoretical perspectives and empirical observations on regional dynamics in Europe“, 135.

¹¹⁵ Fenwick, McMillan, Elcock, „Local Government and the Problem of English Governance“, 12.

¹¹⁶ Lanigan, „Supporters and Opponents of Regional Government in North East England“, 68.

¹¹⁷ Fenwick, McMillan, Elcock, „Local Government and the Problem of English Governance“, 11.

¹¹⁸ Howard Elcock, „A Surfeit of Strategies? Governing and Governance in the North-East of England“, *Public Policy and Administration* 16, č. 1 (2001): 69–70, <http://online.sagepub.com/>.

¹¹⁹ Deacon, „Under Construction: Culture and Regional Formation in South-West England“, 216;

Sandford, „The Cornish Question: Devolution in the South-West Region“, 17.

¹²⁰ Říchová, „Anglie v devoluční politice New Labour“, 10.

West však není kontroverzní pouze v Cornwallu.¹²¹ Také v oblastech jako je Bournemouth, Poole nebo Dorset je zpochybňováno jejich začlenění k regionu South West, protože jsou infrastrukturně silně napojené na Southampton, Portsmouth a Hampshire. Tato část historické oblasti Wessex tak byla rozdělena mezi dva sousedící regiony. Podobné pochybnosti o regionálním začlenění je možné zaznamenat i v případě severního hrabství Gloucestershire, které bylo v dřívějších regionálních vymezeních zařazeno do West Midlands.¹²² Ani po ekonomické stránce není možné považovat region South West za soudržný. Cornwall je převážně zemědělskou oblastí velmi zaostávající za hospodářským průměrem regionu. Ani Devon nedosahuje ekonomické výkonnosti ostatních částí regionu, zatímco severní oblasti Gloucestershire, Wiltshire, Bristol a Bath patří mezi prosperující oblasti.¹²³ Na obecné úrovni je možné tento region charakterizovat jako výsledek střetu mezi dvěma protichůdnými způsoby tvorby regionů. Na jedné straně stojící shora vedený proces regionalizace a na straně druhé zdola působící tlak z oblasti se silně zakotvenou regionální identitou.¹²⁴

V porovnání s jinými anglickými regiony je poměrně soudržným regionem West Midlands. Ten je ekonomicky integrovaný a vykazuje znaky regionální soudržnosti soustředěné na město Birmingham. V jeho okolí je soustředěna většina obyvatel regionu, zatímco jeho severní a západní části patří mezi nejméně obydlené oblasti Anglie.¹²⁵ I zde je ovšem možné pozorovat ekonomické rozdíly mezi jednotlivými oblastmi. Jako příklad je možné uvést hrabství Shropshire, které se muselo při ustavování regionu vyrovnat s obavami, že bude muset čelit dominanci sousedního Birminghamu.¹²⁶ Celkově je však po ekonomické stránce možné region charakterizovat jako integrovaný s centry v městech Birmingham a Worcestershire.¹²⁷

---

¹²¹ Pochybnosti o vymezení regionu South West byly vzneseny například i na půdě stálého výboru Dolní sněmovny pro regionální záležitosti v diskuzi mezi Alanem Johnsonem, ministrem pro zaměstnanost a regionální záležitosti, a poslancem za okrsek Totnes v Devonu Anthony Steenem. Standing Committee on Regional Affairs, *Regional Development Agencies Deb*, c 10, <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200102/cmstand/cmreg/st020321/20321s02.htm> (21. 11. 2013).

¹²² Sandford, „The Cornish Question: Devolution in the South-West Region“, 13; Fenwick, McMillan, Elcock, „Local Government and the Problem of English Governance“, 12.

¹²³ Sandford, „The Cornish Question: Devolution in the South-West Region“, 26, 27.

¹²⁴ Deacon, "Under Construction: Culture and Regional Formation in South-West England", 218, 219.

¹²⁵ Graham Pearce, Sarah Ayres, Mike Tricker, „Decentralisation and devolution to the English regions: Assessing the implications for rural policy and delivery“, *Journal of Rural Studies* 21, č. 2 (2005): 200, <http://www.sciencedirect.com/>; Tassilo Herrschel, Peter Newman, „New Regions in England and Germany: An Examination of the Interaction of Constitutional Structures, Formal Regions and Informal Institutions“, *Urban Studies* 37, č. 7 (2000): 1196, www.sagepublications.com.

¹²⁶ Fenwick, McMillan, Elcock, „Local Government and the Problem of English Governance“, 12.

¹²⁷ West Midlands Constitutional Convention, *Towards democratic and accountable regional government for the West Midlands* (2001): 2, 3, <http://www.wmccweb.org.uk/briefingjune01.pdf> (10. 11. 2013).

Sousední region East Midlands sestává z hrabství Derbyshire, Leicestershire, Lincolnshire, Northamptonshire, Nottinghamshire. Jedná se o poměrně různorodý region složený z přímořských zemědělských oblastí i průmyslových center. Zemědělská plocha tvoří 80 % rozlohy regionu. East Midlands patří mezi regiony, u kterých není možné hovořit o existenci regionální soudržnosti.¹²⁸ Je zde patrná silná dominance měst Leicester, Nottingham a Derby, které určují hospodářský charakter regionu. Vedle nich zde existuje také soudržná severní část, které dominuje těžební průmysl a zemědělská oblast okolo města Lincoln.¹²⁹

Také region Yorkshire and The Humber je velmi heterogenní. To je charakterizováno především postavením dvou největších měst Sheffieldu a Leedsu. Sheffield a jeho okolí patří mezi méně prosperující oblasti, zatímco Leeds je po ekonomické stránce v dobré situaci a usiluje o vytvoření svébytného městského regionu. V případě Sheffieldu zároveň existují obavy z jeho přílišné dominance jižní části regionu.¹³⁰ Obyvatelé a hospodářství regionu Yorkshire and The Humber se soustředí převážně do jihozápadní oblasti, zatímco sever a východ regionu jsou převážně zemědělské a velmi málo osídlené.¹³¹

Region North West je tvořen průmyslovými oblastmi Velkého Manchesteru a hrabstvím Lancashire a převážně zemědělskou oblastí Cumbria na severu regionu. Vymezení regionu není dlouhodobě zavedené, protože oproti původním standardním statistickým regionům došlo k výrazné změně právě začleněním Cumbrie. Tím se region stal velmi diverzifikovaným, protože mezi jeho jižní a severní částí existují značné rozdíly. Metropolitní hrabství Merseyside nebylo mezi lety 1994 a 1998 součástí regionu North West, ale tvořilo samostatný region v rámci vládních regionálních úřadů.¹³²

---

¹²⁸ Department for Communities and Local Government, *Local government financial statistics England no. 20 2010 (annexes)* (2010): 150,

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/7448/1622442.pdf (9. 11. 2012); Paul Foley, John Mason, „The impact of the Regional Development Agency and Regional Chamber in the East Midlands“, *Regional Studies* 32, č. 8 (1998): 777, 781, search.ebscohost.com.

¹²⁹ East Midlands Development Agency, *East Midlands Urban Action Plan 2005 – 2011*, 18, 23, http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20040105003811/http://www.emda.org.uk/uploaddocuments/UAP_bro.pdf (15. 12. 2013).

¹³⁰ Herrschel, Newman, „New Regions in England and Germany: An Examination of the Interaction of Constitutional Structures, Formal Regions and Informal Institutions“, 1195, 1196.

¹³¹ „Regional Profiles: Key Statistics – Yorkshire and The Humber, August 2012“, *Office for National Statistics*, <http://www.ons.gov.uk/ons/rel/regional-trends/region-and-country-profiles/key-statistics-and-profiles---august-2012/key-statistics---yorkshire-and-the-humber.html> (15. 12. 2013).

¹³² „Regions (Former GORs)“, *Office for National Statistics*; Department for Communities and Local Government, *Local government financial statistics England no.20 2010 (annexes)*, 150; „The UK Case

Regionální soudržnost je možné zpochybnit také v případě regionu South East. Region South East je tvořen hrabstvími Berkshire, Buckinghamshire, Oxfordshire, Milton Keynes, Surrey, West Sussex, East Sussex a Kent, které na jihu, na západě a severozápadě sousedí s Londýnem.¹³³ Tento region patří mezi regiony, jejichž hranice jsou vymezené převážně uměle, bez přihlédnutí ke geografickým nebo historickým danostem. Základním spojovacím článkem pro South East je vnější faktor, a to blízkost Londýna. To je zřejmé i v identifikaci obyvatel, regionálních elit a firem působících v regionu. Důsledkem oddělení hlavního města od regionu, který k němu geograficky i infrastrukturně přiléhá, je problematičnost formulace regionálních strategií. Také v rámci regionu South East je možné pozorovat vnitřní rozdíly. Zatímco jako celek je South East velmi prosperujícím regionem, jeho přímořské oblasti a hrabství Kent vykazují vyšší hodnoty ekonomické deprivace. Je zde také patrná silná vnitřní konkurence o finanční zdroje, investice a o vliv v regionu mezi jednotlivými místními správami. Tato skutečnost je zvýrazněna obecně velmi málo rozšířenou představou regionu South East jako geograficky a historicky daného prostoru.¹³⁴

Vymezení regionu East of England prošlo v nedávném období výraznou změnou. Původní region East Anglia, používaný v rámci standardních statistických regionů, byl tvořen pouze hrabstvími Cambridgeshire, Norfolk a Suffolk a až během ustavení nových hranic regionu v roce 2001 byla k těmto oblastem přidružena i hrabství Bedfordshire, Essex a Hertfordshire, která původně tvořila součást regionu South East. Současná podoba regionálních hranic však byla využívána například pro vymezení regionů pro civilní obranu. Region East of England je stejně jako region South East silně ovlivněný blízkostí Londýna, který má vliv na jeho populační růst i zaměstnanost. Po ekonomické stránce se jedná o rozvinutou oblast s technologickými centry ve městech Cambridge a Peterborough. V regionu se nenachází větší městské aglomerace a většina obyvatel je soustředěna při jeho jižních hranicích.¹³⁵

---

studies: Cumbria and Manchester“, *FAAN*, <http://www.faanweb.eu/page/uk-case-studies-cumbria-and-manchester> (8. 11. 2013).

¹³³ David Grover, „The South East of England: Global region without a global city?“, *Regional Science Policy & Practice* 4, č. 1 (2012): 65, 67, http://personal.lse.ac.uk/grover/Grover_2011_The_Southeast_of_England_Global_region.pdf (7. 11. 2012).

¹³⁴ Peter John, Steven Musson, Adam Tickell, „England's Problem Region: Regionalism in the South East“, *Regional Studies* 36, č. 7 (2002): 733, 735-736, search.ebscohost.com.

¹³⁵ East of England Local Government Conference, *Annual Monitoring Report for the East of England 2001* (2002): 1.1, 2.6–2.8, 2.10, <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20111014101929/http://www.eera.gov.uk/GetAsset.aspx?id=fAA3ADkAOQB8AHwARgBhAGwAcwBIAHwAfAAwAHwA0> (9. 11. 2013).

Z rozboru teritoriálního vymezení i územní a ekonomické soudržnosti jednotlivých anglických regionů vyplývá, že se jedná v mnoha případech o teritoriálně nestabilní jednotky, jejichž soudržnost je problematická. K podobným závěrům došel ve své zprávě z roku 2001 například i zvláštní výbor pro obchod a průmysl (*Select Committee on Trade and Industry*). Region North East zhodnotil jako soudržný region se silnou regionální identitou. Oproti tomu region East Midlands popsal jako „podivnou směs“ města a venkova, která není politicky jednotná. V případě regionu South West připustil existenci jasných geografických hranic, ale naopak upozornil na zásadní problémy v otázce identity a také infrastrukturní nepropojenosti regionu, kde se nenachází dostatečně rozvinutá dopravní síť propojující jeho jednotlivé části.¹³⁶

2.3 Další faktory ovlivňující postavení regionů v substátním systému Anglie

Stabilní postavení regionů v substátním systému země a jejich všeobecné uznání jako nezpochybnitelné formy organizace substátního prostoru patří mezi zásadní podmínky institucionalizace regionů. V případě anglických regionů je podpora organizace na regionálním základě ovlivněná do značné míry ekonomickou situací regionů. Tato podpora je silnější v severních regionech než v regionech ležících na jihu Anglie a je úzce propojená s tzv. *North-South divide*. Důležitou roli v podpoře regionů hraje také prosazování alternativních způsobů organizace anglického substátního prostoru. Značnou podporu má posílení místní správy a existují i skupiny usilující o uspořádání Anglie na základě historicky daných teritoriálních vymezení.

2.3.1 Teritoriálně dané ekonomické rozdíly mezi anglickými regiony

Rozdíly v ekonomické výkonnosti mezi jižními a severními anglickými regiony, tzv. *North-South divide*¹³⁷, úzce souvisí s anglickým regionalismem, protože ekonomická výkonnost regionů a požadavky na její zlepšení patří mezi důležité faktory

---

¹³⁶ Select Committee on Trade and Industry, *Thirteenth Report: Enterprise Policy in the Regions* (2001), čl. 7, <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200001/cmselect/cmtrdind/513/51305.htm> (19. 11. 2013).

¹³⁷ Teze o *North-South divide* má i své kritiky, kteří jí považují za zjednodušující, protože pomíjí vnitřní ekonomické rozdíly v regionech. Mezi zastánce tohoto názoru patřil i premiér Tony Blair. Kevin Morgan, „Devolution and Development: Territorial Justice and the North-South Divide“, *Publius: The Journal of Federalism* 36, č. 1 (2006): 191, <http://www.oxfordjournals.org/>.

podpory vytvoření regionální úrovně vládnutí. To platí především pro severoanglické regiony, které ekonomicky zaostávají za jižní částí Anglie.¹³⁸

Rozdílnost ve výkonnosti ekonomik anglických regionů je vykreslována jako kontrast mezi prosperujícím jihem s moderní ekonomikou a upadajícím průmyslovým severem.¹³⁹ Kořeny této situace je možné sledovat zpět až do meziválečného období, avšak bezprostřední příčiny současné situace je nutné hledat ve skutečnosti, že hlavní zdroje ekonomické produktivity dnešní Velké Británie se nachází převážně v jižních regionech.¹⁴⁰ Ty tvoří značnou část hospodářské produkce země a jsou zdrojem inflačních tlaků, kterým je britská monetární politika přizpůsobována na úkor méně dynamických severních regionů.¹⁴¹

Přesněji je možné mezi jižní prosperující regiony zařadit South East, East of England, South West a mezi zaostávající severní regiony North East, Yorkshire and The Humber a North West. V případě regionů East a West Midlands není situace jednoznačná. Region East Midlands měl v historii více vyrovnané složení hospodářství než West Midlands a byl i méně závislý na průmyslové výrobě. Proto je možné East Midlands zařadit spíše mezi jižní regiony, zatímco West Midlands mezi regiony severní.¹⁴²

Ekonomický úpadek severoanglických regionů vzhledem ke zbylým oblastem Anglie je zdrojem znepokojení již od šedesátých let 20. století.¹⁴³ Od poloviny sedmdesátých a především pak od konce osmdesátých let 20. století je ze statistických údajů zřejmý zvyšující se rozdíl mezi anglickými regiony dokumentovaný v údajích o nezaměstnanosti a HDP.¹⁴⁴ Regiony, které jsou často citovány jako příklady vykreslující rozsah *North-South divide* jsou South East a North East. Region South East je v rámci Británie nejvíce prosperujícím regionem po Londýnu a patří i mezi nejvíce

---

¹³⁸ Ibidem, 190.

¹³⁹ Ibidem, 191.

¹⁴⁰ Nachází se zde významné obchodní společnosti, technologická a inovační centra a investorské skupiny.

¹⁴¹ Morgan, „Devolution and Development: Territorial Justice and the North-South Divide“, 192.

¹⁴² Ronald L. Martin, „The contemporary debate over the North-South divide: images and realities of regional inequality in late-twentieth-century Britain“ in *Geographies of England: The North-South Divide, Material and Imagined*, eds. Alan R. H. Baker, Mark Billinge (Cambridge: Cambridge University Press, 2004): 21.

¹⁴³ Howard Elcock, „A Surfeit of Strategies? Governing and Governance in the North-East of England“, 59.

¹⁴⁴ Martin, „The contemporary debate over the North-South divide: images and realities of regional inequality in late-twentieth-century Britain“, 22–24.

prosperující regiony v Evropě.¹⁴⁵ South East využívá výhod daných sousedstvím s Londýnem, se kterým ho spojuje vzájemná závislost. To umožňuje South East těžit z rozsáhlých ekonomických aktivit odehrávajících se v hlavním městě.¹⁴⁶ Na druhé straně region North East se svojí periferní polohou dlouhodobě ekonomicky zaostává za ostatními britskými regiony a ve výkonu ekonomiky je postupně následován regiony Yorkshire and The Humber, North West a West Midlands.¹⁴⁷

Anglické regiony již od sedmdesátých let 20. století usilovaly o vznik rozvojových agentur, které by jim, podobně jako tomu bylo ve Skotsku, Walesu a v Severním Irsku, umožnily efektivněji prosazovat regionální rozvoj a přitahovat zahraniční investice.¹⁴⁸ Především severoanglické regiony považovaly státní politiku za příliš soustředěnou na potřeby jižních regionů a nereflektující jejich specifickou situaci danou úpadkem průmyslové výroby na severu. Důsledkem této představy byl jejich zvýšený tlak zdola směrem ke státním orgánům na změnu přístupu k regionům a na vytvoření regionálních institucí, které by lépe zajistily ekonomický rozvoj jednotlivých regionů.¹⁴⁹

2.3.2 Alternativní modely substátního systému Anglie

Regiony nejsou v Anglii jako substátní jednotka jednoznačně uznávány politiky ani obyvateli a nejsou přirozenými společenskými a politickými referenčními rámci a existují tak pochybnosti o legitimitě institucí tvořících regionální úroveň vládnutí. Tyto pochybnosti jsou umocněny významnou rolí, kterou v rámci Anglie tradičně hraje místní správa.¹⁵⁰ Systém místní správy je založený na hranicích tradičních hrabství.¹⁵¹ V dnešní době je tvořen současně 56 jednotnými správními orgány a 27 dvouúrovňovými orgány sestávajícími z 27 hrabství (*county*) rozdělených do

---

¹⁴⁵ Na základě analýzy faktorů podílu zaměstnanosti v soukromém sektoru, počtu daňově registrovaných soukromých firem na 10 000 obyvatel, průměrné týdenní mzdy pracovníků a podílu lidí s vyšším vzděláním na populaci. Office of the Deputy Prime Minister, *Regional Futures: England's Regions in 2030* (2005), ES1, ES3,7, 21, http://www.southwest-ra.gov.uk/media/SWRA/RSS%20Documents/Technical%20Documents/Regional_Futures_Report.pdf (7. 11. 2013).

¹⁴⁶ David Grover, „The South East of England: Global region without a global city?“, 66, 67, 69.

¹⁴⁷ Tony Cockerill, Joyce Liddle, Alan Southern, „Changes to the North East Regional - Local Dynamic: New Forms of Governance from Traditional Public Sector Structures?“, *Public Policy and Administration* 15, č. 10 (2000): 114, 115, www.sagepublications.com.

¹⁴⁸ Morgan, „Devolution and Development: Territorial Justice and the North-South Divide“, 194.

¹⁴⁹ Samuel Goodby, *The English Regions, the North-South Divide and New Labour's Regional Policy, 1997-2007*, 7, http://www.ljmu.ac.uk/HSS/HSS_Docs/SG_North_South_2012.pdf (11. 11. 2013).

¹⁵⁰ Jeffery, „Devolution and Local Government“, 63–64.

¹⁵¹ Zárodky místní správy se v Anglii objevily v době vlády Tudorovců, ale až v průběhu 19. století byl dotvořen systém místní správy založený na hranicích hrabství. Pike, Tomaney, „The state of uneven development: the governance of economic development in England in the post-devolution UK“, 19.

201 okresů (*district*).¹⁵² Důležitá role v politickém životě země, kterou hrála místní správa od 19. století, neumožňovala rozvinutí politické identity na regionálním základě.¹⁵³ Úzké propojení obyvatel s tradičními substátními celky v podobě hrabství představuje konkurenci koncepci regionů na anglickém území. Tuto záležitost shrnul v průběhu debaty ve stálém výboru pro regionální záležitosti Dolní sněmovny poslanec Nigel Waterson, který prohlásil, že vzhledem k tomu, že se cítí být svázán s Yorkshirem, není pro něho představitelné identifikovat se s územním celkem o mnoho větším a neurčitějším, než je Yorkshire.¹⁵⁴

Silná pozice místní správy se projevila i během úvah o ustavení volených regionálních shromáždění, kdy se vláda rozhodla podmínit jejich zavedení reformou místní správy. V rámci ustavení regionální úrovně vládnutí měla být v každém regionu vytvořena jedna úroveň místní správy, namísto v Anglii rozšířeného dvouúrovňového systému.¹⁵⁵ Toto rozhodnutí mělo za následek opozici mnohých představitelů místní správy, s výjimkou představitelů z regionu North East, vůči vytvoření regionální úrovně vládnutí a jejich rozhodnutí bránit přesunu pravomocí místních orgánů na regionální shromáždění.¹⁵⁶

V souvislosti s místní úrovní substátního uspořádání Anglie se pravidelně objevují úvahy o tom, že by posílení místní správy mohlo být odpovědí na požadavky na zlepšení správy Anglie. Regionální úroveň vládnutí není jednoznačně považována za jedinou možnou odpověď na problematiku demokratického deficitu v Anglii. Posílení místní správy se nabízí jako alternativní řešení, které může stavět na postupném budování podpory obyvatel zdola.¹⁵⁷

---

¹⁵² „Counties, Non-metropolitan Districts and Unitary Authorities“, *Office for National Statistics*, <http://www.ons.gov.uk/ons/guide-method/geography/beginner-s-guide/administrative/england/counties/index.html> (5. 11. 2013).

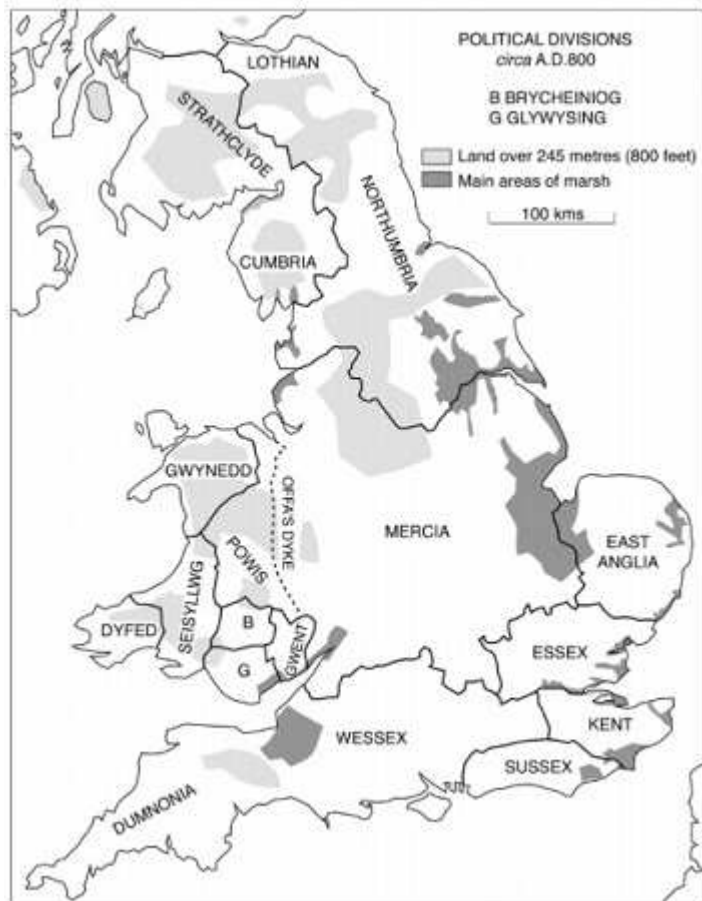
¹⁵³ Sandford, „English regionalism through the looking glass: perspectives on the English Question from the North-East and Cornwall“, 82.

¹⁵⁴ Standing Committee on Regional Affairs, *Regional Development Agencies Deb*, c 20, <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200102/cmstand/cmreg/st020321/20321s05.htm> (21. 11. 2013).

¹⁵⁵ Department for Transport, Local Government and the Regions/ Cabinet Office, *Your region, your choice: revitalising the English regions*, 11.

¹⁵⁶ House of Commons/ Department for Transport, *Local Government and the Regions, The Draft Regional Assemblies Bill: Volume II Oral and supplementary written evidence* (2004), <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200405/cmselect/cmodpm/62/62ii.pdf> (8. 11. 2013); Jeffery, „Devolution and Local Government“, 65, 66.

¹⁵⁷ Fenwick, McMillan, Elcock, „Local Government and the Problem of English Governance“, 9.

Obr. 4 Politické rozdělení země okolo roku 800.¹⁵⁸

Současné vymezení hranic regionů má konkurenci i v alternativních regionech, která prosazují již od počátku osmdesátých let 20. století četná regionalistická hnutí odvolávající se na historická anglická království. Na severu Anglie prosazuje Kampaň pro sever (*Campaign for the North*) znovusjednocení oblasti historické Northumbrie. Na jihozápadě Anglie hraje důležitou roli odkaz na království Wessex, který prosazují Wessexští regionalisté (*Wessex Regionalists*). Spojení oblasti anglických Midlands v návaznosti na historickou oblast Mercie je prosazováno Hnutím za střední Anglii (*Movement for Middle England*). Postavení regionů v substátním systému Anglie narušují také snahy o prosazení samosprávy Cornwallu hnutím Synové Cornwallu (*Mebyon Kernow*), protože Cornwall není ve správním smyslu regionem.¹⁵⁹ V opozici vůči standardním regionům prosazovala tato uskupení uspořádání inspirované pěti

¹⁵⁸ Martin Jones, „Social Justice and the Region: Grassroots Regional Movements and the ‘English Question’“, *Space and Polity* 8, č. 2 (2004): 171, www.tandfonline.com.

¹⁵⁹ Martin Jones, Gordon MacLeod, „Regional spaces, spaces of regionalism: territory, insurgent politics and the English question“, *Transactions of the Institute of British Geographers* 29, č. 4 (2004): 339, 449, <http://www.jstor.org/>.

starými anglo-saskými královstvími, kritizovala státní centralismus a vedla kampaň proti oficiálně stanoveným hranicím regionů i za prosazení jejich hranic na jiném základu, a tím zpochybňovala stávající teritoriální rámec anglických regionů.¹⁶⁰

Teritoriální vymezení anglických regionů prošlo po druhé světové válce značnými obměnami a není založené na přirozených nebo historicky daných hranicích a nebylo stanoveno ani s ohledem na identitu obyvatel. Při jejich vymezení byl brán ohled především na ekonomické záležitosti a na shodu se stávající podobou místní správy. Současné regiony jsou tak často označovány za nepřirozené a v mnohých případech se nevyznačují soudržností potřebnou k jejich institucionalizaci. Regiony nejsou v Anglii rovněž jednoznačně akceptovány jako součást substátního systému. Konkurenci pro ně představují jak úroveň místní správy historicky vycházející z tradičních hrabství, tak alternativní vymezení regionálních hranic postavené na středověkém rozdělení Anglie na anglo-saská království.

---

¹⁶⁰ Jones, „Social Justice and the Region: Grassroots Regional Movements and the ‘English Question’“, 181.

3 INSTITUCIONÁLNÍ CHARAKTER ANGLICKÝCH REGIONŮ

Institucionální prostředí anglických regionů bylo v době vlády New Labour tvořeno zejména třemi institucemi. Zaprvé to byly vládní regionální úřady ustavené již v roce 1994 za vlády Konzervativní strany jako zástupci centrální vlády v regionech, dále regionální rozvojové agentury reprezentující především regionální podnikatele a další zainteresované subjekty a v neposlední řadě mezi tyto instituce patřily regionální komory tvořené jmenovanými zástupci různých regionálních zájmových skupin a místní správy. Vláda New Labour také v prvních dvou volebních obdobích zvažovala demokratizaci regionálního vládnutí v anglických regionech formou zřízení volených shromáždění. Proces přípravy podoby této instituce měl na institucionální prostředí a na regionální aktéry v regionech značný vliv. Vedle institucí administrativního charakteru se na vytváření regionálního institucionálního prostředí podílely i instituce reprezentující různé ekonomické a sociální aktéry v regionech. Cílem této kapitoly je zodpovědět otázku, do jaké míry mohl institucionální charakter anglických regionů přispět k jejich institucionalizaci, k formulaci a sledování specifických regionálních témat a k vytvoření regionálního referenčního rámce.

3.1 Hlavní instituce působící v anglických regionech

3.1.1 Vládní regionální úřady

Instituce působící v anglických regionech byly tradičně v druhé polovině dvacátého století velmi početné a diverzifikované a působily především v oblastech ekonomického rozvoje, plánování a zdravotnictví. Vládní regionální úřady (*Government Offices for the Regions*, GOs), ustavené konzervativní vládou Johna Majora v roce 1994, přinesly integraci a lepší organizaci funkcí centrální vlády v regionech.¹⁶¹ Jejich úloha se měla podobat roli, kterou hrály severoirský, skotský a velšský úřad. Jednotliví regionální ředitelé měli být odpovědní za regionální politiku tří ministerstev, a to ministerstva pro životní prostředí, dopravu a regiony, ministerstva obchodu a průmyslu a ministerstva vzdělávání a zaměstnanosti. GOs jako zástupci vlády v regionech za své

---

¹⁶¹ John Tomaney, Peter Hetherington, „English Regions: The Quiet Regional Revolution?“ in *Has devolution made a difference?: the state of the nations 2004*, ed. Alan Trench (Thorverton: Imprint Academic, 2004): 123.

kroky odpovídaly přímo jednotlivým ministrům. Měly za úkol koordinovat vládní kroky na regionální a lokální úrovni a přispět k omezení fragmentace institucionálního prostředí, která měla za následek duplikaci činností.¹⁶² Konzervativní strana zřízením GOs usilovala o posílení efektivity vládnutí na území Anglie bez přistoupení k formální regionalizaci. Přesto vedlo zřízení GOs ke vzniku mnoha institucí, sdružení a diskuzních fór založených na regionálním základě.¹⁶³

Vláda New Labour začlenila vládní regionální úřady do své představy o sestavě regionálních institucí a jejich pravomoci posílila. Došlo k rozšíření počtu ministerstev a vládních odborů zastoupených v úřadech a k září 2001 již bylo takto zastoupeno šest odborů a v roce 2003 již deset.¹⁶⁴ Posílení GOs bylo reakcí na zprávu vládního útvaru pro inovace (*Performance and Innovation Unit*) *Reaching Out: the role of central government at the local and regional level*, která doporučila rozšíření jejich pravomocí kvůli posílení propojenosti iniciativ jednotlivých vládních odborů na regionální úrovni.¹⁶⁵ V souvislosti s posílením role GOs v regionech však vyvstávaly i obavy z nárůstu centralizace, protože musely ve své činnosti zohledňovat především zájmy a pokyny centrálních orgánů a nemohly se ve svých regionálních iniciativách příliš odchýlit od priorit ministerstev.¹⁶⁶

Přes narůstající rozsah pravomocí a aktivit GOs jejich role nedosahovala úrovně působení skotského a velšského úřadu. Přispívaly k tomu vedle omezených finančních prostředků a možností s nimi variabilně nakládat i skutečnosti, že zaměstnanci byli silně svázaní s centrálními ministerstvy a odbory a ministerstva se stavěla odmítavě k přenosu rozsáhlejších pravomocí na GOs. Ty tak neměly specifický regionální charakter a do značné míry zůstaly prodlouženou rukou centrální vlády.¹⁶⁷ Zpráva ministerstva financí a kanceláře místopředsedy vlády z roku 2006 hodnotící působení

---

¹⁶² Deacon, *Devolution in Britain today*, 211; Tomaney, Hetherington, „English Regions: The Quiet Regional Revolution?“, 126.

¹⁶³ Ríchová, „Anglie v devoluční politice New Labour“, 13.

¹⁶⁴ Odbor dopravy, místní správy a regionů, Odbor obchodu, Odbor vzdělávání, Odbor životního prostředí, potravin a venkovských záležitostí, Odbor kultury, médií a sportu a Ministerstvo vnitra. John Tomaney, „Reshaping the English Regions“ in *The State of the Nations 2001: the second year of devolution in the United Kingdom*, ed. Alan Trench (Thorverton: Imprint Academic, 2001): 120; Guy Lodge, James Mitchell, „Whitehall and the Government of England“ in *The English Question*, ed. Robert Hazell, 112.

¹⁶⁵ Cabinet Office/Performance and Innovation Unit, *Reaching Out: the role of central government at the local and regional level* (2000), cit. dle Mark Sandford, „Facts on the ground: The growth of institutional answers to the English Question in the regions“ in *The English Question*, ed. Robert Hazell, 179.

¹⁶⁶ John Tomaney, „The Regional Governance of England“ in *The state and the nations: the first year of devolution in the United Kingdom*, ed. Robert Hazell (Thorverton: Imprint Academic, 2000): 137.

¹⁶⁷ Sandford, „Facts on the ground: The growth of institutional answers to the English Question in the regions“, 177; Tomaney, Hetherington, „English Regions: The Quiet Regional Revolution?“, 127, 128; Hazell, „Introduction: what is the English Question?“, 17.

GOs potvrdila, že jsou převážně zaměřené tematicky podle vymezení jednotlivých ministerstev a odborů a nedostatečně strukturují svoji práci s ohledem na specifické místní faktory.¹⁶⁸

3.1.2 Regionální rozvojové agentury

V roce 1999 vznikly regionální rozvojové agentury (*Regional Development Agencies*, RDAs)¹⁶⁹ pro osm regionů¹⁷⁰ vymezených na základě regionálních hranic GOs.¹⁷¹ RDAs byly iniciovány na základě výsledků práce komise zabývající se regionální politikou (*Regional Policy Commission*), která byla ustavena na podnět hlavního zastávce regionální úrovně vládnutí v Labouristické straně Johna Prescottta, s cílem navrhnout řešení, jak omezit *North-South divide*. Komise, ve zprávě označované podle svého předsedy jako *Millan report*, navrhla ustavení rozvojové agentury pro každý region za účelem podpory ekonomického rozvoje regionu v odpovědném a strategickém regionálním rámci. V RDAs měly být reprezentovány zájmy nejdůležitějších regionálních subjektů, jako jsou podnikatelé, místní správa, výrobní družstva, bankovní instituce a odbory.¹⁷²

Jedním z hlavních podnětů pro ustavení RDAs, který vyplýval i ze zprávy komise, byla snaha řešit ekonomické problémy anglických regionů a rozdílnou výkonnost ekonomik jednotlivých regionů. Konkrétně měla být jejich cílem podpora ekonomického rozvoje a obnova regionů. Měly přispívat k efektivitě podnikání, podpoře investic a konkurenčního prostředí, k růstu zaměstnanosti a také k udržitelnému rozvoji regionů.¹⁷³ RDAs postupně spolu s rostoucím zájmem

---

¹⁶⁸ HM Treasury/Office of the Deputy Prime Minister, *Review of Government Offices* (2006), <http://www.ft.com/intl/cms/81feff1c-b9af-11da-9d02-0000779e2340.pdf> (19. 11. 2013).

¹⁶⁹ Regional Development Agencies Act 1998,

http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/45/pdfs/ukpga_19980045_en.pdf (19. 11. 2013).

¹⁷⁰ RDAs v některých případech přijaly zvláštní jména, jako *One North East*, *Yorkshire Forward* a *Advantage West Midlands*, v jiných pak do názvu začlenily pouze název regionu, jako tomu bylo u *North West Development Agency*, *East Midlands Development Agency*, *East of England Development Agency*, *South West of England Development Agency* a *South of England Development Agency*. „Regional Development Agencies“, *The National Archives*, <http://www.nationalarchives.gov.uk/webarchive/regional-development-agencies.htm> (21. 11. 2013).

¹⁷¹ Osm RDAs bylo formálně ustaveno k 1. 4. 1999 a následně 3. 7. 2000 vznikla londýnská rozvojová agentura (*London Development Agency*) po ustavení správního orgánu Velkého Londýna. Grahame Allen, „Regional Development Agencies (RDAs)“, *Research Paper 02/50* (2002), 3, www.parliament.uk/briefing-papers/RP02-50.pdf (1. 11. 2013).

¹⁷² Regional Policy Commission, *Renewing the Regions: Strategies for Regional Economic Development* (1996), cit. dle Allen, „Regional Development Agencies (RDAs)“.

¹⁷³ Regional Development Agencies Act 1998, odst. 4.

ministerstva financí o regionální politiku získaly postavení klíčového nástroje vládní ekonomické politiky zaměřené na ekonomickou produktivitu.¹⁷⁴

Rady RDAs byly v zásadě tvořeny třinácti členy jmenovanými z řad regionálně aktivních zástupců místní správy, soukromého sektoru, vyššího školství, odborů, zemědělství, neziskového sektoru a dalších regionálních *kvazi-autonomních nevládních organizací*, tzv. *quangos*. RDAs byly odpovědné státnímu tajemníkovi, který jmenoval její členy. Tento proces byl koordinován prostřednictvím GOs. RDAs v sobě od počátku spojovaly funkce již dříve fungujících regionálních *quangos* (např. *English Partnerships* a *Rural Development Commission*) a dalších agentur zabývajících se podporou regionů a také převzaly část zaměstnanců GOs. Postupně navázaly spolupráci s četnými dalšími regionálními aktéry a koordinovaly jejich činnost pod svojí záštitou.¹⁷⁵

Pravomoci, které byly RDAs přiděleny, byly však v porovnání s vysokým cílem, jakým bylo potlačování regionálních nerovností mezi jihem Anglie a ostatními regiony, poměrně skromné. Převedení svých pravomocí na RDAs se bránily jednotlivé vládní odbory, a tak značnou část pravomocí tvořily funkce postoupené odborem životního prostředí, dopravy a regionů (*Department of the Environment, Transport and the Regions*), který patřil mezi hlavní podporovatele vzniku RDAs.¹⁷⁶ Hlavním úkolem RDAs byla tvorba regionálních ekonomických strategií (*Regional Economic Strategies*, RESs), kterými se při vykonávání svých funkcí měly řídit.¹⁷⁷ Obsah strategií měl vzejít z detailních konzultací v regionech. Již první předložené RESs však ukázaly, že omezený čas poskytnutý na jejich přípravu zapříčinil pouze omezené možnosti konzultací a výsledné RESs tak do značné míry vycházely z pokynů daných zákonem o regionálních rozvojových agenturách a dalšími vládními dokumenty a strategie se velmi vzájemně podobaly. To vzbudilo pochybnosti o flexibilitě RDAs a jejich schopnostech promítnout do strategií specifické podmínky jednotlivých regionů.¹⁷⁸

---

¹⁷⁴ Gordon Brown, „Speech given by the chancellor, Gordon Brown, to the Urban Summit in Birmingham“, (příspěvek přednesený pro Urban Summit in Birmingham, 1. 11. 2002), <http://www.theguardian.com/society/2002/nov/01/urbandesign.politics> (19. 11. 2013).

¹⁷⁵ Mezi těmi můžeme uvést instituce zabývající se celoživotním vzděláváním, obchodní komory a podnikatelská sdružení, orgány zabývající se regionálním plánováním a zástupce zaměstnanců a zaměstnavatelů. Allen, „Regional Development Agencies (RDAs)“, 11, 13; Tomaney, „The Regional Governance of England“, 127; Regional Development Agencies Act 1998, odst. 2, 16–18.

¹⁷⁶ Tomaney, „The Regional Governance of England“, 124.

¹⁷⁷ Regional Development Agencies Act 1998, odst. 7.

¹⁷⁸ Brian Robson, Jamie Peck, Adam Houlden, „Regional agencies and area-based regeneration“, *Area Regeneration Series*, zpráva pro Joseph Rowntree Foundation (2000): VIII,

Možnosti RDAs sestavit strategie plně autonomně však byly zjevně omezené, což vyplývá ze stanoviska ministra pro regiony Caborna, který v Dolní sněmovně v souvislosti s RESs prohlásil, že by při jejich tvorbě měly RDAs brát do úvahy národní politiky.¹⁷⁹

Po rozpočtové stránce se musely RDAs vyrovnávat s tím, že značná část financí byla zpočátku přímo přidělena na jednotlivé vládní programy, jejichž uskutečňování měly RDAs na starosti, a neměly tak možnost s penězi přímo nakládat.¹⁸⁰ Rozpočty, které měly jednotlivé RDAs zpočátku k dispozici, reprezentovaly méně než 1% vládních výdajů v regionu.¹⁸¹ Po roce 2001 došlo na základě doporučení zvláštního výboru pro životní prostředí, dopravu a regionální záležitosti (*Select Committee on Environment, Transport and Regional Affairs*) k navýšení rozpočtu agentur a ke změně jeho struktury. RDAs nově získaly přístup k přesně vymezenému bloku finančních prostředků, což jim umožnilo větší flexibilitu.¹⁸²

RDAs vznikly na základě iniciativy shora a vliv centrální vlády na jejich fungování byl velmi patrný, protože vláda stanovovala cíle a způsoby fungování těchto agentur a vybírala členy jejich vedení. Nejednalo se tedy o instituce, které mohly přispívat k rozvoji regionálního referenčního rámce, ale naopak uskutečňovaly národní strategie a nacházely se uprostřed mezi vládní agendou a požadavky substátních aktérů.¹⁸³ Při srovnání ročních finančních prostředků, se kterými operovaly GOs (osm miliard liber) a RDAs (dvě miliardy liber), je zřejmé vychýlení rovnováhy směrem k GOs jako k zástupcům centrální vlády v regionech. Možnosti RDAs provádět účinnou a regionálně specifickou politiku byly omezené.¹⁸⁴ To bylo navíc umocněno tím, že většina veřejných financí v regionech zůstala i po ustavení RDAs v rukou značného

---

<http://www.jrf.org.uk/sites/files/jrf/jr078-regional-agencies-regeneration.pdf> (20. 11. 2013); Tomaney, „The Regional Governance of England“, 128.

¹⁷⁹ HC Deb, 31. 3. 1999, c755W,

http://hansard.millbanksystems.com/written_answers/1999/mar/31/regional-development-agencies#S6CV0328P0_19990331_CWA_410 (20. 11. 2013).

¹⁸⁰ Tomaney, Peter Hetherington, „English Regions: The Quiet Regional Revolution?“, 124.

¹⁸¹ Tomaney, „The Regional Governance of England“, 126.

¹⁸² Select Committee on Environment, Transport and Regional Affairs, *Tenth Report: Regional Development Agencies* (1999), čl. 47,

<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm199899/cmselect/cmenvtra/232ii/23207.htm> (19. 11. 2013).

¹⁸³ Darren Webb, Clive Collis, „Regional Development Agencies and the 'New Regionalism' in England“, *Regional Studies* 34, č. 9 (2000): 861, <http://www.tandfonline.com/>.

¹⁸⁴ Sandford, „Facts on the ground: The growth of institutional answers to the English Question in the regions“, 178.

množství institucí. RDAs je měly v regionech zastřešovat, avšak o zdrojích potřebných k uplatňování politik a řízení programů nerozhodovaly.¹⁸⁵

3.1.3 Regionální komory

Zákon o regionálních rozvojových agenturách¹⁸⁶ umožňoval ustavení regionálních komor, které měly sloužit ke kontrole činnosti RDAs. Komory byly ve všech regionech zřízeny v roce 1999 a postupně všechny přijaly název shromáždění.¹⁸⁷ Vznikly převážně na základech organizací, které na regionální nebo místní úrovni pracovaly již před jejich ustavením. Komory zpočátku neměly dané pravomoci ani financování. Jejich základním úkolem byla kontrola činnosti RDAs, ale v následujících letech byla jejich úloha rozšířena. Podle pokynů vlády se měly zabývat vedle kontroly také analytickou a monitorovací činností a věnovat se oblastem plánování a dopravy. Komory získaly v roce 2001 na tři roky plošně k dispozici patnáct milionů liber. Díky tomu přestaly být závislé na pomoci ze strany místní správy a mohly rozšířit počty členů na 25 až 50 lidí.¹⁸⁸ Důležitou roli především v počátečním období fungování komor hráli zástupci místní správy, kteří tvořili až 70 % členů komor a velmi úspěšně zde prosazovali lokální zájmy na úkor regionálních.¹⁸⁹

Způsob kontroly RDAs nebyl zákonem ani vládními pokyny blíže specifikován a RDAs na doporučení komor nemusely reagovat. Jednotlivé komory ke kontrole přistoupily odlišně. Některé zvolily formu zvláštního výboru (South East, South West), jiné zřídily regionální revizní rady (North West) nebo ekonomické revizní skupiny (East Midlands). Dobrá spolupráce mezi kontrolními orgány komor a RDAs byla častá, ale nikoliv samozřejmá, což ilustruje případ z regionu East of England, kde komora dvakrát odmítla schválit ekonomickou strategii připravenou RDA.¹⁹⁰ Na druhé straně komora v regionu Yorkshire and The Humber úspěšně prosadila svoje vize, především v oblasti životního prostředí, do strategie připravené místní RDA.¹⁹¹

---

¹⁸⁵ Graham Pearce, Sarah Ayres, „Governance in the English Regions: The Role of the Regional Development Agencies“, *Urban Studies* 46, č. 3 (2009): 552, <http://online.sagepub.com/>.

¹⁸⁶ Regional Development Agencies Act 1998, odst. 8.

¹⁸⁷ Přes tuto skutečnost bude v textu i nadále používán výraz komory, abychom předešli záměně s volenými regionálními shromážděními navrženými vládou New Labour.

¹⁸⁸ John Tomaney, Peter Hetherington, „England Arisen?“ in *The State of the Nations 2003: the 3rd year of devolution in UK*, ed. Robert Hazell (Charlottesville: Imprint Academic, 2003):66; Sandford, „Facts on the ground: The growth of institutional answers to the English Question in the regions“, 178, 179.

¹⁸⁹ Mark Sandford, „Further Steps for regional Chambers“ *The Constitution Unit* (2001): 6, 11, <http://www.ucl.ac.uk/spp/publications/unit-publications/83.pdf> (18. 11. 2013).

¹⁹⁰ Sandford, „Facts on the ground: The growth of institutional answers to the English Question in the regions“, 181.

¹⁹¹ Sandford, „Further Steps for regional Chambers“, 14.

Regionální komory měly formálně převzít roli reprezentantů regionů a také prostorů pro debatu a formulování regionálních cílů. Na tom spolupracovaly se zástupci místní správy a sociálními a ekonomickými partnery. K legitimitě komor přispívali členové z řad místní správy, kteří v mnoha případech tvořili mezi členy komor většinu.¹⁹² Mezi hlavní úkoly komor patřilo vypracování regionálních prostorových strategií (*Regional Spatial strategies*, RSS). Tyto strategie vycházely z dvacetiletého časového horizontu a jejich záměrem bylo podpořit vytvoření regionální iniciativy v oblastech ekonomického rozvoje, vzdělávání, energetiky, životního prostředí, zdraví, bydlení a dopravy. Ve strategiích měly komory předložit vizi podoby regionu v daném časovém horizontu a uvést, jak její jednotlivé body přispějí k jeho udržitelnému rozvoji.¹⁹³ Komory však postrádaly exekutivní funkce a jejich pravomoci se omezovaly na podporu regionálních partnerství a na tvorbu strategií a byly závislé na dosahování kompromisů s dalšími institucemi působícími v regionech. Příkladem takové situace byly ambiciózní cíle implementačního plánu regionální komory v regionu South East, kterému se měly přizpůsobit organizace působící v regionu. Ve skutečnosti však tyto plány převážně kopírovaly stávající strategie a rozpočty těchto organizací a komory neměly pravomoci jejich uplatňování nijak ovlivnit.¹⁹⁴

Přes své omezené zdroje a pravomoci komory pracovaly i nad rámec svých zákonných povinností. Vedle úzké spolupráce s GOs, RDAs a místní správou rozvíjely spolupráci napříč regionálními organizacemi. Staly se také cílem vlivu různých zájmových skupin aktivních na regionální úrovni a vyvinuly se tak ve specifickou celoregionální nátlakovou skupinu reprezentující názory regionálních zainteresovaných subjektů. Témata, která byla v prostředí těchto regionálních strategických partnerství formulována, pak prezentovala v zastoupení regionu centrální vládě. Tematicky se partnerství zaměřovala na oblasti jako je životní prostředí a jeho udržitelnost, doprava, bydlení nebo na průřezové otázky typu záplav, diverzifikace zemědělské výroby, klimatické změny a veřejné zdraví.¹⁹⁵

---

¹⁹² Graham Pearce, Sarah Ayres, „Institutional change and the challenge of policy coordination in the English regions“, *The Town Planning Review* 78, č. 5 (2007): 581, web.ebscohost.com.

¹⁹³ Office of the Deputy Prime Minister, *Planning Policy Statement 11: Regional Spatial Strategies* (2004):1, 2, http://www.planning-applications.co.uk/pps11_regionalspatialstrategies.pdf (22. 11. 2013).

¹⁹⁴ Pearce, Ayres, „Institutional change and the challenge of policy coordination in the English regions“, 581, 582.

¹⁹⁵ Department for Communities and Local Government, *Evaluation of the Role and Impact of Regional Assemblies* (2007): 54, 55, http://www.southwest-ra.gov.uk/media/News/Evaluation_of_the_Role_and_Impact_of_Regional_Assemblies_March_07.pdf (18. 11. 2013); Sandford, „Further Steps for regional Chambers“, 5; Sandford, „Facts on the ground: The growth of institutional answers to the English Question in the regions“, 184.

3.2 Návrh na vytvoření volených regionálních shromáždění

Souběžně s vývojem institucí v rámci administrativní regionalizace probíhala i intenzivní debata o demokratizaci vládnutí v anglických regionech prostřednictvím vytvoření volených regionálních shromáždění. Tato debata navazovala na volební programy New Labour z let 1997¹⁹⁶ a 2001¹⁹⁷, avšak v průběhu prvního vládního období nebyl v tomto směru učiněn pokrok. Až po volbách v roce 2001 a čtených výročích místopředsedy vlády Johna Prescottta a ministra financí Gordona Browna na podporu regionálního vládnutí oznámila vláda plány na publikaci Bílé knihy k voleným shromážděním.¹⁹⁸ V Bílé knize *Your region, Your Choice*¹⁹⁹ z roku 2002 představila vláda svojí vizi volených regionálních shromáždění. Následovalo schválení přípravného zákona o regionálních shromážděních (*Regional Assemblies (Preparations) Act*)²⁰⁰ parlamentem v příštím roce a v roce 2004 byl předložen návrh zákona o regionálních shromážděních (*Draft Regional Assemblies Bill*).²⁰¹ Tyto dokumenty představovaly možnou podobu shromáždění, avšak v případě schválení v referendu by byla shromáždění ustavována na základě dalšího zákona.²⁰²

Hlavním principem při ustavování regionálních shromáždění měla být nutnost souhlasu regionu se zřízením této instituce. Regiony, ve kterých nebude podpora regionálním shromážděním zřejmá, si měly i nadále zachovat dosavadní strukturu regionálních institucí.²⁰³ Podle předpokladu obsaženého v Bílé knize se měl návrh na počátku týkat pouze jednoho, dvou nebo tří regionů, které měla vláda vybrat na základě konzultací s regiony. Podmínkou, kterou musel takový region splnit, bylo sjednocení místní správy do jedné úrovně. Návrhy podob tohoto sjednocení měl předložit výbor pro stanovení hranic v Anglii (*Boundary Committee for England*).²⁰⁴ Z následné debaty o propojení reformy místní a regionální úrovně vzešel požadavek, aby o budoucí

---

¹⁹⁶ Labour Party, *new Labour because Britain deserves better*.

¹⁹⁷ Labour Party, *Ambitions for Britain* (2001),

<http://www.politicsresources.net/area/uk/e01/man/lab/ENG1.pdf> (23. 11. 2013).

¹⁹⁸ Tomaney, Hetherington, „English Regions: The Quiet Regional Revolution?“, 129.

¹⁹⁹ Department for Transport, Local Government and the Regions/ Cabinet Office, *Your region, your choice: revitalising the English regions*.

²⁰⁰ Regional Assemblies (Preparations) Act 2003,

http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/10/pdfs/ukpga_20030010_en.pdf (23. 11. 2013).

²⁰¹ Draft Regional Assemblies Bill, <http://www.archive2.official-documents.co.uk/document/cm62/6285/6285.pdf> (23. 11. 2013).

²⁰² Pat Strickland, Edward Wood, „The Regional Assemblies (Preparations) Bill“, *Research Paper 02/62* (2002): Summary of main points,

<http://www.parliament.uk/documents/commons/lib/research/rp2002/rp02-062.pdf> (23. 11. 2013).

²⁰³ Department for Transport, Local Government and the Regions/ Cabinet Office, *Your region, your choice: revitalising the English regions*, 22.

²⁰⁴ Ibidem, 63.

podobě místní správy mohli obyvatelé rozhodnout v průběhu referenda.²⁰⁵ Podmínění ustavení regionálních shromáždění reformou podoby místní správy, zdůvodňované snahou zabránit vytvoření příliš mnoha úrovní vládnutí, nebylo odborníky, ani mnoha politiky a představiteli místní správy hodnoceno jako dobrý krok. Mnozí vyjadřovali obavu, že ve snaze zabránit zrušení hrabství budou voliči hlasovat proti celému návrhu.²⁰⁶

Navrhovaná shromáždění měla být tvořena 25–35 členy volenými proporčním systémem (*Additional Member System*) a měla vytvořit šestičlenný kabinet. Součástí shromáždění, po dobrých zkušenostech s fungováním regionálních komor, měli být i zástupci regionálních zájmových skupin.²⁰⁷ Pravomoci, které vláda pro shromáždění navrhovala, nebyly rozsáhlé a byl pro ně charakteristický především široký tematický záběr ve formě slabších pravomocí, namísto plného převzetí odpovědnosti za úzce vymezenou funkci. Pravomoci shromáždění je možné rozdělit do tří okruhů. První okruh tvořila tvorba strategií v oblastech ekonomického rozvoje, plánování, dopravy, kultury, udržitelného rozvoje, bydlení, zpracování odpadu a životního prostředí. Druhý okruh se týkal oblastí, ve kterých měla mít shromáždění exekutivní funkci. Mezi ty patřily, spolu s již zmíněnou oblastí pro tvorbu strategií, také evropské strukturální fondy. Třetím okruhem byly poté oblasti, kde mělo mít shromáždění ovlivňovací pravomoci. Mimo jiné to byly doprava, oblast životního prostředí nebo podpora podnikání.²⁰⁸ Shromáždění měla mít také právo jmenovat členy několika vládních agentur působících v regionu, mezi nimi i členy vedení RDA.²⁰⁹

Shromáždění měla dostat blokově k dispozici roční obnos ve výši 350 milionů liber pro region North East a 730 milionů liber pro North West a měla mít možnost v rámci tohoto rozpočtu přesouvat finance podle svých priorit. Dále měla mít vliv na dalších 500 milionů liber v North East a 1 miliardu dvě stě milionů liber v North West. Přesto souhrnně mohla rozhodovat pouze o jedné desetině všech výdajů v regionu.²¹⁰

---

²⁰⁵ Regional Assemblies (Preparations) Act 2003, čl. 2.

²⁰⁶ Mark Sandford, „A commentary on the Regional Government White Paper, Your Region, Your Choice: Revitalising the English Regions“, *The Constitution Unit* (2002): 4, <http://www.ucl.ac.uk/spp/publications/unit-publications/92.pdf> (23. 11. 2013).

²⁰⁷ Department for Transport, Local Government and the Regions/ Cabinet Office, *Your region, your choice: revitalising the English regions*, 48, 52.

²⁰⁸ Sandford, „A commentary on the Regional Government White Paper, Your Region, Your Choice: Revitalising the English Regions“, 6–10.

²⁰⁹ Draft Regional Assemblies Bill, Explanatory notes, odst. 7.

²¹⁰ Charlie Jeffery, John Mawson, „Introduction: Beyond the White Paper on the English Regions“, *Regional Studies* 36, č. 7 (2002): 718, <http://www.tandfonline.com/>.

Vládní plán představoval možnou výraznou změnu pro anglickou politiku i pro britské ústavní tradice především v souvislosti se změnou dominance centrální vlády v regionech Anglie. Během procesu tvorby Bílé knihy se proto zastánci volených shromáždění, mezi nimi především místopředseda vlády Prescott, museli vyrovnávat s odporem jednotlivých ministerstev vůči přenosu jejich pravomocí na shromáždění. Výsledný návrh proto představoval kompromis, který mnozí z dlouhodobých podporovatelů odpovědné regionální úrovně vládnutí považovali za nedostatečný a málo přispívající k demokratizaci a efektivnosti regionálního vládnutí.²¹¹

Návrh volených shromáždění nebral podle mnohých členů regionálních komor do úvahy existenci regionální sítě kontaktů a za centrum regionálních záležitostí i nadále považoval GOs, čímž navazoval na dřívější centralistickou regionální politiku New Labour.²¹² V souvislosti s centralizujícími tendencemi ve vládním návrhu bylo odborníky často vyzdvihováno ustanovení, podle kterého měla shromáždění některé ze svých cílů konzultovat se státním tajemníkem, který měl následně kontrolovat jejich naplňování a jejich soulad s národními politikami, čímž byla do značné míry omezena autonomie shromáždění a naopak posílen centralizující charakter navrhované instituce.²¹³ K tomuto pohledu na návrh podoby shromáždění přispěly i povinnosti konzultovat některá rozhodnutí s agenturami, které byly odpovědné centrální vládě, čímž byla ještě více omezena možnost samostatného jednání shromáždění.²¹⁴

Regiony, ve kterých měla být pořádána referenda, byly vybrány na základě konzultačního procesu pořádaného vládou mezi prosincem 2002 a květnem 2003. Tyto konzultace měly odhalit míru podpory vytvoření regionálního shromáždění v jednotlivých regionech. Podle zprávy *Your Region, Your Say*, kterou předložila vláda v červnu 2003, se k problematice vyjádřilo sedm tisíc jednotlivců. Z konzultací vyplynulo, že znatelnou podporu je možné nalézt v regionech North East, North West a Yorkshire and The Humber, které proto vláda vybrala ke konání referend.²¹⁵ V červenci 2004 však vláda oznámila odložení referend v regionech North-West

---

²¹¹ Tomaney, Hetherington, „England Arisen?“, 57; Sandford, „A commentary on the Regional Government White Paper, Your Region, Your Choice: Revitalising the English Regions“, 17.

²¹² Sandford, „Facts on the ground: The growth of institutional answers to the English Question in the regions“, 186.

²¹³ Draft Regional Assemblies Bill, čl. 48; Pat Strickland, Edward Wood, „The Regional Assemblies (Preparations) Bill“, 9.

²¹⁴ Sandford, „A commentary on the Regional Government White Paper, Your Region, Your Choice: Revitalising the English Regions“, 5.

²¹⁵ HC Deb, 16. 6. 2003, vol 407, cc21–39,

<http://hansard.millbanksystems.com/commons/2003/jun/16/regional-assemblies> (23. 11. 2013).

a Yorkshire and the Humber. V oficiálním zdůvodnění byly uvedeny problémy s organizací voleb do Evropského parlamentu v těchto dvou regionech. V těchto volbách se volilo korespondenčně, což byl i způsob zvolený pro referendum. Přes toto tvrzení vlády se komentátoři domnívali, že hlavním důvodem byla obava z neúspěchu referenda v obou regionech. Oprávněnost obav se ukázala v listopadu 2004, kdy byl návrh na ustavení voleného shromáždění odmítnut v regionu North East 77,9 % hlasujících.²¹⁶ V návaznosti na tento výsledek vláda New Labour upustila od svého plánu na vytvoření volených shromáždění²¹⁷ a tato forma řešení problematiky vládnutí v Anglii a v anglických regionech nebyla v následujících letech v hlavním proudu britské politiky již navrhována.²¹⁸

3.3 Další aktéři na regionální úrovni

Vedle vládních institucí administrativního charakteru působily ve zvoleném období v anglických regionech i další instituce. Mezi ně patřila jak neformální sdružení zainteresovaných aktérů působících v oblastech ekonomického, sociálního a kulturního rozvoje regionu, tak formální organizace sdružující zástupce podnikatelů i odborů.

3.3.1 Regionální fóra a partnerství

Rostoucí rozsah působnosti regionálních komor byl doprovázen vznikem regionálních fór a neformálních partnerství. Mezi ty patřila kulturní konsorcia, kulaté stoly k udržitelnému rozvoji, pozorovací skupiny zaměřené na zdravotnictví, regionální zemědělská fóra a fóra zaměřená na problematiku bydlení. Tyto skupiny se pokoušely prosadit ve stále hustším institucionálním prostoru regionů prostřednictvím ustavení vlastní organizační struktury, vytvářením strategií a pořádáním diskuzí. Tím přispívaly k vyzdvihnutí regionálních témat. Podpory se jim dostávalo především ze strany GOs, kterým předávaly své návrhy.²¹⁹

Tato síť drobných organizací byla tvořena především zastánci regionální úrovně vládnutí, kteří svými aktivitami přispívali k propojení jednotlivých vládních

---

²¹⁶ Mark Sandford, Peter Hetherington, „The Regions at the Crossroads: The Future for Sub-National Government in England“ in *The dynamics of devolution: the state of the nations 2005*, ed. Alan Trench (Charlottesville: Imprint Academic, 2005):100.

²¹⁷ Justice Committee, *Devolution: A Decade On Volume I* (2009): 63,

<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200809/cmselect/cmjust/529/529i.pdf> (24. 11. 2013).

²¹⁸ Robert Hazell, „Conclusion: what are the answers to the English Question?“ in *The English Question*, ed. Hazell, 231.

²¹⁹ Sandford, „Facts on the ground: The growth of institutional answers to the English Question in the regions“, 182.

regionálních iniciativ a nebyli ve své činnosti omezení nutností loajality k centrální vládě, s čímž se museli vyrovnávat zaměstnanci GOs.²²⁰ Trend směrem k regionalizaci institucí však nebyl všeobecný, což symbolizovalo rozhodnutí anglické umělecké rady (*Arts Council England*) zrušit deset regionálních uměleckých rad a sloučit je s celoanglickou radou.²²¹

3.3.2 Regionální podnikatelské skupiny

V souvislosti s rozvojem anglických regionálních institucí v oblastech ekonomického plánování a hospodářského rozvoje regionů zaznamenaly i obchod a podnikatelská sféra výrazný obrat směrem k posílení regionální úrovně organizace oproti úrovním místním a národním a k přijetí myšlenky regionu jako adekvátního prostoru pro ekonomický rozvoj, strategické plánování a investice. Obchodní společnosti se také staly účastníky debaty mezi vládou a regionálními institucemi. Míra regionálního zapojení se mezi jednotlivými obchodními organizacemi lišila. Konfederace britského průmyslu (*Confederation of British Industry*) zaujímal stále postoj spíše orientovaný na centrální vládu v Londýně²²², ale měla své kanceláře a regionální rady ve všech anglických regionech včetně Londýna a zvláštní kancelář pro údolí Temže.²²³ Na druhé straně byl patrný nárůst počtu regionálních obchodních komor sdružených v organizaci britských obchodních komor (*British Chambers of Commerce*). Tyto komory se angažovaly v regionálně orientovaném lobbingu.²²⁴

Přestože je možné mezi obchodními společnostmi a organizacemi pozorovat přizpůsobení se regionalizaci anglického ekonomického a politického života a u některých i podporu ustavení regionální úrovně vládnutí, na obecné úrovni je pro ně charakteristické spíše odmítání ustavení regionálních vlád a shromáždění. Tento postoj nevyjadřují vzhledem ke snaze být politicky neutrální veřejně, avšak upřednostňují funkční model administrativní devoluce a korporátní způsob reprezentace před volenými shromážděními. To je dáno britskou tradicí volného trhu stojícího na omezených státních intervencích a málo čteným vyjednáváním se sociálními partnery, což bylo s výjimkou šedesátých a sedmdesátých let 20. století charakteristické pro

---

²²⁰ Ibidem, 183.

²²¹ „Arts Council axes regional bodies“, *The Guardian*, 16. 3. 2001,

<http://www.theguardian.com/uk/2001/mar/16/artsfunding.Whitehall> (21. 11. 2013).

²²² Keating, „From functional to political regionalism: England in comparative perspective“, 153.

²²³ „CBI around the UK“, *CBI: The voice of business*, <http://www.cbi.org.uk/about-the-cbi/uk/> (15. 11. 2013).

²²⁴ Keating, „From functional to political regionalism: England in comparative perspective“, 153.

britský kapitalismus. Právě obava z nutnosti podřizovat rozvojové strategie protichůdným sociálním požadavkům, jako jsou environmentalistické cíle nebo přerozdělování zdrojů, vede představitele firem a obchodních společností k obavám z regionálního vládnutí. To je navíc v mnoha regionech ovlivněno i málo početnou skupinou regionálních podnikatelů.²²⁵

Činnost RDAs a regionálních komor je obchodními společnostmi hodnocena převážně velmi pozitivně i díky jejich silnému zastoupení v těchto institucích.²²⁶ Naopak návrh na vytvoření volených shromáždění a především jejich navrhované pravomoci se setkaly se zřetelným odmítnutím ze strany zásadních britských obchodních organizací. V prohlášení ze září roku 2003 tvrdí Konfederace, že její členové vyjádřili nedůvěru vládním návrhům týkajících se anglických regionů.²²⁷

3.3.3 Regionální organizace odborů

Odbory zaujímaly postupně od osmdesátých let 20. století více regionální úhel pohledu s tím, jak se angažovaly v místních konfliktech týkajících se uzavírání průmyslových podniků a ekonomické restrukturalizace. Tyto záležitosti, které měly na počátku sektorový charakter, se postupně proměnily v problematiku definovanou teritoriálně a vedly odbory k přijetí regionálního úhlu pohledu. K tomu přispěl i všeobecný pokles významu třídní příslušnosti a identity a zvýšený zájem na spolupráci s podnikateli na podpoře ekonomického rozvoje.²²⁸ Tyto faktory spolu s postupující regionalizací britského politického života vedly i největší britskou odborovou organizací Kongres odborových organizací (*Trades Union Congress*, TUC) k posílení regionální struktury.²²⁹ V současnosti má TUC sedm regionálních kanceláří v Anglii a samostatnou kancelář pro Wales.²³⁰ Odbory usilují o spolupráci s regionálními

---

²²⁵ Ibidem, 154.

²²⁶ „Memorandum by the British Chambers of Commerce (BCC) (DRA 59)“, *British Chambers of Commerce* (memorandum pro Select Committee on Office of the Deputy Prime Minister: Housing, Planning, Local Government and the Regions), <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200304/cmselect/cmodpm/972/972we64.htm> (15. 11. 2013).

²²⁷ „Grassroots CBI gives 'vote of no confidence' in government plans for English regions“, *CBI Press Release*, 20. 9. 2002, cit. dle HC Deb, 18. 12. 2002, c 311, <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200203/cmstand/a/st021217/pm/21217s07.htm> (15. 11. 2013).

²²⁸ Keating, „From functional to political regionalism: England in comparative perspective“, 148, 154.

²²⁹ Peter O'Brien, Andy Pike, John Tomaney, „Devolution, the governance of regional development and the Trade Union Congress in the North East region of England“, *Geoforum* 35, č. 1 (2004): 59, www.sciencedirect.com.

²³⁰ Anglické regionální kanceláře TUC neodpovídají regionálním hranicím využívaným New Labour pro vymezení regionálních institucí. Spojují regiony South East a East of England a také West a East Midlands. Naopak samostatné kanceláře mají regiony South West a Yorkshire and The Humber. Region

institucemi a jsou aktivními statutárními členy rad RDAs i regionálních komor. Především Severní kongres odborových organizací (*Northern Trade Union Congress*) je v tomto velmi aktivní a vyvinul se v důležitou součást regionálního vládnutí v regionu North East, kde stojí za rozvojem regionálních programů zaměřených především na celoživotní vzdělávání.²³¹ Jeho činnost i činnost dalších regionálních kanceláří je však omezena fungováním centrální organizace TUC, která si udržuje národní charakter a úhel pohledu a podporuje tvorbu centralizovaných strategií, čemuž je podřízeno i financování odborů.²³²

Oproti podnikatelům odbory podporují nejen instituce založené na administrativní decentralizaci, ale vyjadřovaly podporu i plánům New Labour na zavedení volených regionálních vlád a shromáždění. Ustavení volených regionálních institucí považovaly za příležitost k podpoře udržitelného rozvoje, rovnosti příležitostí a k zavedení proaktivních opatření k podpoře rovnosti ve společnosti i rovnosti v ekonomickém rozvoji jednotlivých regionů. Oceňovaly plánované zapojení regionálních zainteresovaných subjektů do činnosti shromáždění, protože svůj příspěvek k tvorbě regionálních strategií považovaly za velmi cenný. Především vyzdvihovaly neopomenutelnou roli odborů, protože zastupují značné množství voličů.²³³

Institucionální prostředí anglických regionů je možné charakterizovat jako poměrně nestabilní a postrádající dostatečnou kapacitu pro prosazování koordinovaných regionálních strategií a pro jejich implementaci.²³⁴ Omezené pravomoci byly také podnětem pro kritiku, podle které byla regionální politika ve skutečnosti politikou vedenou shora s malým ohledem na zvláštní potřeby a požadavky jednotlivých regionů.²³⁵ Rostoucí zájem ministerstva financí o regionální politiku zřejmý z projevů

North East je spojen s hrabstvím Cumbria do kanceláře *Northern* a region North West má zvláštní kancelář. „In the Regions“, *TUC*, <http://www.tuc.org.uk/regions> (17. 11. 2013).

²³¹ Andy Pike, Peter O'Brien, John Tomaney, „Devolution and the Trades Union Congress in North East England and Wales“, *Regional and Federal Studies* 16, č. 2 (2006): 174, www.tandfonline.com.

²³² O'Brien, Pike, Tomaney, „Devolution, the governance of regional development and the Trade Union Congress in the North East region of England“, 60, 62, 66.

²³³ „Memorandum by the Trades Union Congress (TUC) (DRA 31)“, *Trades Union Congress* (memorandum pro Select Committee on Office of the Deputy Prime Minister: Housing, Planning, Local Government and the Regions),

<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200304/cmselect/cmmodpm/972/972we35.htm> (17. 11. 2013).

²³⁴ Justice Committee, *Devolution: A Decade On Volume II* (2009): Ev189,

<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200809/cmselect/cmjust/529/529ii.pdf> (24. 11. 2013).

²³⁵ Sandford, „Facts on the ground: The growth of institutional answers to the English Question in the regions“, 180.

ministra Browna²³⁶ ukazoval, že se regionální vládnutí a především pak RDAs staly jedním z hlavních vládních nástrojů na potírání rozdílů mezi ekonomickou výkonností jednotlivých regionů. Tato politika přispěla k pohledu na regionální instituce jako na nástroje uskutečňování celostátních cílů.²³⁷

Na druhé straně však bylo možné po roce 2000 konstatovat, že se anglické regiony začaly vyvíjet ve funkční prostor, kde zájmové skupiny a regionální elity spolu s rostoucím počtem institucí na regionální úrovni vytvořily regionální síť kontaktů a poměrně husté institucionální prostředí. V regionech, jako byly tři severoanglické regiony, stála tato spolupráce na tradici společných regeneračních projektů z devadesátých let 20. století. V případě ostatních regionů se postupně rozvíjela po roce 1997. Pro tuto síť kontaktů však bylo charakteristické, že neodpovídala předpokladům obsaženým v literatuře o novém regionalismu. Tato síť nevykazovala znaky zaměření na regionální inovace silně podporované podnikatelskými skupinami. Jednalo se spíše o síť tvořenou představiteli jednotlivých sektorů veřejné politiky, ke kterým představitelé podnikatelských a průmyslových zájmů přistupovali rezervovaně.²³⁸

Výrazným znakem institucionálního prostředí byla jeho roztržitost a početnost zainteresovaných institucí a subjektů. Studie provedená pro regionální komoru regionu North East ukázala, že se zde na tvorbě více než dvanácti strategií podílelo přes 20 organizací. Mezi ty patřily vedle hlavních institucí GOs, RDAs a regionálních komor také další orgány napojené na vládní odbory a jiné vládní instituce.²³⁹

Důležitým faktorem byla také podle výpovědí regionálních zainteresovaných aktérů skutečnost, že regionální instituce byly vytvořeny v průběhu poměrně krátkého časového období a procházely neustálými změnami. Tím byl vytvořen nekoherentní systém s nejasným rozdělením pravomocí a odpovědnosti, ve kterém docházelo k častým duplikacím činností a jejich špatné koordinaci. Na regionální úrovni působilo

---

²³⁶ Gordon Brown, „Enterprise and the regions“ (příspěvek přednesený pro University of Manchester Science and Technology Institute, 29. 1. 2001), <http://www.theguardian.com/society/2001/jan/29/localgovernment.regionalgovernment> (21. 11. 2013).

²³⁷ Sandford, „Facts on the ground: The growth of institutional answers to the English Question in the regions“, 180.

²³⁸ *Ibidem*, 176, 180, 184.

²³⁹ John Tomaney, Lynne Humphrey, „Powers and Functions of a Regional Assembly. A Study for the North East Regional Assembly“, *Centre for Urban and Regional Development Studies, University of Newcastle upon Tyne* (2001), cit. dle John Tomaney, „The Evolution of Regionalism in England“, *Regional Studies* 36, č. 7 (2002):728, <http://www.tandfonline.com/>.

značné množství agentur. Podle odhadů jich bylo například v regionu North East 174, v regionu East of England 130 a v regionu South West 169.²⁴⁰

Diskuze o institucionálním prostředí anglických regionů a o jeho vývoji se v zásadě koncentrovala na administrativní záležitosti a na způsob vykonávání veřejné správy a nedotýkala se otázek regionální identity nebo demokratizace vládnutí v regionech.²⁴¹ Nově vytvořené regionální instituce sloužily spíše ke zlepšení funkčnosti státního aparátu a měly umožnit především efektivnější naplňování státních politik, což je zřejmé i z výpovědí zástupců regionálních institucí a organizací, kteří upozorňují na skutečnost, že veřejnost neměla na dění v regionech v porovnání se zástupci centrální vlády téměř žádný vliv.²⁴² Anglické regiony tak v období vlády New Labour prošly procesem dekoncentrace neboli administrativní devoluce, v rámci kterého došlo ke značnému posílení nevolené regionální úrovně vládnutí, avšak nově vytvořené instituce byly nucené působit v politickém a fiskálním rámci daném centrální vládou. Z tohoto důvodu se nemohly vyvinout v prostor pro tvorbu regionálních strategií a rozvoj regionálních témat.²⁴³

---

²⁴⁰ Communities and Local Government Committee, *Is there a future for Regional Government? Volume I: Report* (2007): 10, 36, <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200607/cmselect/cmcomloc/352/352i.pdf> (24. 11. 2013).

²⁴¹ Ibidem, 13; Sandford, „Facts on the ground: The growth of institutional answers to the English Question in the regions“, 192.

²⁴² Pearce, Ayres, „Governance in the English Regions: The Role of the Regional Development Agencies“, 539, 549.

²⁴³ Pearce, Ayres, „Institutional change and the challenge of policy coordination in the English regions“, 573, 575.

4 REGIONÁLNÍ IDENTITA V ANGLICKÝCH REGIONECH

Regionální identita v anglických regionech je analyzována nejprve z celkového pohledu s pomocí průzkumů veřejného mínění, které se věnují identitě obyvatel v jednotlivých regionech. Dále je i s pomocí těchto dat zhodnocena také míra její politizace. V další části kapitoly je věnována bližší pozornost regionální identitě v regionu North East, který je odborníky i politiky považován za region s nejvíce zakotvenou identitou a ve kterém se v roce 2004 konalo neúspěšné referendum o voleném shromáždění. Následně jsou analyzovány aktivity regionálních elit jako nositelů regionální identity. Na závěr je diskutován celkový charakter teritoriální identity obyvatel anglických regionů a je ukázáno, že anglická a britská identita značně u obyvatel Anglie převyšují identitu regionální, což má za následek jejich identifikaci s britskými institucemi namísto usilování o ustavení regionálních institucí.

4.1 Anglické regiony z celkového pohledu

V Anglii existují značné rozdíly v intenzitě propojení mezi regiony a identitou jejich obyvatel. Obecně je možné říci, že zatímco v případě severu Anglie je možné hovořit o určité míře regionální identity, v případě jižních oblastí Anglie, s výjimkou Cornwallu, který však není považován za region, je regionální identita rozvinutá pouze omezeně, případně není rozvinutá vůbec.²⁴⁴ V celkovém pohledu je tedy regionální identita v Anglii poměrně slabá. Přesto mají obyvatelé anglických regionů poměrně dobré povědomí o jejich existenci, což naznačují výsledky průzkumu, ve kterém byli obyvatelé regionů dotazováni na konkrétní název regionu, ve kterém bydlí. Celková úspěšnost odpovědí byla 78 %. Nejvíce správných odpovědí získali tazatelé od obyvatel regionů North West (97 %), West Midlands (91 %) a North East (89 %). Naopak poměrně neúspěšní byli v odpovědích obyvatelé regionů East of England (52 %) a Yorkshire and The Humber (66 %).²⁴⁵

Regionální odlišnosti v míře regionální identity je možné ilustrovat na základě průzkumu *British Social Attitudes 2003*, ve kterém lidé odpovídali, jestli jsou pyšní na svůj region. Nejrozšířenější byl tento postoj u obyvatel regionu North East (součet

²⁴⁴ Martin Jones, „Social Justice and the Region: Grassroots Regional Movements and the ‘English Question’“, 1610.

²⁴⁵ Ipsos MORI, *Attitudes to Regional Government*, 8. 3. 1999, <http://www.ipsos-mori.com/researchpublications/researcharchive/1784/Attitudes-to-Regional-Government.aspx> (28. 11. 2013).

odpovědí velmi pyšný a spíše pyšný zde byl 77 %), který následovaly regiony North West (66 %) a Yorkshire and The Humber (64 %). Naopak na druhém konci tabulky se nacházely jižní regiony East of England (31 %) a South East (29 %). Zajímavý byl více než 60% podíl dotazovaných, kteří v případě regionů East Midlands, East of England a South East odpověděli, že tímto způsobem vůbec neuvažují. Ve stejném průzkumu z roku 2001 byly výsledky obdobné, což ukazuje, že se jedná v regionech o dlouhodobý trend.²⁴⁶

Regionální identita velmi úzce souvisí s regionalizací politických názorů obyvatel, tedy s tím, do jaké míry tato identita ovlivňuje politické rozhodování obyvatel. V případě anglických regionů je toto provázání nejasné. Nejčastěji je zkoumáno v souvislosti s podporou regionálního vládnutí. Nejprve je možné se na míru podpory ustavení regionální úrovně vládnutí podívat čistě na základě regionálních odlišností. V průzkumu agentury Ipsos MORI pro časopis *The Economist* z března roku 1999²⁴⁷ byli obyvatelé dotazováni na svůj postoj k vytvoření regionální úrovně vládnutí v anglických regionech. Výsledek průzkumu ukázal, že při pohledu na odpovědi obyvatel Anglie jako celku byla podpora posílení regionů 50% a 27 % dotázaných se vyjádřilo negativně. Bližší pohled na výsledky vyhodnocené podle jednotlivých anglických regionů ukázal drobné odlišnosti. Nejvyšší podporu této myšlenky vyjádřili obyvatelé regionů North West (55 %) a South West (53 %). Ostatní regiony se pohybovaly v rozmezí 47 % až 52 %. Znatelné rozdíly však byly v počtech dotázaných, kteří byli proti posílení regionů. Nejčastěji tento názor vyjádřili obyvatelé regionů East of England (34 %) a South East (34 %). Při porovnání kladných a záporných stanovisek dotázaných tak nejvyšší podpora vyplývala z výsledků v regionech East Midlands, Yorkshire and The Humber a North East. Pokud však byli lidé dotazováni přímo na podporu vzniku volených shromáždění pro svůj region, odpovědi se opět lišily a nejvíce souhlasných hlasů zaznamenal průzkum v regionech North East (51 %), South West (47 %) a West Midlands (46 %).

Znatelně více jednoznačné výsledky přinesl průzkum agentury *Opinion Research Business* pro BBC z roku 2002.²⁴⁸ Z něho je zřejmé rozdělení podpory ustavení volených shromáždění mezi obyvateli severní a jižní části Anglie. V regionech

---

²⁴⁶ British Social Attitudes 2003, cit. dle John Curtice, „What the people say – if anything“ in *The English Question*, ed. Robert Hazell, 134.

²⁴⁷ Ipsos MORI, *Attitudes to Regional Government*.

²⁴⁸ „English 'want regional parliaments““, *BBC*, 21. 3. 2002, http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/1883944.stm (28. 11. 2013).

na severu byla zjištěna poměrně silná podpora, zatímco jih se k tomuto návrhu stavěl poměrně skepticky. Konkrétně nejvyšší podporu vykazoval region West Midlands (73 %) těsně následovaný regiony North West, North East a Yorkshire and The Humber, kde byla shodně podpora 72 %. Obyvatelé jižních regionů naopak odpovídali negativně. Nejnižší číslo bylo zjištěno v regionech South East (49 %) a East of England (55 %).

Jiný pohled na politizaci regionální identity umožňuje porovnání postojů k regionálnímu vládnutí lidí, kteří cítí silnou sounáležitost se svým regionem a naopak lidí, kteří toto nepocítují. Z výsledků průzkumu *British Social Attitudes 2003* je zřejmé, že lidé silně spojení identitou se svým regionem pouze o 9 % převyšují v podpoře regionální úrovně vládnutí ty preferující anglickou identitu. Tyto údaje ukazují, že v případě anglických regionů není možné jednoznačně hovořit o politizaci regionální identity. Podpora regionálnímu vládnutí zde není zakořeněná v identitě, což potvrzuje skutečnost, že silnější pocit sounáležitosti s regionem nevede obyvatele jednoznačně k podpoře regionální vlády.²⁴⁹ Z průzkumu *Opinion Research Business* z roku 2002 vyplynulo, že nejčastějším důvodem pro podporu regionálního shromáždění bylo posílení hlasu regionu na celostátní a evropské úrovni.²⁵⁰

Také dostupné údaje z regionu North East ukazují, že ani zde nebyla politizace regionální identity silná. Průzkum Ipsos MORI provedený pro *Northern Echo*²⁵¹, regionální noviny v North East, pouhý měsíc před konáním referenda o voleném shromáždění ukázal, že zastáncům ustavení volených shromáždění se nezdařilo tuto myšlenku v regionu příliš prosadit. Z výsledků vyplynulo, že odpůrci tohoto kroku znatelně převažovali jeho podporovatele. Silně a částečně návrh podporovalo 29 % dotázaných, silně a částečně se proti němu vyjádřilo 36 % lidí. Významné však byly také skutečnosti, že pouze dva z pěti dotázaných se určitě plánovali zúčastnit referenda a mezi těmito tvořili odpůrci shromáždění většinu 54 % proti 31 %. Podobně také ti, kteří měli více informací o návrhu, hodlali volit proti němu. Tento průzkum, stejně tak jako referendum, ve kterém se 78 % hlasujících vyjádřilo proti návrhu na ustavení regionálního shromáždění²⁵², ukázaly, že ani v případě regionu North East, o kterém se

---

²⁴⁹ British Social Attitudes 2003, cit. dle Curtice, „What the people say – if anything“, 135.

²⁵⁰ „English 'want regional parliaments“, *BBC*.

²⁵¹ Ipsos MORI, *North-East Regional Assembly*, 18. 10. 2004, <http://www.ipsos-mori.com/researchpublications/researcharchive/712/NorthEast-Regional-Assembly.aspx> (28. 11. 2013).

²⁵² Detailní rozbor bezprostředních příčin výsledku referenda je k dispozici v publikaci *The Northern Veto* editované Markem Sandfordem; Mark Sandford, *The Northern veto* (Manchester: Manchester University Press, 2009).

od počátku uvažovalo jako o nejvhodnějším regionu pro volené shromáždění, nebyla regionální identita dostatečně politizována. Ani opakovaně vyjadřovaný názor obyvatel, že region North East nemá v rámci Británie dostatečně silné postavení, na jejich postoji nic nezměnil. Obyvatelé nespojovali svojí regionální identitu s politickými záležitostmi.²⁵³

Výše zmíněné průzkumy veřejného mínění ukazují, že silnější regionální identita je soustředěna převážně v severních anglických regionech. Ty se odkazují k silné historické identitě severu ve středověku. S výjimkou regionu North East, jehož identita má i kulturní a jazykové základy, je identita severních regionů inspirovaná převážně vymezením vůči Skotsku, které má nárok na větší část národního rozpočtu než severní regiony, které čelí podobným ekonomickým problémům. Faktor blízkosti Skotska získal na důležitosti spolu s tím, jak byla v důsledku devoluce zvýrazněna hranice mezi Anglií a Skotskem. Severní regiony se vymezují také vůči Londýnu jako velmi vzdálenému centru státní moci.²⁵⁴ Značný vliv na posilování identity obyvatel severních regionů má i tzv. *North-South divide*, které přispívá k rivalitě s jižními regiony.²⁵⁵ Naopak nejnižší míra regionální identity, podle některých až neznatelná, je spojována se dvěma jihovýchodními regiony a především s regionem South East. V jeho případě je toto dáno především jeho blízkostí k hlavnímu městu, silným napojením na mezinárodní obchod, velmi nezakotvenými hranicemi, silnou ekonomickou a institucionální nesourodostí regionu a také spokojením s dosavadním ústavním uspořádáním. To vše jsou faktory, které znesnadňují rozvinutí regionální identity.²⁵⁶

4.2 Regionální identita v regionu North East

Region North East je mezi anglickými regiony vyzdvihován jako region s nejsilnější identitou. Regionální identita v North East stojí především na dvou pilířích. Prvním je poloha regionu na periferii Anglie a blízkost sousedního Skotska, druhým

---

²⁵³ Marco Antonsich, „Exploring the correspondence between regional forms of governance and regional identity: The case of Western Europe“, *European Urban and Regional Studies* 17, č. 3 (2010): 272, www.sagepublications.com.

²⁵⁴ O'Neill, ed., *Devolution and British Politics*, 336; John Tomaney, „In Search of English Regionalism: The Case of the North East“, *Scottish Affairs* 28 (1999): 3, http://www.scottishaffairs.org/backiss/pdfs/sa28/sa28_Tomaney.pdf (2. 12. 2013).

²⁵⁵ Jones, „Social Justice and the Region: Grassroots Regional Movements and the ‘English Question’“, 169.

²⁵⁶ Peter John, „Sub-National Partnerships and European Integration: The Difficult Case of London and the South East“ in *British Regionalism and Devolution: The Challenges of State Reform and European Integration*, eds. Bradbury, Mawson, 236; John, Musson, Tickell, „England's Problem Region: Regionalism in the South East“, 740.

ekonomické potíže, kterým region čelil po většinu 20. století a jejichž charakterem se vůči ostatním oblastem Anglie také odlišuje.²⁵⁷ Skutečnost, že se obyvatelé North East se svým regionem velice silně identifikují, vyplynula i z odpovědí v průzkumu agentury Ipsos MORI v roce 2004, kdy byli obyvatelé dotazováni, jestli jsou pyšní na to, že žijí v regionu North East. S tímto tvrzením silně souhlasilo 76 % lidí a téměř souhlasilo dalších 12 %, což ukazuje na velmi silné propojení obyvatel s regionem.²⁵⁸ Tuto skutečnost reflektovala i vláda New Labour, která region North East jako jediný zvolila pro pořádání referenda o voleném shromáždění.²⁵⁹

Důležitou součástí identity regionu North East jsou odkazy na společnou historii regionu, která sahá do středověku, kdy se oblast musela vyrovnávat s rostoucím soustředěním moci do Londýna. Právě regionálním aspektům anglické historie je mezi akademiky od osmdesátých let 20. století věnována větší pozornost, což umožnilo rozvinutí argumentů o severské identitě založené na společné historické zkušenosti obyvatel. S tou souvisí i časté odkazy na svébytný průmyslový charakter regionu spojený s těžbou uhlí, zpracováním kovů a výrobou lodí. North East byl v polovině 19. století jednou z nejvíce průmyslově rozvinutých oblastí na světě. Spolu s průmyslovým rozvojem došlo v North East ke vzniku zvláštních společenských struktur, kterými se region odlišoval od zbytku Anglie. Místní vrstva průmyslníků se silně odvolávala na minulost regionu a dokonce na království Northumbria. Důležitou roli také hrálo silné postavení non-konformní církve, čímž se region vymezoval vůči zbytku Anglie s převažujícím anglikánským náboženstvím. V té době však nedošlo k politizaci regionální identity, protože region pro svůj průmyslový rozvoj potřeboval udržet své zapojení do britského a imperiálního trhu.²⁶⁰

V průběhu 20. století se North East z prosperujícího regionu proměnil v region se značnými ekonomickými problémy, na které jednotlivé vlády reagovaly zaváděním zvláštních podpůrných programů. Ekonomické problémy regionu byly dány především přílišnou závislostí na úzce zaměřené průmyslové činnosti.²⁶¹ Recese, která dopadla na region po roce 1977, způsobila do poloviny osmdesátých let zrušení mnoha pracovních míst v tradičních odvětvích výroby. Míra nezaměstnanosti v roce 1985 dosáhla úrovně

---

²⁵⁷ Joanie Willett, Arianna Giovannini, „The Uneven Path of UK Devolution: Top-Down vs. Bottom-Up Regionalism in England – Cornwall and the North-East Compared“, *Political Studies* (2013): 5, <http://onlinelibrary.wiley.com/>.

²⁵⁸ Ipsos MORI, *North-East Regional Assembly*.

²⁵⁹ Sandford, Hetherington, „The Regions at the Crossroads: The Future for Sub-National Government in England“, 100.

²⁶⁰ Tomaney, „In Search of English Regionalism: The Case of the North East“, 4, 10, 11.

²⁶¹ *Ibidem*, 12.

18,9 %, čímž se region pohyboval 5,3 % nad národním průměrem. Vedle absolutního čísla nezaměstnanosti byl pro negativní vnímání obyvateli důležitý právě i poměr míry nezaměstnanosti vůči ostatním regionům.²⁶²

K částečnému rozvoji politické identity obyvatel North East došlo především po roce 1979. Bylo to dáno jak debatou o skotské devoluci, která probíhala v sedmdesátých letech, a jejíž argumenty o demokratizaci a odpovědnosti vládnutí v regionu North East rezonovaly, tak především zvolením Konzervativní strany v parlamentních volbách v roce 1979. Strana vládla v Británii po následujících sedmnáct let a její politika byla v silném rozporu s tradičně labouristicky orientovaným přesvědčením obyvatel North East.²⁶³ K ekonomickému štěpení země na sever a jih danému mírou, jakou recese zasáhla severní ekonomiku, tak přibýlo i štěpení politické. Oba tyto faktory vedly k rozvinutí myšlenky nutnosti ustavení regionálního shromáždění, které by více přihlíželo ke specifickým podmínkám regionu.²⁶⁴ Zároveň také určily charakter regionalismu v North East, který do značné míry stojí na ekonomických požadavcích.²⁶⁵ Tuto skutečnost si uvědomovala i New Labour, která ve volebním programu z roku 2001 označila ekonomický rozvoj za jádro své regionální politiky.²⁶⁶

Aktivisté zahájili kampaň za zřízení voleného shromáždění v North East na rozdíl od ostatních anglických regionů již dlouho předtím, než se regionální vládnutí v Anglii dostalo do předního proudu britské politiky spolu s nástupem New Labour. První organizovanou kampaní byla kampaň za severní shromáždění (*Campaign for a Northern Assembly*, CNA)²⁶⁷ založená již na počátku devadesátých let 20. století. Cílem této kampaně bylo především vytvoření silného regionálního hnutí, které by bylo schopné stát proti centralizačním tendencím tehdejší britské politiky.²⁶⁸ Silnou motivací aktivistů byla také snaha upozornit na ekonomické a sociální problémy, kterým North East čelil v průběhu premiérství Margaret Thatcherové. Chtěli docílit ustavení takové formy vládnutí v regionu, která by v budoucnu byla schopná zabránit uplatňování

---

²⁶² Lanigan, „Supporters and Opponents of Regional Government in North East England“, 70.

²⁶³ Tomaney, „In Search of English Regionalism: The Case of the North East“, 16.

²⁶⁴ Lanigan, „Supporters and Opponents of Regional Government in North East England“, 70.

²⁶⁵ Sandford, „English regionalism through the looking glass: perspectives on the English Question from the North-East and Cornwall“, 81–83.

²⁶⁶ Labour Party, *Ambitions for Britain*, 35.

²⁶⁷ Prvním sekretářem CNA se stal akademik John Tomaney, významný odborník na problematiku anglických regionů. Sandford, „The grassroots and the elites: campaigns promoting regionalism in England“, 29.

²⁶⁸ Willett, Giovannini, „The Uneven Path of UK Devolution: Top-Down vs. Bottom-Up Regionalism in England – Cornwall and the North-East Compared“, 8.

opatření centrální vlády, která neodpovídají situaci v regionu.²⁶⁹ Regionální hnutí v North East můžeme v rámci Keatingovy typologie regionálních hnutí charakterizovat jako autonomistický regionalismus, který usiluje o podporu regionální kultury, o ekonomickou modernizaci a o posílení autonomie.²⁷⁰

Hnutí CNA se vyznačovalo důrazem na kulturní aspekty severního regionalismu a na propojení politických cílů s regionální identitou obyvatel. CNA vyzdvihovala existenci společné kultury, průmyslové historie, zvláštní akcent a dialekt. S cílem rozvinout společné kulturní uvědomění obyvatel pořádala vystoupení spisovatelů a folklórních zpěváků a podporovala akademiky v tvorbě zaměřené na regionální historii. Upozorňovala také na dlouhodobě zakotvené volební preference obyvatel regionu.²⁷¹ Již v 19. století se North East stal silným podporovatelem Liberální strany a později se proměnil ve stabilní základnu Labouristické strany jak v parlamentních, tak v místních volbách.²⁷² Také geografická, kulturní a ekonomická vzdálenost od Londýna byla argumentem často používaným v kampani. Celkově je možné říci, že CNA usilovala o vytvoření pomyslného společenství v North East, které by následně vedlo k posílení politické stránky regionálního hnutí.²⁷³ CNA ve snaze o přispění k politizaci regionální identity v North East však musela čelit skutečnosti, že identita obyvatel North East má sice silné základy v kulturních zvyklostech, ve zvláštním dialektu, ve společné historii i v pohledu na minulost, ale toto vše má zde poměrně latentní charakter. Obyvatelé regionu tyto skutečnosti uznávají jako přirozenou součást své identity, avšak nejsou pro ně impulsem k jednání.²⁷⁴

Kampaň CNA za vytvoření zdola vedeného tlaku směrem k vytvoření regionálního shromáždění podpořeného zapojením veřejnosti byla po roce 1997 vystřídána značně odlišnou kampaní. Spolu s rozvíjející se debatou o ustavení regionálního vládnutí v Anglii inspirovanou plány a kroky New Labour došlo v jednotlivých regionech včetně North East k ustavení ústavodárných shromáždění, které měly způsob a formu ustavení volených shromáždění prodiskutovat. V těchto

---

²⁶⁹ Sandford, „The grassroots and the elites: campaigns promoting regionalism in England“, 29, 30.

²⁷⁰ Keating, „The Political Economy of Regionalism“, 24.

²⁷¹ Ibidem, 30.

²⁷² Elcock, „The North of England and the Europe of the Regions, Or, When is a Region Not a Region?“ in *The Political Economy of Regionalism*, eds. Keating, Loughlin, 431; Tomaney, „In Search of English Regionalism: The Case of the North East“, 11.

²⁷³ Willett, Giovannini, „The Uneven Path of UK Devolution: Top-Down vs. Bottom-Up Regionalism in England – Cornwall and the North-East Compared“, 8.

²⁷⁴ Bill Lancaster, cit. dle Sandford, Hetherington, „The Regions at the Crossroads: The Future for Sub-National Government in England“, 98.

nových hnutích však již hrály hlavní úlohu regionální elity, které změnily jejich charakter a původní snahy CNA o propojení regionální identity veřejnosti s politickými cíly byly opuštěny i v North East.²⁷⁵

4.3 Aktivita regionálních elit jako nositelů identity

Pojem regionální elity se vztahuje k osobnostem, které jsou aktivní na regionální úrovni, usilují o rozšíření myšlenky svébytné existence regionu a o jeho rozvoj. Považují sami sebe za reprezentanty regionů a jsou nositeli regionální identity. V jejich případě se jedná o jiný aspekt regionální identity než v případě běžných obyvatel regionu. Regionální elity region přímo aktivně reprezentují, podílejí se na formulaci regionálních témat, na tvorbě regionálního referenčního rámce a spolupracují s regionálními institucemi. Často také usilují o vytvoření nebo posílení regionální úrovně vládnutí.

Anglické regiony se s výjimkou regionu North East až do počátku 21. století nevyznačovaly vyšší mírou aktivity regionálních elit a existencí kampaní za zřízení regionální úrovně vládnutí. Výjimku tvořilo několik organizací. Mezi ty patřila v roce 1977 založená Kampaň za sever (*Campaign for the North*), která v reakci na přípravu devoluce pro Skotsko usilovala o vytvoření parlamentu pro tři severní regiony. Také strana Wessexští regionalisté (*Wessex Regionalists*) založená v roce 1974 požadovala vytvoření parlamentu pro oblast Wessexu a nepravidelně se účastnila parlamentních voleb. Na podobné myšlence stálo i Hnutí za střední Anglii (*Movement for Middle England*) z roku 1988 spojené s oblastí Midlands. V neposlední řadě byli aktivní také zastánci autonomie Cornwallu reprezentovaní stranou Synové Cornwallu (*Mebyon Kernow*). Tyto skupiny se však odvolávaly na alternativně vymezené regiony, jak bylo zmíněno v kapitole o teritoriálním charakteru anglických regionů, a jejich ohlas u veřejnosti byl zřejmě menší, než v případě kampaní založených na standardně vymezených regionech.²⁷⁶

Po roce 1998 se v souvislosti s posílením substátních institucí v Anglii a s debatou o vytvoření volených shromáždění aktivizovali i nositelé regionální identity v regionech vymezených podle GOs. Podobně jako je možné v průzkumech sledovat odlišnou míru regionální identity mezi obyvateli jednotlivých regionů, i aktivita elit se

---

²⁷⁵ Willett, Giovannini, „The Uneven Path of UK Devolution: Top-Down vs. Bottom-Up Regionalism in England – Cornwall and the North-East Compared“, 9

²⁷⁶ Mark Sandford, „The grassroots and the elites: campaigns promoting regionalism in England“ in *The northern veto*, ed. Mark Sandford, 28.

mezi jednotlivými regiony odlišovala. Region North East mezi ostatními regiony vyčníval intenzitou probíhající debaty a rozsáhlou činností kampaní za ustavení regionálního shromáždění. Také další regiony zaznamenaly aktivizaci regionálních elit, především pak v severní části Anglie a v regionech West Midlands a South West.²⁷⁷ Tito aktivisté a účastníci kampaní podporovali regionalismus především jako řešení celé řady sociálních a ekonomických problémů. Upozorňovali na rostoucí demokratický deficit v regionech, na nevyváženost dosavadního regionálního uspořádání Velké Británie danou devoluční politikou New Labour, na pomíjení potřeb regionů ze strany vzdálené vlády sídlící v Londýně a také na nutnost přizpůsobit politiku odlišným potřebám jednotlivých regionů.²⁷⁸

Jednotlivé kampaně vznikaly postupně v reakci na změny v institucionálním charakteru regionů dané politikou New Labour. S výjimkou North East a Cornwallu to bylo v těchto regionech poprvé, kdy vznikla hnutí založená na regionalismu a kampaně tak nemohly vycházet z dřívějších zkušeností. Jejich vzájemná spolupráce byla především v letech 1999 a 2000 poměrně intenzivní a vedla k založení zastřešující koordinační kampaně za anglické regiony (*Campaign for the English Regions, CfER*) v březnu 2000.²⁷⁹ Ta si dala za cíl pomocí národní kampaně podpořit rozvinutí myšlenky demokratického vládnutí v anglických regionech u veřejnosti, v médiích i na vládní úrovni.²⁸⁰

Region North East byl první, který na vládní plány o anglických regionech zareagoval. V roce 1998 bylo založeno severovýchodní ústavodárné shromáždění (*North-East Constitutional Convention, NECC*), které v červenci 1999 publikovalo návrh podoby budoucího regionálního shromáždění, které mělo mít sekundární legislativní pravomoci. Organizace v dokumentu také požadovala, aby byly GOs odpovědné regionálnímu shromáždění. V dalších letech se aktivity členů NECC přesunuly pod záštitu CfER. V porovnání s CAN bylo NECC organizací se silnějším vlivem elit a usilující o ovlivnění podoby připravovaného návrhu, na což se soustředila na úkor vedení kampaně v regionu.²⁸¹ NECC se kvůli jeho elitnímu charakteru nedařilo dosáhnout užšího propojení s veřejností v regionu. Své hlavní argumenty pro regionální

---

²⁷⁷ Tomaney, „Reshaping the English Regions“, 122.

²⁷⁸ „Policy Statement“, *Campaign for the English Regions*, <http://www.cfer.org.uk/policy-statement/> (2. 12. 2013).

²⁷⁹ Sandford, „The grassroots and the elites: campaigns promoting regionalism in England“, 31.

²⁸⁰ „The need for Coordination of an England-wide Campaign“, *Campaign for the English Regions*, <http://www.cfer.org.uk/what-is-cfer/> (30. 11. 2013).

²⁸¹ Sandford, „The grassroots and the elites: campaigns promoting regionalism in England“, 32, 33.

formu vládnutí nestavělo na specifické identitě obyvatel regionu, ale na argumentech spojených s ekonomickým rozvojem regionu a s posílením jeho vlivu a jeho demokratického vládnutí. Tyto myšlenky se mu nezdařilo úspěšně prezentovat podporovatelům regionálního vládnutí a jeho úsilí tak zůstalo převážně nereflexivně veřejností.²⁸² Regionálních elity v regionu North East zastupovali také aktivisté, kteří vedli kampaň přímo v souvislosti s referendem o volených shromážděních. Patřila mezi ně kampaň podporující zřízení shromáždění (*Yes4thenortheast*) a kampaň odmítající ustavení shromáždění (*North East Says No* a *North East No Campaign*).²⁸³

V regionu Yorkshire and The Humber vznikla kampaň pro Yorkshire (*Campaign for Yorkshire*) v roce 1999. V průběhu roku 2000 pořádala několik zasedání, na kterých byla diskutována možná podoba shromáždění. V roce 2001 poté kampaň vydala dokument, ve kterém detailně popisovala podobu a pravomoci shromáždění. V následujících letech se soustředila především na posilování vztahů s ostatními zainteresovanými skupinami v regionu (odborníky, církev, univerzity a dobrovolnické organizace) a na pořádání veřejných setkání. V této činnosti byla poměrně úspěšná a měla hustou síť podporovatelů. Aktivity kampaně však byly ukončeny v červenci 2004, kdy bylo oznámeno zrušení referenda v Yorkshire and The Humber.²⁸⁴

Kampaň v regionu North West měla odlišnou podobu než kampaně v ostatních regionech. Severozápadní ústavodárné shromáždění (*North-West Constitutional Convention*) bylo založeno v roce 2000 pod záštitou místní regionální komory, která v dokumentu vydaném ústavodárným shromážděním vyslovila svůj cíl stát se regionálním shromážděním. Ve zprávě sestavené na základě několika zasedání představilo shromáždění svojí představu o podobě regionálního shromáždění. To mělo mít pravomoci srovnatelné s velšským shromážděním, včetně kontroly zdravotnictví a vyššího školství. Po roce 2001 byly aktivity shromáždění omezené a pouze v souvislosti s oznámením konání referenda v North West byly na čas obnoveny.²⁸⁵

V regionu West Midlands se aktivity regionálních elit soustředily především na regionální ústavodárné shromáždění (*West Midlands Constitutional Convention*, WMCC). WMCC spolupracovalo od roku 1998 velmi úzce s dalšími dobrovolnými

---

²⁸² Willett, Giovannini, „The Uneven Path of UK Devolution: Top-Down vs. Bottom-Up Regionalism in England – Cornwall and the North-East Compared“, 2, 8.

²⁸³ David Denver, „North East Referendum 2004: Campaigning“, *Report for the Electoral Commission*, 1, http://www.electoralcommission.org.uk/__data/assets/pdf_file/0007/47275/Campaignanalysisreport_1889-6-13984_E__N__S__W__.pdf (2. 12. 2013).

²⁸⁴ Sandford, „The grassroots and the elites: campaigns promoting regionalism in England“, 34, 35.

²⁸⁵ *Ibidem*, 35, 36.

organizacemi v regionu a s odbory. Výjimečná byla také jejich součinnost s regionální komorou. Společně se podílely na organizaci průzkumu mínění obyvatel o regionální úrovni vládnutí. Ze studie vyplynulo, že lidé mají velmi malé povědomí o probíhající diskuzi i o stávajících regionálních strukturách, ale podpořili by konání referenda.²⁸⁶ Na studii navazovala publikace dokumentu *A regional Assembly for All the West Midlands*, kde WMCC uveřejnilo svojí představu o fungování shromáždění.²⁸⁷ Výzkumný program vyvrcholil vydáním dokumentu, který navrhl konkrétní podobu shromáždění, ve kterém měli hrát značnou roli zástupci regionálních zainteresovaných skupin i veřejnost. WMCC spolupracovalo velmi intenzivně s akademiky, avšak spojení s veřejností se mu i kvůli nedostatku financí nepodařilo úspěšně navázat.²⁸⁸

Situace v regionu South West byla komplikovaná současnou existencí dvou protichůdných kampaní. V roce 2001 vzniklo severozápadní ústavodárné shromáždění (*South West Constitutional Convention*, SWCC) a již o rok dříve bylo ustaveno cornwallské ústavodárné shromáždění (*Cornish Constitutional Convention*, CCC). Zatímco SWCC usilovalo o vznik voleného shromáždění pro celý region South West, CCC požadovalo ustavení hrabství Cornwall jako samostatného regionu a vytvoření samostatného shromáždění. Situace v regionu byla komplikována také silným postavením *UK Independence Party*, která narušovala jednání SWCC.²⁸⁹ Spory mezi oběma organizacemi SWCC a CCC měla pomoci vyřešit zpráva o možnostech podoby regionální úrovně vládnutí v regionu South West, kterou si obě společně zadaly.²⁹⁰ Ani tato analýza však nevedla aktivisty k nalezení kompromisu a nadále pokračovali v práci odděleně. Zatímco však SWCC po neúspěchu referenda v North East své aktivity ukončilo,²⁹¹ CCC i nadále usiluje o ustavení cornwallského regionálního shromáždění.²⁹²

Zapojení regionálních elit do kampaně za autonomii Cornwallu bylo dlouhodobé. Kampaň stála na základech hnutí za autonomii Cornwallu, které fungovalo

---

²⁸⁶ Charlie Jeffery, Adrian Reilly, „The Regional Question in the West Midlands: Initial Report on Focus Group Research on Public Attitudes“, *West Midlands Regional Assembly* (2002): 1, <http://www.wmccweb.org.uk/resmar03.PDF> (30. 11. 2013).

²⁸⁷ Charlie Jeffery, Adrian Reilly, „A Regional Assembly for all the West Midlands“, *West Midlands Governance Action Research Group* (2002), <http://www.wmccweb.org.uk/fresearch.html> (30. 11. 2013).

²⁸⁸ Sandford, „The grassroots and the elites: campaigns promoting regionalism in England“, 37, 38.

²⁸⁹ *Ibidem*, 38.

²⁹⁰ Mark Sandford, „The Cornish Question: Devolution in the South-West Region“.

²⁹¹ „About the campaign for a Cornish assembly“, *Cornish Assembly*, <http://www.cornishassembly.org/about.htm> (30. 11. 2013); Sandford, „The grassroots and the elites: campaigns promoting regionalism in England“, 40, 41.

²⁹² Cornish Constitutional Convention, *The Next Push* (2009): 29, <http://www.cornishassembly.org/TheNextPush.pdf> (30. 11. 2013).

již v sedmdesátých letech 20. století. To bylo spojeno především s politickou aktivizací cornwalského hnutí Synové Cornwallu. Spolu s plány New Labour na změnu vládnutí v anglických regionech se cornwalští aktivisté více zaměřili specificky na otázku samostatného shromáždění.²⁹³ Argumenty pro autonomii Cornwallu vychází ze silné identity jeho obyvatel. Podle výsledků průzkumu publikovaného v roce 2004 BBC dává 44 % obyvatel přednost cornwalské identitě před anglickou nebo britskou.²⁹⁴ Rovněž důležitou roli hrají tvrzení aktivistů, že obyvatelé Cornwallu tvoří jeden z keltských národů na území Británie. Cornwall má svůj zvláštní jazyk, které je zde dodnes v omezené míře používán, vyznačuje se existencí zvláštních sportovních disciplín, existencí národní politické strany Synové Cornwallu, vlajkou i hymnou.²⁹⁵ Přes značnou pozornost, kterou cornwalská kampaň získala publikací petice požadující cornwalské shromáždění, kterou podepsalo 50 000 lidí²⁹⁶, kampaň úspěchu nedosáhla. Vedle jednoznačného rozhodnutí vlády New Labour nepřipustit diskuzi o vymezení regionů pro volená shromáždění²⁹⁷, hrála roli i skutečnost, že Cornwall, kde je tradičně silná podpora Liberálních Demokratů a Konzervativní strany, neměl dostatečně silné zastání v labouristické vládě.²⁹⁸

V regionu East of England založili aktivisté východoanglické ústavodárné shromáždění (*East of England Constitutional Convention*, EECC) ve spolupráci s regionální komorou až v roce 2003. Následně však EECC nevykazovalo žádnou aktivitu a také nespolupracovalo s CfER. Jeho práci velmi stěžovala skutečnost, že v regionální komoře měla silné zastoupení Konzervativní strana, která ustavení regionálního shromáždění nepodporovala.²⁹⁹

Region South East se organizovanou aktivitou elit v zájmu vytvoření regionální úrovně vládnutí nevyznačoval. Ani v regionu East Midlands kampaň srovnatelná s ostatními regiony nevznikla.³⁰⁰

---

²⁹³ Willett, Giovannini, „The Uneven Path of UK Devolution: Top-Down vs. Bottom-Up Regionalism in England – Cornwall and the North-East Compared“, 5.

²⁹⁴ „Welsh are 'more patriotic'“, *BBC*, http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/wales/3527673.stm (30. 11. 2013).

²⁹⁵ Kerry Husk, Malcolm Williams, „The Legitimation of Ethnicity: The Case of the Cornish“, *Studies in Ethnicity and Nationalism* 12, č. 2 (2012): 253, onlinelibrary.wiley.com.

²⁹⁶ „10 Years on – Petition for a Cornish Assembly“, *Cornwall24.net*, <http://www.cornwall24.net/2011/12/10-years-on-petition-for-a-cornish-assembly/> (30. 11. 2013).

²⁹⁷ Department for Transport, Local Government and the Regions/ Cabinet Office, *Your region, your choice: revitalising the English regions*, 49.

²⁹⁸ Willett, Giovannini, „The Uneven Path of UK Devolution: Top-Down vs. Bottom-Up Regionalism in England – Cornwall and the North-East Compared“, 7.

²⁹⁹ Sandford, „The grassroots and the elites: campaigns promoting regionalism in England“, 38.

³⁰⁰ Tomaney, „Reshaping the English Regions“, 123.

Regionální aktivisté a kampaně v anglických regionech navzdory svému úsilí a vyjednávání s ministry a státními úředníky neměli na výslednou podobu návrhu volených shromáždění téměř žádný vliv. Podobně ani názor veřejnosti na tuto problematiku se jim nezdařilo zásadně ovlivnit. Pravděpodobnou příčinou toho byla skutečnost, že se kampaním nepodařilo vymanit ze zaměření na regionální elity, navázat bližší spolupráci s regionální veřejností a více se věnovat jejím požadavkům. Také reprezentativnost těchto elit byla nejasná, protože nebyly napojené na konkrétní zájmové skupiny v regionu, ale jednalo se o dobrovolníky, kteří se do kampaní zapojovali na základě vlastní iniciativy a nemuseli tak nutně být zástupci konkrétních zájmů v regionu. Obsah a cíl kampaní tak zůstaly do značné míry vzdálené veřejnosti a nepodařilo se jim propojit veřejnosti poměrně vzdálenou myšlenku demokratizace regionálního vládnutí s konkrétními potřebami obyvatel regionů.³⁰¹

4.4 Charakter teritoriální identity obyvatel anglických regionů

Charakter teritoriální identity obyvatel anglických regionů je dán silnou provázaností lokálních, regionálních a národních (anglická a britská) identit a je tak velmi různorodý. Napětí, ke kterému mezi těmito identitami dochází, nemá v jiných oblastech Velké Británie obdobu.³⁰² Regionální identita tak má v anglických regionech silnou konkurenci v dalších teritoriálních identitách. Podle průzkumu agentury Ipsos MORI provedeného pro časopis *The Economist* v září roku 1999³⁰³ vyjmenovalo 49 % obyvatel Anglie mezi třemi teritoriálními identitami, se kterými se nejvíce identifikují, region. Dále 42 % z nich mezi nimi uvedlo místní komunitu, 41 % Anglii a 43 % Británii. Výsledky tak byly poměrně vyrovnané. Naopak pokud byla otázka položena opačně a dotázaní měli vyjmenovat úroveň, se kterou se identifikují nejméně, nad ostatními vyčnívala úroveň regionu, kterou takto označilo 11 % dotázaných, zatímco ostatní úrovně se pohybovaly v rozmezí 3 až 5 %.³⁰⁴

Velmi silné provázání mezi anglickou a britskou identitou v Anglii umožňuje mnohým obyvatelům, kteří upřednostňují anglickou identitu, přirozené přijetí britských

---

³⁰¹ Sandford, „The grassroots and the elites: campaigns promoting regionalism in England“, 27.

³⁰² Willett, Giovannini, „The Uneven Path of UK Devolution: Top-Down vs. Bottom-Up Regionalism in England – Cornwall and the North-East Compared“, 4.

³⁰³ Ipsos MORI, *The Economist - British Identity*, 4. 11. 1999, <http://www.ipsos-mori.com/researchpublications/researcharchive/1785/The-Economist-British-Identity.aspx> (28. 11. 2013).

³⁰⁴ Další nabízené prostorové úrovně byly Evropa, Commonwealth a globální komunita.

institucí včetně britského parlamentu jako reprezentantů vlastní identity.³⁰⁵ Od počátku devadesátých let 20. století byly pravidelně uskutečňovány průzkumy, ve kterých se dotazovaní vyjadřovali k tomu, do jaké míry se cítí být Brity, Angličany nebo obojí (tzv. Moreno otázka). Podle těchto průzkumů došlo mezi lety 1992 a 2012 k částečné změně identifikace obyvatel Anglie. Zatímco v roce 1992 označilo za vlastní britskou identitu přes 65 % dotázaných a anglickou pouze 30 %, v roce 2004 byl tento poměr 50 % vůči necelým 40 % a v roce 2012 se obě varianty ustálily na shodných 45 %. V případě, kdy byli dotázaní nuceni zodpovědět, v jakém vzájemném poměru jsou pro ně identita britská a anglická, byl v časovém horizontu zřejmý skok mezi lety 1997 a 1999. Z původních 7 % dotazovaných, kteří odpověděli, že se cítí být Angličany a ne Brity, toto číslo stoupl na 17 %. V případě ostatních variant odpovědí nebyl v časovém horizontu zřejmý zásadní posun a čísla se pohybovala v rozmezí 12 až 14 % pro odpověď více Angličan než Brit, 31 až 45 % pro variantu srovnatelně Angličan jako Brit, 8 až 14 % pro variantu více Brit než Angličan a 9 až 14 % pro možnost, podle které se dotázaný cítí pouze jako Brit.³⁰⁶ Přes částečná vychýlení v odpovědích dotázaných od počátku devadesátých let je patrné, že britská identita nebo případně rovnocenná britská a anglická identita stále přetrvávají na podobné úrovni. Je tedy zřejmé, že i nadále se obyvatelé Anglie velmi často identifikují s britskou identitou.³⁰⁷

Vedle identity britské a anglické je v Anglii velmi rozšířená také identita místní. Z výsledků focus groups, které byly pořádány v souvislosti se snahou New Labour určit regiony vhodné pro konání referenda o volených shromážděních, vyplývá, že druhou nejčastější volbou dotazovaných byla vedle identity anglické nebo britské identita místní. Například obyvatelé regionu Yorkshire and The Humber svojí identitu charakterizovali často jako Yorkshireskou a oblast The Humber do této představy nezačleňovali. Zajímavým poznatkem byla také skutečnost, že obyvatelé tří severních regionů se často o své identitě nevyjadřovali v souvislosti se svým konkrétním regionem, ale více široce ve smyslu severské identity v kontrastu k jižní části Anglie.

---

³⁰⁵ Christopher G. A. Bryant, „English Identities and Interests and the Governance of Britain“, *Parliamentary Affairs* 63, č. 2 (2010): 250–251, <http://pa.oxfordjournals.org/>.

³⁰⁶ John Curtice, Paula Devine, Rachel Ormston, eds., „British Social Attitudes: the 30th Report“, *NatCen Social Research* (2013): 148, <http://www.bsa-30.natcen.ac.uk/downloads.aspx> (2. 12. 2013).

³⁰⁷ Christopher G. A. Bryant, „Devolution, equity and the English question“, *Nations and Nationalism* 14, č. 4 (2008): 676, onlinelibrary.wiley.com.

Z výzkumu také vyplynulo, že lokální identita dotazovaných byla velmi slabě provázána s politickou identitou, a to i v případě silně vyjadřované identity obyvatel Yorkshiru.³⁰⁸

Proměnu preferencí obyvatel Anglie v otázce nejvhodnější formy správy pro Anglii v čase je možné sledovat na základě průzkumu Ipsos MORI pro *English Constitutional Convention*.³⁰⁹ Tento průzkum ukázal, že mezi lety 1999 a 2006 došlo ke změně postoje v několika oblastech. Podpora varianty, v rámci které má být zachován dosavadní způsob, kdy jsou záležitosti Anglie spravovány britským parlamentem, se postupně snižovala z 62% podpory v roce 1999 k 44% podpoře v roce 2006. Varianta zahrnující vytvoření shromáždění pro jednotlivé regiony si udržela poměrně stálou podporu s mírným nárůstem mezi lety 2001 a 2003. V roce 1999 jí zvolilo 15 % dotázaných, o dva roky později již 23 % a naopak v roce 2006 pouze 18 %. Variantě ustavení zvláštního parlamentu spravujícího Anglii jako celek naopak podpora postupně rostla. Konkrétně v roce 1999 tuto variantu upřednostnilo 18 % dotázaných, zatímco o sedm let později již 27 %. Z výsledků je však zřejmé, že největší podporu mezi dotázanými má stabilně varianta zachování současné podoby vlády v Anglii, kdy Anglie nemá vlastní parlament ani jinou volenou instituci. Obyvatelé Anglie považují za přirozené spojení s institucemi britskými, tedy i s britským parlamentem. Relativní slabost regionálních identit v porovnání s identitou anglickou nebo britskou neumožňuje rozvinutí podobně silného spojení s institucemi regionálními a tlak na jejich ustavení je tak v anglických regionech pouze omezený.³¹⁰

Regionální identita v anglických regionech není podle dostupných průzkumů veřejného mínění ani odborných studií silně zakotvená. S výjimkou obyvatel regionu North East je míra identifikace obyvatel s regionem poměrně nízká. Podobně ani politizace regionální identity zde není silná a obyvatelé většinou nepožadují ustavení regionální úrovně vládnutí. Tyto skutečnosti jsou do značné míry dané existencí jiných teritoriálních identit, které jsou v anglických regionech rozšířené. Vedle místní identity je to především identita anglická a identita britská, které podle průzkumů mezi obyvateli regionů převažují. Tyto dvě identity jsou ve vnímání obyvatel Anglie velmi silně provázané. To umožňuje obyvatelům preferujícím britskou i anglickou identitu

---

³⁰⁸ Charlie Jeffery, „Before the Referendum: Public Views on Elected Regional Assemblies in the North of England“, *Devolution Briefing* č. 17 (2005): 2, 3, www.devolution.ac.uk (17. 5. 2012).

³⁰⁹ Ipsos MORI, *Views Of English Devolution*, 9. 7. 2006, <http://www.ipsos-mori.com/researchpublications/researcharchive/290/Views-Of-English-Devolution.aspx> (28. 11. 2013).

³¹⁰ Hazell, „Conclusion: what are the answers to the English Question?“ in *The English Question*, ed. Hazell, 237.

identifikaci s britskými institucemi. Dosavadní způsob správy anglických regionů britským parlamentem tak má v průzkumech veřejného mínění stabilně nejvyšší podporu.

ZÁVĚR

Problematika postavení Anglie v kontextu regionálního uspořádání Velké Británie je téma, které má značný význam pro britský ústavní systém i pro budoucí podobu procesu devoluce v zemi. V předložené diplomové práci je toto téma zpracováno z pohledu anglických regionů. Jejich posílení v rámci substátního uspořádání země a vytvoření regionální úrovně vládnutí bylo ve zvoleném časovém období mnohými politiky i akademiky upřednostňováno jako vhodné řešení otázky postavení Anglie v rámci devolučního systému i jako odpověď na požadavky na zlepšení správy anglických regionů, na posílení demokratizace vládnutí v nich i na řešení rozdílů v ekonomické výkonnosti regionů.

New Labour zvažovala zřízení volených regionálních shromáždění ve vybraných regionech již v době před volbami v roce 1997 a po ustavení vlády se tato politika stala součástí jejího devolučního projektu. Konkrétní kroky směrem k posílení regionální úrovně vládnutí však byly učiněny až ve druhém období vlády New Labour a především vycházely z Bílé knihy *Your region, your choice: revitalising the English regions* publikované v roce 2002. Podle zvoleného postupu mělo zřízení voleného shromáždění předcházet referendum v daném regionu. V roce 2004 se toto referendum uskutečnilo v regionu North East, který byl vybrán pro konání referenda jako region s dlouhodobě nejsilnější regionální identitou a tedy region, kde byla podpora plánů New Labour nejpravděpodobnější. Výsledek hlasování, ve kterém se obyvatelé jednoznačně vyjádřili proti zřízení shromáždění, ilustroval skutečnost, že identita obyvatel anglických regionů není dostatečně politizována a obyvatelé myšlenku posílení regionální úrovně vládnutí nepodporují.

Diplomová práce si kladla za cíl zodpovědět otázku, proč v anglických regionech není většinově rozšířená podpora posílení regionálního vládnutí a vytvoření volených regionálních shromáždění. S využitím teorie nového regionalismu a koncepce konstrukce neboli institucionalizace regionů byla stanovena hypotéza práce. Ta vycházela z určených kritérií pro analýzu anglických regionů a předpokládala, že příčinou nízké podpory je skutečnost, že anglické regiony nejsou dostatečně institucionalizovány jako svébytné jednotky a nesplňují tak předpoklad pro politizaci regionální identity. Analýza provedená na základě zvolených kritérií toto tvrzení potvrdila.

Hypotéza, podle které anglické regiony nespĺňují předpoklady pro rozvoj regionalismu a regionální identity a regionální úroveň vládnutí v nich proto není obyvateli podporována, je v diplomové práci doložena na základě analýzy teritoriálního vymezení regionů, jejich institucionálního charakteru a regionální identity obyvatel. Anglické regiony nejsou z hlediska teritoriálního charakteru přirozenými a stabilně danými prostory, které by odpovídaly historickému vymezení nebo vycházely z identity sdílené jejich obyvateli. Tyto faktory nebyly při stanovení jejich hranic zohledněny. V Anglii také není možné pozorovat jednoznačnou podporu stávající regionální úrovně vládnutí v rámci substátního prostoru, což je zřejmé jak z podpory posílení postavení místní správy, tak z tlaku některých organizací na změnu vymezení regionů podle historického rozdělení na staroanglická království. Teritoriální charakter anglických regionů tak nepřispívá k jejich institucionalizaci a neposkytuje dostatečný základ pro svébytnost regionu a pro rozvoj regionalismu.

Podobně ani charakter institucí působících v anglických regionech a jejich celkové fungování neumožňují vytvoření podmínek pro rozvoj regionalismu, pro vytváření regionálního referenčního rámce ani pro formulaci regionálních témat. Institucionální prostředí v regionech je nestabilní, nemá dostatečnou kapacitu k prosazování zvláštních regionálních politik, musí ve své činnosti převážně zohledňovat celostátní pokyny a za své kroky odpovídá centrálním úřadům. Regionální instituce působící ve vymezeném časovém období v anglických regionech tak odpovídaly převážně procesu dekoncentrace a přispívaly ke zlepšení fungování státního aparátu, ale neumožňovaly tvorbu zvláštních regionálních strategií, sledování regionálních cílů a nepřispívaly tak k institucionalizaci regionů.

V neposlední řadě je pro rozvoj regionalismu v anglických regionech důležitá regionální identita obyvatel, tedy jejich identifikace s daným regionem. Přes silnější regionální identitu v severních regionech Anglie, především poté v regionu North East, je možné u všech regionů konstatovat nízkou míru politizace regionální identity. Ta je dána především silnou konkurencí, kterou pro regionální identitu představují další teritoriální identity. V anglických regionech mezi obyvateli převažuje vedle místních identit především identita anglická a britská. Tyto dvě jsou velmi silně provázány a jejich politizace se vztahuje v obou případech k celobritským institucím. Obyvatelé, kteří se s nimi identifikují, tak vyjadřují spokojenost s dosavadním způsobem vládnutí v Anglii a nepožadují posílení regionální úrovně. Zakotvení regionální identity

v anglických regionech a její politizace tak nejsou dostatečně silné a rozšířené pro rozvoj regionalismu a vytvoření základu pro podporu regionální úrovně vládnutí.

Anglické regiony svým charakterem nesplňují podmínky konstrukce regionů, nejsou dostatečně institucionalizovány a netvoří svébytný prostor, který by přispíval k rozšíření regionální identity mezi obyvateli a k podpoře substanciální organizace země na základě regionů a který by umožňoval rozšíření požadavků na posílení regionálního vládnutí. To hraje zásadní roli ve skutečnosti, že tato politika nemá mezi obyvateli dostatečnou podporu, což je podmínka, kterou New Labour stanovila jako zásadní pro ustavení volených regionálních shromáždění. Svůj přístup k anglické otázce byla strana nucena po neúspěšném referendu v regionu North East přehodnotit a myšlenka vytvoření volené úrovně vládnutí v anglických regionech byla na politické scéně opuštěna. Problematika postavení Anglie v rámci regionálního uspořádání Velké Británie tak nebyla v průběhu vlády New Labour vyřešena.

SUMMARY

The diploma thesis “The position of England in the context of the regional organization of Great Britain“concerns the issue of strengthening of regional level of governance and of establishment of elected regional assemblies in the eight English regions. The thesis aims to respond to the question of why the New Labour policy to establish elected assemblies in the regions was not supported by the regional public and was rejected in the referendum in the region North East in 2004. The thesis assumes that this was caused by the fact that the English regions are not institutionalised as distinctive units and do not possess a politicised regional identity. The thesis is based on the theory of new regionalism and on the concept of construction of regions. This serves as a basis for setting of criteria for the analysis of the English regions in the period between 1997 and 2004. The time period is defined by the establishment of the New Labour government in 1997 and the referendum in the North East in 2004.

The thesis sets the issue in the context of the regional organization of Great Britain and in the theoretical framework and specific criteria for research are determined. Furthermore, the analysis based on the criteria is conducted. Firstly, the territorial framework of the English regions is concerned. The research concludes that the regions are largely artificial constructs based on economic factors and local government structure and do not reflect neither historical boundaries in England nor identities of the population. The system of subnational organization based on regions is not broadly supported by the public and by politicians. Consequently, the territorial framework of the English regions does not serve as a basis for distinctiveness of the regions and for the process of institutionalization of the regions.

Secondly, the institutional framework of the regions is discussed. It is apparent from the analysis that the institutional environment consist of an unstable set of institutions which are closely connected to the central government, largely responsible to it and which have to stick to particular government policies. Therefore, the institutions are not able to form a specific regional policy framework, to set regional goals and lack authority to fulfil their strategies. It allows us to conclude that the institutional framework of the English regions does not help the regions become fully institutionalized as distinctive units, which is a necessary condition for the spread of regionalism and regional identity.

Lastly, the regional identity of the English regions is dealt with. The analysis reveals that there are significant regional differences in the level of regional identity felt by the inhabitants, with the northern English regions showing higher identification with the regional level. However, in terms of politicised regional identity measured by the support for strengthening of the regional level of governance the results are rather low in all English regions. This is mainly caused by the dominance of other territorial identities. Apart from local identities, people in England mostly identify with English and British identity and are consequently mainly supportive of the current system of governance based on Westminster parliament and other British institutions.

The thesis shows that the English regions do not fulfil the criteria necessary for the institutionalisation of regions as distinctive units, which is a condition for the spread of regionalism. Therefore, the establishment of the regional level of governance is not broadly supported in the regions.

POUŽITÁ LITERATURA

Primární zdroje

„10 Years on – Petition for a Cornish Assembly“, *Cornwall24.net*, <http://www.cornwall24.net/2011/12/10-years-on-petition-for-a-cornish-assembly/> (30. 11. 2013).

„About the campaign for a Cornish assembly“, *Cornish Assembly*, <http://www.cornishassembly.org/about.htm> (30. 11. 2013).

Brown, Gordon, „Enterprise and the regions“ (příspěvek přednesený pro University of Manchester Science and Technology Institute, 29. 1. 2001), <http://www.theguardian.com/society/2001/jan/29/localgovernment.regionalgovernment> (21. 11. 2013).

Brown, Gordon, „Speech given by the chancellor, Gordon Brown, to the Urban Summit in Birmingham“, (příspěvek přednesený pro Urban Summit in Birmingham, 1. 11. 2002), <http://www.theguardian.com/society/2002/nov/01/urbandesign.politics> (19. 11. 2013).

„CBI around the UK“, *CBI: The voice of business*, <http://www.cbi.org.uk/about-the-cbi/uk/> (15. 11. 2013).

Communities and Local Government Committee, *Is there a future for Regional Government? Volume I: Report* (2007), <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200607/cmselect/cmcomloc/352/352i.pdf> (24. 11. 2013).

Cornish Constitutional Convention, *The Next Push* (2009), <http://www.cornishassembly.org/TheNextPush.pdf> (30. 11. 2013).

„Counties, Non-metropolitan Districts and Unitary Authorities“, *Office for National Statistics*, <http://www.ons.gov.uk/ons/guide-method/geography/beginner-s-guide/administrative/england/counties/index.html> (5. 11. 2013).

Department for Communities and Local Government, *Evaluation of the Role and Impact of Regional Assemblies* (2007), http://www.southwest-ra.gov.uk/media/News/Evaluation_of_the_Role_and_Impact_of_Regional_Assemblies_March_07.pdf (18. 11. 2013).

Department for Communities and Local Government, *Local government financial statistics England no. 20 2010 (annexes)* (2010), https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/7448/1622442.pdf (9. 11. 2012).

Department for Transport, Local Government and the Regions/ Cabinet Office, *Your region, your choice: revitalising the English regions* (2002), http://dera.ioe.ac.uk/10161/1/Your_region_your_choice_-_revitalising_the_English_regions.pdf (7. 11. 2013).

Draft Regional Assemblies Bill, <http://www.archive2.official-documents.co.uk/document/cm62/6285/6285.pdf> (23. 11. 2013).

East Midlands Development Agency, *East Midlands Urban Action Plan 2005 – 2011*, http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20040105003811/http://www.emda.org.uk/uoloaddocuments/UAP_bro.pdf (15. 12. 2013).

East of England Local Government Conference, *Annual Monitoring Report for the East of England 2001* (2002), <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20111014101929/http://www.eera.gov.uk/GetAsset.aspx?id=fAA3ADkAOQB8AHwARgBhAGwAcwBlAHwAfAAwAHwA0> (9. 11. 2013).

„English 'want regional parliaments““, *BBC*, 21. 3. 2002, http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/1883944.stm (28. 11. 2013).

HC Deb, <http://www.parliament.uk/business/publications/hansard/commons/> (16. 12. 2013).

HM Treasury/Office of the Deputy Prime Minister, *Review of Government Offices* (2006), <http://www.ft.com/intl/cms/81feff1c-b9af-11da-9d02-0000779e2340.pdf> (19. 11. 2013).

House of Commons/ Department for Transport, *Local Government and the Regions, The Draft Regional Assemblies Bill: Volume II Oral and supplementary written evidence* (2004), <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200405/cmselect/cmmodpm/62/62ii.pdf> (8. 11. 2013).

„In the Regions“, *TUC*, <http://www.tuc.org.uk/regions> (17. 11. 2013).

Ipsos MORI, *Attitudes to Regional Government*, 8. 3. 1999, <http://www.ipsos-mori.com/researchpublications/researcharchive/1784/Attitudes-to-Regional-Government.aspx> (28. 11. 2013).

Ipsos MORI, *North-East Regional Assembly*, 18. 10. 2004, <http://www.ipsos-mori.com/researchpublications/researcharchive/712/NorthEast-Regional-Assembly.aspx> (28. 11. 2013).

Ipsos MORI, *The Economist - British Identity*, 4. 11. 1999, <http://www.ipsos-mori.com/researchpublications/researcharchive/1785/The-Economist-British-Identity.aspx> (28. 11. 2013).

Ipsos MORI, *Views Of English Devolution*, 9. 7. 2006, <http://www.ipsos-mori.com/researchpublications/researcharchive/290/Views-Of-English-Devolution.aspx> (28. 11. 2013).

Justice Committee, *Devolution: A Decade On Volume I* (2009), <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200809/cmselect/cmjust/529/529i.pdf> (24. 11. 2013).

Justice Committee, *Devolution: A Decade On Volume II* (2009), <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200809/cmselect/cmjust/529/529ii.pdf> (24. 11. 2013).

Labour Party, *Ambitions for Britain* (2001), <http://www.politicsresources.net/area/uk/e01/man/lab/ENG1.pdf> (23. 11. 2013).

Labour Party, *Labour Party Manifesto: It's time to get Britain working again* (1992), <http://www.politicsresources.net/area/uk/man/lab92.htm> (1. 12. 2013).

Labour Party, *new Labour because Britain deserves better* (1997), <http://www.labour-party.org.uk/manifestos/1997/1997-labour-manifesto.shtml> (22. 10. 2013).

„Memorandum by the British Chambers of Commerce (BCC) (DRA 59)“, *British Chambers of Commerce* (memorandum pro Select Committee on Office of the Deputy Prime Minister: Housing, Planning, Local Government and the Regions), <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200304/cmselect/cmodpm/972/972we64.htm> (15. 11. 2013).

„Memorandum by the Trades Union Congress (TUC) (DRA 31)“, *Trades Union Congress* (memorandum pro Select Committee on Office of the Deputy Prime Minister: Housing, Planning, Local Government and the Regions), <http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200304/cmselect/cmodpm/972/972we35.htm> (17. 11. 2013).

Office of the Deputy Prime Minister, *Planning Policy Statement 11: Regional Spatial Strategies* (2004), http://www.planning-applications.co.uk/pps11_regionalspatialstrategies.pdf (22. 11. 2013).

Office of the Deputy Prime Minister, *Regional Futures: England's Regions in 2030* (2005), http://www.southwest-ra.gov.uk/media/SWRA/RSS%20Documents/Technical%20Documents/Regional_Futures_Report.pdf (7. 11. 2013).

„Policy Statement“, *Campaign for the English Regions*, <http://www.cfer.org.uk/policy-statement/> (2. 12. 2013).

Regional Assemblies (Preparations) Act 2003, http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/10/pdfs/ukpga_20030010_en.pdf (23. 11. 2013).

Regional Development Agencies Act 1998, http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/45/pdfs/ukpga_19980045_en.pdf (19. 11. 2013).

„Regional Development Agencies“, *The National Archives*,
<http://www.nationalarchives.gov.uk/webarchive/regional-development-agencies.htm>
(21. 11. 2013).

„Regional Profiles: Key Statistics–Yorkshire and The Humber, August 2012“, *Office for National Statistics*, <http://www.ons.gov.uk/ons/rel/regional-trends/region-and-country-profiles/key-statistics-and-profiles---august-2012/key-statistics---yorkshire-and-the-humber.html> (15. 12. 2013).

„Regions (Former GORs)“, *Office for National Statistics*,
<http://www.ons.gov.uk/ons/guide-method/geography/beginner-s-guide/administrative/england/regions--former-gors-/index.html> (2. 11. 2013).

Select Committee on Environment, Transport and Regional Affairs, *Tenth Report: Regional Development Agencies* (1999),
<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm199899/cmselect/cmenvtra/232ii/23207.htm>
(19. 11. 2013).

Select Committee on Trade and Industry, *Thirteenth Report: Enterprise Policy in the Regions* (2001),
<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200001/cmselect/cmtrdind/513/51305.htm>
(19. 11. 2013).

Standing Committee on Regional Affairs, *Regional Development Agencies Deb*, c 20,
<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200102/cmstand/cmreg/st020321/20321s05.htm> (21. 11. 2013).

The Electoral Commission, *The 2004 North East regional assembly and local government referendums* (2005),
http://www.electoralcommission.org.uk/__data/assets/pdf_file/0008/76994/NEreffullreport.pdf (22. 10. 2013).

„The need for Coordination of an England-wide Campaign“, *Campaign for the English Regions*, <http://www.cfer.org.uk/what-is-cfer/> (30. 11. 2013).

„The UK Case studies: Cumbria and Manchester“, *FAAN*,
<http://www.faanweb.eu/page/uk-case-studies-cumbria-and-manchester> (8. 11. 2013).

„Welsh are 'more patriotic'“, *BBC*,
http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/wales/3527673.stm (30. 11. 2013).

West Midlands Constitutional Convention, *Towards democratic and accountable regional government for the West Midlands* (2001),
<http://www.wmccweb.org.uk/briefingjune01.pdf> (10. 11. 2013).

Sekundární literatura

Knihy

Baker, Alan R. H., Billinge, Mark, eds., *Geographies of England: The North-South Divide, Material and Imagined* (Cambridge: Cambridge University Press, 2004).

Bogdanor, Vernon, *Devolution in the United Kingdom* (Oxford: Oxford University Press, 1999).

Bradbury, Jonathan, Mawson, John, eds., *British Regionalism and Devolution: The Challenges of State Reform and European Integration* (London: Jessica Kingsley, 1997).

Cabada, Ladislav et al., *Evropa regionů* (Plzeň: Aleš Čeněk, 2009).

Cihelková, Eva a kol., *Regionalismus a multilateralismus: Základy nového světového obchodního řádu?* (Praha: C. H. Beck, 2010).

Deacon, Russel, *Devolution in Britain today* (Manchester: Manchester University Press, 2006).

Fiala, Vlastimil, Říchová, Blanka et al., *Úloha politických aktérů v procesu decentralizace* (Olomouc, Praha: Moneta FM, 2002).

Fitjar, Rune Dahl, *The rise of regionalism: causes of regional mobilisation in Western Europe* (New York: Routledge, 2009).

Hazell, Robert, *The English Question* (Manchester: Manchester University Press, 2006).

Hazell, Robert, *The state and the nations: the first year of devolution in the United Kingdom* (Thoverton: Imprint Academic, 2000).

Hazell, Robert, *The State of the Nations 2003: the 3rd year of devolution in UK* (Charlottesville: Imprint Academic, 2003).

Keating, Michael, *The New Regionalism in Western Europe: Territorial Restructuring and Political Change* (Cheltenham: Elgar, 1998).

Keating, Michael, Loughlin, John, eds., *The Political Economy of Regionalism* (London-Portland, OR.: Fank Cass, 1997).

Loughlin, John, *Subnational democracy in the European Union: Challenges and Opportunities* (Oxford: Oxford University Press, 2001).

Mitchell, James, *Devolution in the United Kingdom* (Manchester: Manchester University Press, 2009), <http://site.ebrary.com/id/10623365?ppg=13>.

O'Neill, Michael, *Devolution and British Politics* (Harlow: Pearson Education Limited, 2004).

Rokkan, Stein, Urwin, Derek W., eds., *The politics of territorial identity: studies in European regionalism* (London: Sage, 1982).

Sandford, Mark, *The Northern veto* (Manchester: Manchester University Press, 2009).

Schrijver, Frans, *Regionalism After Regionalisation: Spain, France and the United Kingdom* (Amsterdam: Amsterdam University Press, 2006),
<http://site.ebrary.com/lib/cuni/home.action>.

Söderbaum, Fredrik, Shaw, Timothy M., eds., *Theories of New Regionalism: A Palgrave Reader* (Houndmills: Palgrave Macmillan, 2003).

Trench, Alan, *Has devolution made a difference?: the state of the nations 2004* (Thorverton: Imprint Academic, 2004).

Trench, Alan, *The dynamics of devolution: the state of the nations 2005* (Charlottesville: Imprint Academic, 2005).

Trench, Alan, *The State of the Nations 2001: the second year of devolution in the United Kingdom* (Thorverton: Imprint Academic, 2001).

Odborné články a studie

Allen, Grahame, „Regional Development Agencies (RDAs)“, *Research Paper 02/50* (2002), www.parliament.uk/briefing-papers/RP02-50.pdf (1. 11. 2013).

Antonsich, Marco, „Exploring the correspondence between regional forms of governance and regional identity: The case of Western Europe“, *European Urban and Regional Studies* 17, č. 3 (2010): 261–276, www.sagepublications.com.

„Arts Council axes regional bodies“, *The Guardian*, 16. 3. 2001,
<http://www.theguardian.com/uk/2001/mar/16/artsfunding.Whitehall> (21. 11. 2013).

Bradbury, Jonathan, Mitchell, James, „Devolution: Between Governance and Territorial Politics“, *Parliamentary Affairs* 58, č. 2 (2005): 287–302,
<http://www.oxfordjournals.org/>.

Bryant, Christopher G. A., „English Identities and Interests and the Governance of Britain“, *Parliamentary Affairs* 63, č. 2 (2010): 250 – 265, <http://pa.oxfordjournals.org/>.

Bryant, Christopher G. A., „Devolution, equity and the English question“, *Nations and Nationalism* 14, č. 4 (2008): 664–683, onlinelibrary.wiley.com.

Cockerill, Tony, Liddle, Joyce, Southern, Alan, „Changes to the North East Regional - Local Dynamic: New Forms of Governance from Traditional Public Sector Structures?“, *Public Policy and Administration* 15, č. 10 (2000): 110–126, www.sagepublications.com.

Curtice, John, Devine, Paula, Ormston, Rachel, eds., „British Social Attitudes: the 30th Report“, *NatCen Social Research* (2013), <http://www.bsa-30.natcen.ac.uk/downloads.aspx> (2. 12. 2013).

Deacon, Bernard, "Under Construction: Culture and Regional Formation in South-West England", *European Urban and Regional Studies* 11, č. 2013 (2004): 213–225, www.sagepublications.com.

Deacon, Paul, „Regionalisation and the English Regions“ (Doktorská práce, University of Bath, 2008), http://opus.bath.ac.uk/17242/1/Regionalisation_and_the_English_Regions_-_Paul_Deacon_-_2008.pdf (4. 11. 2013).

Denver, David, „North East Referendum 2004: Campaigning“, *Report for the Electoral Commission*, http://www.electoralcommission.org.uk/__data/assets/pdf_file/0007/47275/Campaignanalysisreport_18896-13984__E__N__S__W__.pdf (2. 12. 2013).

Elcock, Howard, „A Surfeit of Strategies? Governing and Governance in the North-East of England“, *Public Policy and Administration* 16, č. 1 (2001): 59–74, <http://online.sagepub.com/>.

Elcock, Howard, „Regionalism and regionalisation in Britain and North America“, *British Journal of Politics and International Relations* 5, č. 1 (2003): 74–101, onlinelibrary.wiley.com.

Fenwick, John, McMillan, Janice, Elcock, Howard, „Local Government and the Problem of English Governance“ *Local Government Studies* 35, č. 1 (2009): 5–20, <http://www.tandfonline.com/>.

Fitjar, Rune Dahl, „Explaining variation in sub-state regional identities in Western Europe“, *European Journal of Political Research* 49, č. 4 (2010): 522–544, <http://onlinelibrary.wiley.com/>.

Foley, Paul, Mason, John, „The impact of the Regional Development Agency and Regional Chamber in the East Midlands“, *Regional Studies* 32, č. 8 (1998): 777– 782, search.ebscohost.com.

Frisvolla, Svein, Rye, Johan F., „Elite discourses of regional identity in a new regionalism development scheme: The case of the ‘Mountain Region’ in Norway“, *Norsk Geografisk Tidsskrift* 63, č. 3 (2009): 175–190, <http://www.tandfonline.com/>.

Goodby, Samuel, *The English Regions, the North-South Divide and New Labour's Regional Policy, 1997-2007*, http://www.ljmu.ac.uk/HSS/HSS_Docs/SG_North_South_2012.pdf (11. 11. 2013).

Grover, David, „The South East of England: Global region without a global city?“, *Regional Science Policy & Practice* 4, č. 1 (2012): 65–81, http://personal.lse.ac.uk/grover/Grover_2011_The_Southeast_of_England_Global_region.pdf (7. 11. 2012).

Herrschel, Tassilo, Newman, Peter, „New Regions in England and Germany: An Examination of the Interaction of Constitutional Structures, Formal Regions and Informal Institutions“, *Urban Studies* 37, č. 7 (2000): 1185–1202, www.sagepublications.com.

Hettne, Björn, „Beyond the ‘New’ Regionalism“, *New Political Economy* 10, č. 4 (2005): 543–571, <http://www.tandfonline.com/>.

Husk, Kerry, Williams, Malcolm, „The Legitimation of Ethnicity: The Case of the Cornish“, *Studies in Ethnicity and Nationalism* 12, č. 2 (2012): 249–267, onlinelibrary.wiley.com.

Jeffery, Charlie, „Before the Referendum: Public Views on Elected Regional Assemblies in the North of England“, *Devolution Briefing* č. 17 (2005), www.devolution.ac.uk (17. 5. 2012).

Jeffery, Charlie, „Devolution and Local Government“, *Publius: The Journal of Federalism* 36, č. 1 (2006): 57–73, www.oxfordjournals.org/.

Jeffery, Charlie, „The English Regions Debate: What do the English Want?“, *Devolution Briefing No. 3* (2003), http://www.devolution.ac.uk/pdfdata/english_%20regions_debate_briefing_3.pdf (17. 5. 2012).

Jeffery, Charlie, Mawson, John, „Introduction: Beyond the White Paper on the English Regions“, *Regional Studies* 36, č. 7 (2002): 715–720, <http://www.tandfonline.com/>.

Jeffery, Charlie, Reilly, Adrian, „A Regional Assembly for all the West Midlands“, *West Midlands Governance Action Research Group* (2002), <http://www.wmccweb.org.uk/fresearch.html> (30. 11. 2013).

Jeffery, Charlie, Reilly, Adrian, „The Regional Question in the West Midlands: Initial Report on Focus Group Research on Public Attitudes“, *West Midlands Regional Assembly* (2002), <http://www.wmccweb.org.uk/resmar03.PDF> (30. 11. 2013).

John, Peter, Musson, Steven, Tickell, Adam, „England's Problem Region: Regionalism in the South East“, *Regional Studies* 36, č. 7 (2002): 733–741, search.ebscohost.com.

Jones, Martin, „Social Justice and the Region: Grassroots Regional Movements and the ‘English Question’“, *Space and Polity* 8, č. 2 (2004): 157–189, www.tandfonline.com.

Jones, Martin, MacLeod, Gordon, „Regional spaces, spaces of regionalism: territory, insurgent politics and the English question“, *Transactions of the Institute of British Geographers* 29, č. 4 (2004): 433–452, <http://www.jstor.org/>.

Keating, Michael, „Territorial Politics in Europe. A Zero-Sum Game?: The New regionalism. Territorial Competition and Political Restructuring in Western Europe“, *EUI Working Papers* 98/39, č. 39 (Robert Schuman Centre/ European University Institute).

Lanigan, Christopher N., „Supporters and Opponents of Regional Government in North East England“, *Public Policy and Administration* 11, č. 66 (1996): 66–78, www.sagepublications.com.

MacLeod, Gordon, „‘Institutional thickness’ and industrial governance in Lowland Scotland“, *Area* 29, č. 4 (1997), 299–311, search.ebscohost.com.

Morgan, Kevin, „Devolution and Development: Territorial Justice and the North-South Divide“, *Publius: The Journal of Federalism* 36, č. 1 (2006): 189–206, <http://www.oxfordjournals.org/>.

O’Brien, Peter, Pike, Andy, Tomaney, John, „Devolution, the governance of regional development and the Trade Union Congress in the North East region of England“, *Geoforum* 35, č. 1 (2004): 59–68, [ww.sciencedirect.com](http://www.sciencedirect.com).

Paasi, Anssi, „Bounded spaces in the mobile world: Deconstructing ‘regional identity’“, *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie* 93, č. 2 (2002): 137–148, search.ebscohost.com.

Paasi, Anssi, „Region and place: regional identity in question“, *Progress in Human Geography* 27, č. 4 (2003): 475–485, search.ebscohost.com.

Paasi, Anssi, „Regional Planning and the Mobilization of ‘Regional Identity’: From Bounded Spaces to Relational Complexity“, *Regional Studies* 47, č. 8 (2013): 1206–1219, search.ebscohost.com.

Paasi, Anssi, „The resurgence of the ‘Region’ and ‘Regional Identity’: theoretical perspectives and empirical observations on regional dynamics in Europe“, *Review of International Studies* 35 (2009): 121–146, <http://journals.cambridge.org/RIS>.

Pearce, Graham, Ayres, Sarah, „Governance in the English Regions: The Role of the Regional Development Agencies“, *Urban Studies* 46, č. 3 (2009): 537–557, <http://online.sagepub.com/>.

Pearce, Graham, Ayres, Sarah, „Institutional change and the challenge of policy coordination in the English regions“, *The Town Planning Review* 78, č. 5 (2007): 573–595, web.ebscohost.com.

Pearce, Graham, Ayres, Sarah, Tricker, Mike, „Decentralisation and devolution to the English regions: Assessing the implications for rural policy and delivery“, *Journal of Rural Studies* 21, č. 2 (2005): 197–212, <http://www.sciencedirect.com/>.

Peatling, Gary K., „Home Rule for England, English Nationalism, and Edwardian Debates about Constitutional Reform“, *Albion: A Quarterly Journal Concerned with British Studies* 35, č. 1 (2003): 71–90, www.jstor.org/.

Pike, Andy, O'Brien, Peter, Tomaney, John, „Devolution and the Trades Union Congress in North East England and Wales“, *Regional and Federal Studies* 16, č. 2 (2006): 157 – 178, www.tandfonline.com.

Pike, Andy, Tomaney, John, „The state of uneven development: the governance of economic development in England in the post-devolution UK“, *Cambridge Journal of regions, Economy and Society* 17. č. 3 (2009): 13–34, <http://www.tandfonline.com/>.

Robson, Brian, Peck, Jamie, Houlden, Adam, „Regional agencies and area-based regeneration“, *Area Regeneration Series*, zpráva pro Joseph Rowntree Foundation (2000), <http://www.jrf.org.uk/sites/files/jrf/jr078-regional-agencies-regeneration.pdf> (20. 11. 2013).

Říchová, Blanka, „Anglie v devoluční politice New Labour“, *Politologická revue* 16, č. 2 (2010): 3–29, search.ebscohost.com.

Sandford, Mark, „A commentary on the Regional Government White Paper, Your Region, Your Choice: Revitalising the English Regions“, *The Constitution Unit* (2002), <http://www.ucl.ac.uk/spp/publications/unit-publications/92.pdf> (23. 11. 2013).

Sandford, Mark, „English regionalism through the looking glass: perspectives on the English Question from the North-East and Cornwall“, *National Identities* 8, č. 1 (2006): 77–93, search.ebscohost.com.

Sandford, Mark, „Further Steps for regional Chambers“ *The Constitution Unit* (2001), <http://www.ucl.ac.uk/spp/publications/unit-publications/83.pdf> (18. 11. 2013).

Sandford, Mark, „The Cornish Question: Devolution in the South-West Region“, *The Constitution Unit* (2002), <http://www.ucl.ac.uk/spp/publications/unit-publications/94.pdf> (7. 11. 2013).

Strickland, Pat, Wood, Edward, „The Regional Assemblies (Preparations) Bill“, *Research Paper 02/62* (2002), <http://www.parliament.uk/documents/commons/lib/research/rp2002/rp02-062.pdf> (23. 11. 2013).

Tomaney, John, „In Search of English Regionalism: The Case of the North East“, *Scottish Affairs* 28 (1999): 3, http://www.scottishaffairs.org/backiss/pdfs/sa28/sa28_Tomaney.pdf (2. 12. 2013).

Tomaney, John, „The Evolution of Regionalism in England“, *Regional Studies* 36, č. 7 (2002): 721–731, <http://www.tandfonline.com/>.

Tomaney, John, Ward, Neil, „England and the 'new regionalism'“, *Regional Studies* 34, č. 5 (2000): 471–478, search.proquest.com/.

Väyrynen, Raimo, „Regionalism: Old and New“, *International Studies Review* 5 (2003): 25–51, search.ebscohost.com.

Webb, Darren, Collis, Clive, „Regional Development Agencies and the 'New Regionalism' in England“, *Regional Studies* 34, č. 9 (2000): 857–873, <http://www.tandfonline.com/>.

Willett, Joanie, Giovannini, Arianna, „The Uneven Path of UK Devolution: Top-Down vs. Bottom-Up Regionalism in England – Cornwall and the North-East Compared“, *Political Studies* (2013): 1–18, <http://onlinelibrary.wiley.com/>.